

Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan

**Pendekatan Konsep *Community Safety and Well Being* (CSWB) terhadap
Kehidupan Komuniti Penempatan Atas Air: Kajian Kes di Kampung
Limpaku Pinang, Limbang, Sarawak**

Shyafiena binti Abdul Aziz

Sarjana Sains Sosial

2024

Pendekatan Konsep *Community Safety and Well Being* (CSWB) terhadap
Kehidupan Komuniti Penempatan Atas Air: Kajian Kes di Kampung Limpaku
Pinang, Limbang, Sarawak

Shyafiena binti Abdul Aziz

Tesis ini dikemukakan

Bagi memenuhi keperluan Ijazah Sarjana Sains Sosial

(Sosiologi)

Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

2024

PERAKUAN

Saya mengaku bahawa kerja-kerja di dalam tesis ini telah diselaraskan dengan peraturan-peraturan Universiti Malaysia Sarawak, dan tesis ini adalah asli. Tesis ini tidak pernah diterima untuk sebarang ijazah dan tidak dikemukakan secara serentak bagi sebarang pencalonan ijazah lain.

Tandatangan

Nama: Shyafiena binti Abdul Aziz

No. Matrik: 20020011

Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan

Universiti Malaysia Sarawak

Tarikh: 31 Mac 2024

PENGHARGAAN

Saya ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih kepada Dr Farah binti Zaini di atas sokongan dan tunjuk ajar yang berterusan sepanjang menjalankan kajian ini. Beliau juga banyak memberikan contoh dan panduan yang diperlukan dalam penyelidikan ini. Bimbingan beliau banyak membantu saya sepanjang penyelidikan dan penulisan kajian ini dijalankan.

Di samping itu, saya menghargai kerjasama dari Ketua Kampung Limpaku Pinang, Hj. Simatzaman bin Hj. Sapar dan penduduk kampung dalam pengumpulan data untuk kajian saya.

Akhir sekali, saya ingin mengucapkan terima kasih kepada ibu bapa saya, Abdul Aziz Abdullah dan Hajjah binti Musa, atas sokongan rohani mereka sepanjang penyelidikan ini dan sepanjang hidup saya.

ABSTRAK

Perkampungan atas air merupakan penempatan yang dibina berhampiran dengan pesisiran perairan. Penduduk yang tinggal di perkampungan atas air dikategorikan sebagai komuniti yang terdedah kepada faktor-faktor yang berkaitan dengan bencana alam. Mereka juga dapat dianggap sebagai golongan yang berketidakupayaan untuk menentang bahaya atau bertindak balas apabila bencana akan berlaku. Dengan menggunakan konsep *Community Safety and Well-being*, kajian ini memfokuskan tentang keselamatan dan kesejahteraan hidup bagi komuniti di perkampungan atas air. Objektif kajian ini adalah untuk mengkaji elemen-elemen CSWB dalam konteks perkampungan atas air dan menghuraikan konsep CSWB terhadap komuniti di perkampungan atas air. Metodologi yang digunakan adalah *mixed method* iaitu kuantitatif dan kualitatif. Data yang diperoleh dianalisis menggunakan analisis kuantitatif iaitu deskriptif dan inferensi serta analisis kualitatif menggunakan analisis tematik. Dapatan kajian menunjukkan terdapat lima elemen CSWB yang berkaitan dengan kehidupan komuniti di perkampungan atas air iaitu kehidupan komuniti, kehidupan individu, taraf hidup, keselamatan dan kesihatan. Dalam masa yang sama, terdapat empat isu utama yang dianalisis berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan komuniti di sini iaitu angin kuat, hujan lebat, kemarau dan ancaman hidupan liar. Hasil dapatan kajian telah membentuk satu kerangka CSWB bagi kehidupan komuniti di perkampungan atas air. Melalui kerangka ini, aspek keselamatan dan kesejahteraan komuniti di peringkat individu dapat diketengahkan. Ia juga dapat menjadi rujukan pihak-pihak lain dalam memperkasakan keselamatan komuniti di perkampungan atas air. Oleh itu, kajian ini juga mencadangkan penambahbaikan kehidupan komuniti seperti telekomunikasi, komunikasi keselamatan dan pembangunan kapasiti terutamanya yang berkaitan dengan keselamatan

dan kesejahteraan. Kajian akan datang dicadangkan agar skop kajian dikembangkan dengan melihat CSWB dari peringkat sistemik dan operasi bagi perkampungan atas air.

Kata kunci: CSWB, keselamatan, kesejahteraan komuniti, perkampungan atas air, *mixed method*

Community Safety and Well Being (CSWB) Concept Approach to Community Life of Water Settlement Area: A Case Study in Kampung Limpaku Pinang, Limbang, Sarawak

ABSTRACT

Water village are communities located near the open sea and river. Communities that live in water settlement areas are situated totally above the water and are classified as communities that are vulnerable to natural disasters. They are also those who are incapable of avoiding danger or reacting when a disaster is imminent. By using the concept of Community Safety and Well-being, this study focuses on the safety and well-being of life for the community in the village on the water. The objective of this study is to examine the elements of CSWB in the context of water villages and describe the concept of CSWB for communities in water villages. The methodology used is a mixed method that is both quantitative and qualitative. The data obtained was analysed using quantitative analysis, which is descriptive and inferential, as well as qualitative analysis using thematic analysis. The findings of the study show that there are five elements of CSWB related to community life in the water village: community life, individual life, standard of living, safety, and health. At the same time, there are four main issues analysed related to the safety of the community here: strong winds, heavy rains, drought and wildlife threat. The results of the study have formed a CSWB framework for community life in the water village. Through this framework, aspects of community safety and well-being at the individual level can be highlighted. It can also be a reference for other parties interested in empowering community safety in water village. Therefore, this study also suggests improvements in community life such as telecommunications, safety communication, and capacity development, especially related to safety and well-being. Future studies suggest

that the scope of the study be expanded by looking at CSWB from a systemic and operational level for water village.

Keywords: *CSWB, safety, community well-being, water village, mixed method*

ISI KANDUNGAN

	Mukasurat
PERAKUAN	i
PENGHARGAAN	ii
ABSTRAK	iii
<i>ABSTRACT</i>	v
ISI KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiv
SENARAI RAJAH	xiv
SENARAI SINGKATAN	xvi
BAB 1 PENGENALAN	1
1.1 Latar Belakang Kajian	1
1.2 Pernyataan Masalah	3
1.3 Persoalan Kajian	6
1.4 Matlamat Kajian	6
1.5 Objektif Kajian	6
1.6 Skop Kajian	7
1.7 Kepentingan Kajian	8
1.8 Kesimpulan	8

BAB 2 SOROTAN LITERATUR	10
2.1 Pengenalan	10
2.2 Konsep Keselamatan bagi Individu dan Komuniti	10
2.3 Konsep Kesejahteraan Hidup bagi Individu dan Komuniti	12
2.4 Konsep <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB)	14
2.4.1 Definisi CSWB dalam Peringkat yang Berbeza	18
2.4.2 Penggunapakaian <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB) dalam Pembangunan Komuniti di Luar Negara	19
2.5 Perkampungan Atas Air	20
2.5.1 Kriteria Masyarakat Perkampungan Atas Air	20
2.5.2 Ciri-ciri Perkampungan Atas Air	21
2.6 Ringkasan Ciri-Ciri Perkampungan Atas Air di Sarawak	25
2.7 Perbezaan di antara Kampung Atas Air dan Kampung Pesisir Pantai	26
2.8 Elemen-Elemen Keselamatan Dan Kesejahteraan Penduduk Di Perkampungan Atas Air	28
2.9 Kesimpulan	30
BAB 3 KAJIAN KES: KAMPUNG LIMPAKU PINANG, LIMBANG, SARAWAK	31
3.1 Pengenalan	31
3.2 Latar Belakang Kampung Limpaku Pinang	31
3.3 Pengangkutan	37

3.4	Kemudahan Infrastruktur di Kampung Limpaku Pinang	39
3.4.1	Sekolah dan Masjid	39
3.4.2	Jeti atau Titian Pejalan Kaki	42
3.5	Kemudahan Asas di Kampung Limpaku Pinang	43
3.5.1	Kemudahan Telekomunikasi	43
3.5.2	Bekalan Elektrik	44
3.5.3	Bekalan Air	44
3.5.4	Kemudahan Kesihatan	45
3.6	Kesimpulan	46
BAB 4 METODOLOGI KAJIAN		47
4.1	Pengenalan	47
4.2	Reka Bentuk Kajian	47
4.3	Rangka Kerja Kajian	48
4.4	Saiz Populasi dan Pensampelan Kajian	50
4.5	<i>Mixed Method</i>	51
4.6	Kajian Rintis	51
4.6	Data Kajian	51
4.6.1	Data Primer	51
4.6.2	Data Sekunder	52
4.6.3	Pemerhatian	52

4.7	Instrumen Kajian	53
4.7.1	Soal Selidik	53
4.7.2	Temu Bual	53
4.7.3	Borang Pemerhatian	53
4.8	Data Analisis	54
4.8.1	Analisis Kuantitatif	54
4.8.1.2	Analisis Deskriptif	54
4.8.1.2	Analisis Inferensi	54
4.8.2	Analisis Kualitatif	55
4.8.2.1	Analisis Tematik	55
4.8.2	Jadual Akronim Responden	55
4.9	Alat analisis	56
4.9.1	Pakej Statistik untuk Sains Sosial (SPSS)	56
4.9.2	<i>Microsoft Excel</i>	56
4.10	Etika Penyelidikan	57
4.13	Kesimpulan	58
BAB 5	ANALISIS DAN DAPATAN KAJIAN	59
5.1	Pengenalan	59
5.2	Analisis Demografi Responden	60
5.2.1	Taburan Jantina	60

5.2.2	Kumpulan Umur	61
5.2.3	Bangsa Responden	62
5.2.4	Tahap Pendidikan	63
5.2.5	Status Perkahwinan	64
5.2.6	Taburan Pekerjaan Responden	65
5.2.7	Taburan Kerja Sampingan Responden	66
5.3	Analisis Elemen CSWB Bagi Masyarakat Di Perkampungan Atas Air	67
5.3.1	Analisis Elemen 1: Kehidupan Komuniti	67
5.3.2	Analisis Elemen 2: Kehidupan Individu	68
5.3.3	Analisis Elemen 3: Taraf Hidup	69
5.3.4	Analisis Elemen 4: Keselamatan	70
5.3.5	Analisis Elemen 5: Kesihatan	71
5.4	Analisis Hubungkait Antara Elemen CSWB Bagi Perkampungan Atas Air	72
5.4.1	Analisis Hubungan Antara Elemen Kehidupan Komuniti dan Elemen Kehidupan Individu	72
5.4.2	Analisis Hubungan Antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Taraf Hidup	74
5.4.3	Hubungan Antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Keselamatan	75
5.4.4	Hubungan Antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Kesihatan	76
5.5	Analisis Isu dan Keselamatan Berkaitan Dengan Bencana Alam yang Berlaku Di Kawasan Kampung Atas Air	78

5.5.1	Analisis Tematik mengenai Isu dan Keselamatan Di Kampung Limpaku Pinang	80
5.5.2	Analisis Isu Bencana Alam	81
	Analisis Isu 1: Kemarau	81
	Analisis Isu 2: Angin Kuat	83
	Analisis Isu 3: Hujan lebat	84
5.5.3	Analisis Isu Ancaman Hidupan Liar	85
5.6	Analisis Kekerapan Berlakunya Bencana Alam	86
5.7	Analisis Kesan Bencana Alam Terhadap Kawasan Perkampungan Atas Air	88
5.8	Analisis Langkah dan Tindakan oleh Komuniti Di Kampung Limpaku Pinang	89
5.9	Analisis Cadangan serta Penambahbaikkan Keselamatan dan Kesejahteraan Masyarakat Penduduk Di Perkampungan Atas Air	90
5.10	Dapatan Kajian dan Perbincangan Konsep <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB) bagi Komuniti Di Perkampungan Atas Air	92
5.10.1	Mengkaji Elemen-Elemen <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB) dalam Konteks Perkampungan Atas Air.	92
5.10.2	Menghuraikan Konsep <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB) Terhadap Komuniti Di Perkampungan Atas Air.	100
BAB 6	KESIMPULAN DAN CADANGAN	103
6.1	Pengenalan	103
6.2	Penemuan Objektif	103

6.2.1	Penemuan Objektif 1: Untuk mengkaji elemen-elemen <i>community safety and well-being</i> (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air.	103
6.2.2	Penemuan Objektif 2: Untuk menghuraikan konsep <i>community safety and well-being</i> (CSWB) terhadap komuniti di perkampungan atas air.	104
6.2.3	Penemuan Objektif 3: Untuk mengenal pasti cabaran dan peluang <i>community safety and well-being</i> (CSWB) bagi masyarakat di perkampungan atas air untuk memperbaiki kehidupan.	104
6.3	Cadangan dan Penambahbaikkan Kepada Kajian	105
6.3.1	<i>Sensor Network</i> Untuk Komunikasi	105
6.3.2	Populasi Habitat Buaya di Sungai Kuala Limbang	105
6.3.3	Pemetaan di Kampung Limpaku Pinang	106
6.3.4	Program Latihan Persediaan Kecemasan	106
6.4	Limitasi Kajian	107
6.5	Cadangan Kajian Lanjutan	108
	RUJUKAN	110
	LAMPIRAN	118

SENARAI JADUAL

	Mukasurat
Jadual 2.1 Definisi Konsep dalam CSWB	14
Jadual 2.2 Perbezaan antara Kampung Atas Air dan Kampung Pesisir Pantai	26
Jadual 2.3 Elemen-Elemen Keselamatan	28
Jadual 2.4 Kerangka Konseptual Bagi Intergrasi Elemen <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB) dalam Konteks Perkampungan Atas Air	29
Jadual 3.1 Pecahan Penduduk Kampung Mengikut Etnik	32
Jadual 3.2 Maklumat Pekerjaan Penduduk di Kampung Limpaku Pinang	33
Jadual 3.3 Pecahan Pemilikan Kenderaan	38
Jadual 3.4 Kemudahan Infrastruktur di Kampung Limpaku Pinang	39
Jadual 3.5 Kemudahan Asas di Kampung Limpaku Pinang	43
Jadual 4. 1 Elemen CSWB	55
Jadual 4.2 Akronim Untuk Responden	56
Jadual 5.1 Kehidupan Komuniti di Kampung Limpaku Pinang	67
Jadual 5.2 Kehidupan Individu di Kampung Limpaku Pinang	68
Jadual 5.3 Taraf Hidup di Kampung Limpaku Pinang	69
Jadual 5.4 Keselamatan Komuniti di Kampung Limpaku Pinang	70
Jadual 5.5 Kesihatan Komuniti di Kampung Limpaku Pinang	71
Jadual 5.6 Kolerasi antara Elemen Kehidupan Komuniti dan Kehidupan Individu	72
Jadual 5.7 Kolerasi antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Taraf Hidup	74
Jadual 5.8 Kolerasi antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Keselamatan	75
Jadual 5.9 Kolerasi antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Kesihatan	76
Jadual 5.10 Kesan daripada Bencana Alam yang Berlaku di Kampung Limpaku Pinang	88

SENARAI RAJAH

	Mukasurat
Rajah 1.1 Peta Kawasan Kajian	7
Rajah 2.1 Input dan Output <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB)	16
Rajah 2.2 Peringkat Dalam Definisi Konsep <i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB)	18
Rajah 2.3 Pelan Community Safety And Well-Being (CSWB) Peel 2020-2024	19
Rajah 2.4 Penternakan Akuakultur Ikan di Kampung Awat-Awat, Lawas	21
Rajah 2.5 Perkampungan Atas Air di Kampung Limpaku Pinang, Limbang	22
Rajah 2.6 Jarak Rumah yang Berhampiran di Kampung Awat-Awat, Lawas	23
Rajah 2.7 Titian Konkrit Pejalan Kaki di Kampung Seberang Kedai, Limbang	24
Rajah 2.8 Ciri-Ciri Perkampungan Atas Air	25
Rajah 3.1 Pesta Air di Kampung Limpaku Pinang	34
Rajah 3.2 Reka Bentuk Rumah Atas Air	35
Rajah 3.3 Ruang Rumah Atas Air	36
Rajah 3.4 Peta Kampung Limpaku Pinang	37
Rajah 3.5 Sungai Kuala Limbang	38
Rajah 3.6 SK Kampung Limpaku Pinang, Limbang	40
Rajah 3.7 Dewan Serbaguna Kampung Limpaku Pinang, Limbang	41
Rajah 3.8 Masjid Misbahul Huda, Limbang	41
Rajah 3.9 Titian Pejalan Kaki dan Rumah Enjin	42
Rajah 3.10 <i>Transformer</i> Sesco	44
Rajah 3.11 Tangki Air	45
Rajah 4.1 Rangka Kerja Kajian	49

Rajah 5.1	Taburan Jantina Responden	60
Rajah 5.2	Kumpulan Umur Responden	61
Rajah 5.3	Bangsa Responden	62
Rajah 5.4	Tahap Pendidikan Responden	63
Rajah 5.5	Status Perkahwinan Responden	64
Rajah 5.6	Taburan Pekerjaan Responden	65
Rajah 5.7	Taburan Kerja Sampingan Responden	66
Rajah 5.8	Hubungan antara Elemen Kehidupan Komuniti dan Elemen Kehidupan Individu	73
Rajah 5.9	Hubungan antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Taraf Hidup	74
Rajah 5.10	Hubungan antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Keselamatan	75
Rajah 5.11	Hubungan antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Kesihatan	77
Rajah 5.12	Isu Berkaitan dengan Bencana Alam yang Berlaku di Kampung Limpaku Pinang	78
Rajah 5.13	Isu Yang Berlaku di Kampung Limpaku Pinang	80
Rajah 5.14	Langkah yang Diambil bagi Memastikan Bekalan Air Mencukupi Semasa Musim Kemarau	81
Rajah 5.15	Tangki Air yang ada di Setiap Rumah Penduduk	82
Rajah 5.16	Kesan daripada Bencana Alam: Angin Kuat	83
Rajah 5.17	Jarak Rumah Penduduk di Kampung Limpaku Pinang	83
Rajah 5.18	Situasi yang akan Berlaku Ketika Hujan Lebat	84
Rajah 5.19	Kesan daripada Ancaman Hidupan Liar	85
Rajah 5.20	Tahun berlaku Bencana Alam	86
Rajah 5.21	Kerosakan Yang Terkesan daripada Bencana Alam yang Berlaku di Kampung Limpaku Pinang	87

Rajah 5.22	Keselamatan dan Kesejahteraan Komuniti di Kampung Limpaku Pinang Dipertingkatkan seperti di Kawasan Perkampungan Lain	90
Rajah 5.23	Cadangan dan Penambahbaikan yang Diperlukan di Kawasan Kampung	91
Rajah 5.24	Elemen CSWB dalam Konteks Perkampungan Atas Air	92
Rajah 5.25	Kerangka CSWB bagi Kehidupan Komuniti di Perkampungan Atas Air	93
Rajah 5.26	Elemen 1: Kehidupan Komuniti di Perkampungan Atas Air	94
Rajah 5.27	Elemen 2: Kehidupan Individu di Kampung Limpaku Pinang	95
Rajah 5.28	Elemen 3: Taraf Hidup Penduduk di Kampung Limpaku Pinang	96
Rajah 5.29	Elemen 4: Keselamatan di Kampung Limpaku Pinang	97
Rajah 5.30	Alat Pemadam Api Sementara di Kampung Limpaku Pinang	98
Rajah 5.31	Elemen 5: Kesihatan Penduduk di Kampung Limpaku Pinang	99

SENARAI SINGKATAN

CPR	<i>Cardiopulmonary Resuscitation</i>
CSKA	<i>Community Safety Knowledge Alliance</i>
CSWB	<i>Community safety and well-being</i>
SGD 3	<i>Sustainable Development Goals 3</i>

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Latar Belakang Kajian

Perkampungan atas air merupakan kawasan rumah yang dibina sepenuhnya di atas air dan tidak mempunyai akses jalan raya yang lengkap. Lokasi perkampungan atas air umumnya terletak di kawasan laut, muara sungai dan tebing sungai besar (Mohammad Raduan & Amaluddin, 2001). Komuniti kampung atas air amat berkait rapat dengan nelayan sebagai pekerjaan utama. Kebanyakan perkampungan atas air dibangunkan pada asalnya adalah untuk pelancongan dan ekonomi yang berkaitan dengan perikanan. Komuniti ini juga dikategorikan dalam golongan yang mudah terancam dengan faktor-faktor yang berkaitan dengan bencana alam disebabkan lokasi geografi perkampungan ini. Shaharudin et al. (2005) menyatakan kemudahterancaman telah diperluaskan yang membawa maksud mudah dan cenderung untuk cedera, tergugat kesejahteraan hidup, kehidupan semakin terhimpit, berasa susah dan kecewa kerana kemusnahan harapan, semakin terpinggir daripada arus utama kehidupan, tergugatnya kesihatan serta keselamatan masyarakat adalah antara rujukan yang boleh dirangkaikan dengan kesejahteraan manusia. Beliau juga berpendapat ancaman yang timbul terdiri daripada beberapa tahap iaitu sifat ancaman yang melanda sama ada menggugat hanya kepada seorang individu, komuniti atau keseluruhan masyarakat yang menghuni kawasan tersebut. Tambahan pula, geografi manusia dan ekologi manusia, khususnya, berteori dalam sifat lemah jika berlaku perubahan persekitaran (Adger, 2006).

Keselamatan dan kesejahteraan hidup adalah dua elemen yang saling berkait rapat dengan kehidupan di dalam komuniti. Aspek keselamatan memainkan peranan yang penting kepada penduduk di sesebuah kawasan. Keselamatan bukan sahaja merujuk kepada mempertahankan bandar dari serangan musuh (Zainudin & Malek, 2010) atau ancaman ketenteraan dan isu-isu yang berkaitan (Harun, 2009) tetapi juga merujuk kepada ketiadaan ancaman terhadap sesebuah entiti dalam konteks sesebuah negara (Shawaluddin et al., 2000). Kawasan yang selamat adalah kawasan rumah di mana komuniti berada dalam persekitaran yang selesa dan bahagia. Pelaksanaan *Sustainable Development Goals* 3 (SDG 3) iaitu kesihatan dan kesejahteraan yang baik secara serentak melengkapkan bidang bioperubatan dan penyelidikan yang berkaitan dengan kesihatan dengan cara yang luas, yang membahas tidak hanya topik dan kebiasaan mereka tetapi juga hubungan mereka dengan masyarakat madani (Guégan et al., 2018). Beliau menerangkan bahawa SDG 3 adalah sumber yang pelbagai dan universal di mana dasar pembangunan lestari dapat didasarkan, khususnya untuk negara-negara yang sangat diperlukan, dan boleh membawa kepada pemeliharaan kesejahteraan dan kesihatan yang berterusan. Hussain et al., (2011) menjelaskan kesejahteraan yang diungkapkan adalah mereka yang berasa selamat dan dapat mengatasi perkara yang negatif seperti yang lazim digariskan dalam indeks yang mengukur aras kualiti hidup manusia. Seseengah aktiviti yang dijalankan oleh manusia dapat memberikan kesan sama ada positif atau negatif dalam kesejahteraan dan keharmonian penduduk setempat.

Disebabkan oleh hubungan yang lemah antara luar bandar dan bandar, kawasan luar bandar terutamanya di pinggir bandar kurang memanfaatkan faedah daripada pengembangan perbandaran (Economic Planning Unit, 2015). Kawasan bandar amat sinonim dengan kemudahan yang mencukupi atau infrastruktur asas iaitu jalan tar, talian

komunikasi, elektrik dan lain-lain, tidak seperti di kawasan luar bandar yang masih terjejas dengan kemudahan infrastruktur yang terhad (Manggat et al., 2018). Beliau juga menerangkan kesan pembangunan infrastruktur juga berkaitan dengan kualiti perkhidmatan sosial terutama dalam aspek pendidikan, kesihatan dan kualiti hidup masyarakat luar bandar secara amnya. Kawasan perkampungan atas air ini juga masih kekurangan kemudahan asas terutamanya jalan raya. Jalan raya merupakan kemudahan untuk komuniti memudahkan urusan perdagangan dan perniagaan kerana membolehkan pergerakan barangan dan perkhidmatan. Seseengah kawasan kampung atas air juga masih menghadapi masalah dari segi talian komunikasi dan capaian internet yang lemah. Menurut Ghosh (2017), memperbaiki infrastruktur asas, seperti jalan raya, pengangkutan, elektrik, telekomunikasi, perumahan, kesihatan, air dan sanitasi adalah penting untuk pembangunan dan kesejahteraan penduduk luar bandar.

1.2 Pernyataan Masalah

Untuk meningkatkan keselamatan dan kesejahteraan dalam komuniti memerlukan strategi holistik yang merangkumi peningkatan penentu sosial kesihatan dan mengejar transformasi sistemik (Polsinelli, 2020). Beliau juga menerangkan pelbagai faktor menyumbang kepada kebarangkalian komuniti menghadapi keadaan yang berbahaya dan tidak sihat termasuk kemiskinan, akses terhad kepada pendidikan, pengangguran, perumahan yang tidak mencukupi, pengecualian sosial, diskriminasi sistemik termasuk perkauman sistemik dan halangan untuk mengakses perkhidmatan kesihatan dan sosial. Contohnya, akses yang tidak mencukupi untuk perkhidmatan kesihatan mental dan keselamatan, perumahan mampu milik menjadi penghalang untuk menstabilkan banyak individu atau komuniti yang mudah terdedah. Brovarone (2020) menyatakan aksesibiliti adalah prasyarat asas untuk pembangunan lestari, sebagai hak intrinsik dan keadaan tempat

tinggal. Kegagalan kepada perubahan di kawasan luar bandar terutamanya pembangunan infrastruktur akan mempengaruhi keadaan kesejahteraan masyarakat (Manggat et al., 2018) begitu juga yang dapat dikaitkan kepada kawasan kampung atas air. Kawasan perkampungan atas air masih kekurangan infrastruktur keselamatan seperti balai bomba, hospital atau balai polis yang berdekatan kerana infrastruktur tersebut memainkan peranan yang penting untuk keselamatan penduduk. Kekurangan kemudahan asas di kawasan luar bandar memberi kesan negatif secara langsung kepada penduduk seperti meningkatkan kadar kemiskinan dan menghalangi kemampuan untuk terus menjalani kehidupan yang baik (Manggat et al., 2018).

Lokasi kawasan perkampungan atas air berhampiran dengan pesisiran perairan (Mohammad Raduan & Amaluddin, 2001). Mereka merupakan golongan yang lebih terdedah kepada faktor-faktor yang berkaitan dengan bencana alam dan ancaman binatang liar seperti buaya. Tambahan pula, komuniti yang tinggal di kawasan perkampungan atas air dianggap sebagai salah satu kumpulan yang bertidakupayaan untuk bertindak balas apabila berlakunya bencana alam atau ancaman bahaya daripada binatang liar. Perkampungan atas air juga merupakan salah satu kawasan yang mempunyai risiko yang tinggi kepada ancaman bencana alam seperti banjir, ribut, gelombang, kemarau, wabak dan pencemaran kerana penempatan ini amat berhampiran dengan kawasan laut. Kemungkinan banjir akan meningkat seiring dengan kenaikan kadar hujan lebat akibat pemanasan global (Nakasu et al., 2011). Paras air yang tinggi menyebabkan air laut atau sungai amat mudah untuk masuk ke dalam rumah. Angin yang kuat di kawasan rumah juga menyebabkan siling rumah rosak, atap tercabut dan berlakunya gegaran pada tiang rumah. Bahkan juga, kewujudan jenayah boleh mengancam keselamatan dan mewujudkan masalah sosial seperti kecurian serta merosakkan harta benda yang menyebabkan gangguan kesejahteraan

penduduk. Walaupun di kawasan kejiranan, penduduk akan berasa takut terhadap ancaman keselamatan mereka daripada kecurian dan ragut (Hew et al., 2020).

Isu kebakaran merupakan salah satu isu yang sering berlaku kepada masyarakat di perkampungan atas air. Api kebakaran akan cepat merebak disebabkan oleh bahan binaan dan jarak rumah yang berdekatan di sesuatu kawasan. Contohnya, rumah panjang di Ulu Arip, Selangau, Sarawak di mana kebakaran berlaku pada tahun 2020 dan seramai 135 orang Berjaya diselamatkan dalam kejadian ini (Bernama, 2020). Tambahan pula, kejadian kebakaran di Kampong Ayer, Brunei Darussalam boleh dikaitkan dengan kualiti rumah yang sebahagian besarnya dibina dari kayu, dan juga kedudukannya rumah yang sangat berdekatan antara satu sama lain (Ahmad, 2013). Dalam pada itu, sebanyak 16 rumah milik penduduk Kampung Ujong, Awat-Awat di Sundar musnah dalam kebakaran terburuk yang berlaku pada tahun 2013 dan angin bertiup kencang juga menyebabkan api merebak dengan cepat meranapkan rumah-rumah yang diperbuat daripada kayu, selain masalah perhubungan yang turut menyukarkan penduduk di Awat-Awat menghubungi pihak bomba bagi mendapatkan bantuan segera (Cinderella, 2013). Isu yang sama juga berlaku di Kampung Kurnia Jaya, Tawau iaitu sebanyak 500 buah rumah atas air musnah akibat dari kebakaran pada tahun 2022 (Asyikin, 2022). Beliau juga menerangkan disebabkan struktur rumah di kawasan kampung tersebut diperbuat daripada papan dan kedudukan yang rapat antara satu sama yang lain menyebabkan api merebak dengan cepat.

Kajian ini akan menggunakan konsep *Community Safety and Well Being* (CSWB) untuk mengkaji keselamatan dan kesejahteraan masyarakat di kampung air. Secara pratikal, konsep CSWB merupakan hasil gabungan kekurangan jenayah, ketagihan, penderitaan mental, keganasan, kemiskinan, kehilangan tempat tinggal, penyakit,

kecederaan, atau norma sosial lain yang boleh dicapai oleh masyarakat. Dua bidang yang berbeza iaitu keselamatan dan kesejahteraan komuniti yang difokuskan dalam konsep CSWB. Ini kerana hubungan antara keselamatan dan kualiti hidup menjadi tumpuan utama untuk komuniti perkampungan atas air agar mereka merasa lebih selamat, lebih inklusif dan komuniti yang terhubung di mana perkampungan ini dapat berkembang maju seperti kawasan bandar.

1.3 Persoalan Kajian

Persoalan kajian yang digunakan dalam kajian ini adalah;

- (i) Apakah elemen-elemen *community safety and well-being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air?
- (ii) Apakah hubungkait antara elemen *community safety and well-being* (CSWB) bagi perkampungan atas air?
- (iii) Bagaimanakah konsep *community safety and well-being* (CSWB) diaplikasikan dalam keselamatan dan kesejahteraan komuniti di perkampungan atas air?
- (iv) Apakah cabaran dan peluang *community safety and well-being* (CSWB) kepada penduduk di perkampungan atas air?

1.4 Matlamat Kajian

Matlamat kajian ini adalah untuk mengkaji kesesuaian konsep *community safety and well-being* (CSWB) bagi komuniti di perkampungan atas air.

1.5 Objektif Kajian

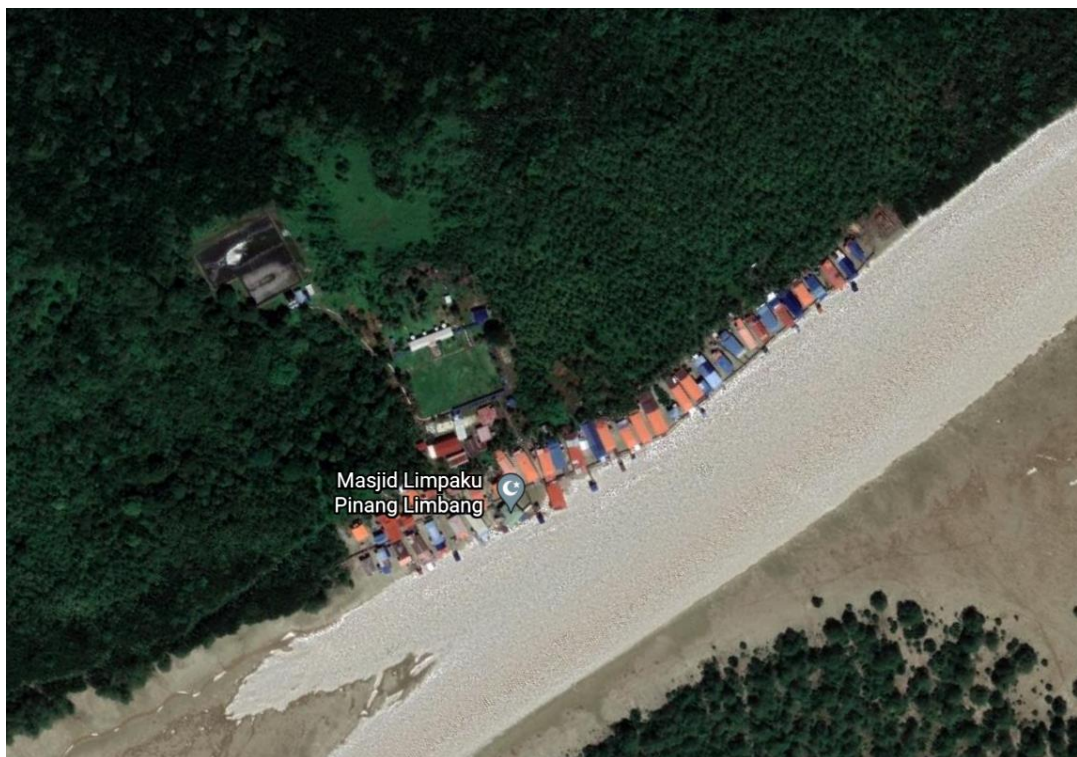
Objektif kajian ini adalah;

- (i) Untuk mengenal pasti elemen-elemen *community safety and well-being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air.

- (ii) Untuk menghuraikan konsep *community safety and well-being* (CSWB) terhadap komuniti di perkampungan atas air.
- (iii) Untuk mengkaji cabaran dan peluang *community safety and well-being* (CSWB) bagi masyarakat di perkampungan atas air untuk memperbaiki kehidupan.

1.6 Skop Kajian

Kajian ini memfokuskan tentang keselamatan dan kesejahteraan bagi komuniti di perkampungan atas air. CSWB mempunyai beberapa peringkat dari segi pemahamannya iaitu sistemik, operasi dan individu. Kajian ini hanya melihat CSWB dalam peringkat individu. Kawasan tumpuan untuk kajian ini dijalankan di Kampung Limpaku Pinang. Perkampungan atas air ini terletak dalam bahagian Limbang, Sarawak dengan koordinat N 4° 52' 59.88" N, 115° 1' 0.12" E (google). Rajah 1.1 menunjukkan peta kawasan kajian.

Rajah 1.1: Peta kawasan kajian

Sumber: Google earth (2021)

1.7 Kepentingan Kajian

Kajian ini dapat mendedahkan isu yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di kampung atas air. Kajian ini juga membantu jika berlakunya perubahan dari segi kemudahan yang sedia ada dan pembangunan yang bakal berlaku kepada perkampungan ini terutamanya kemudahan komunikasi. Tambahan pula, kajian ini dapat dijadikan sebagai panduan kepada pengkaji lain yang bakal menjalankan kajian yang serupa di kawasan perkampungan atas air yang lain. Maklumat yang digunakan dalam kajian ini juga dapat dikongsi dan digunakan untuk isu yang sama terutamanya dari segi keselamatan dan kesejahteraan penduduk di kawasan kampung atas air yang lain.

Pandangan dan maklumat yang diperolehi di dalam kajian ini boleh dijadikan sebagai rujukan kepada pihak yang berkaitan seperti Lembaga Sungai-Sungai Sarawak untuk perancangan pada masa depan yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan kepada kehidupan masyarakat di Kampung Limpaku Pinang sekaligus memberi panduan kepada perkampungan atas air yang lain. Oleh itu, kajian ini dapat menyumbangkan dalam memberikan cadangan seperti telekomunikasi dan pembangunan yang berkaitan dengan keselamatan penduduk dan kesejahteraan untuk penambahbaikan dalam kehidupan komuniti di perkampungan atas air.

1.8 Kesimpulan

Komuniti yang tinggal di kampung atas air dikenali sebagai rumah yang terbina sepenuhnya atas air. Mereka juga tergolong dalam kumpulan yang terdedah kepada ancaman disebabkan oleh lokasi geografi kampung. Peningkatan infrastruktur asas, merangkumi pengangkutan, perumahan, sanitasi, air, elektrik, telekomunikasi dan penjagaan kesihatan, adalah penting untuk kemajuan dan kebajikan penduduk yang

terdedah ini. Kebarangkalian komuniti menghadapi keadaan berbahaya dipengaruhi oleh pelbagai faktor seperti kemiskinan, peluang pendidikan yang terhad, pengangguran, perumahan tidak bermutu, peminggiran sosial, prasangka yang diinstitusikan, dan halangan untuk mendapatkan kemudahan kesihatan dan kebajikan sosial. Oleh itu, idea konsep CSWB memfokuskan pada ketiadaan jenayah, ketagihan, penderitaan mental, keganasan, kemiskinan, kehilangan tempat tinggal, penyakit, kecederaan dan norma sosial yang lain serta melihat kebolehlaksanaan konsep CSWB untuk komuniti air dan memberikan pandangan untuk penambahbaikan masa depan dalam keselamatan dan kesejahteraan.

BAB 2

SOROTAN LITERATUR

2.1 Pengenalan

Bab ini membincangkan tentang konsep keselamatan bagi individu dan komuniti, konsep kesejahteraan hidup bagi individu dan komuniti, konsep *Community safety and well-being* (CSWB), definisi CSWB dalam peringkat yang berbeza dan huraian yang berkaitan dengan penggunapakaian CSWB dalam pembangunan komuniti di luar negara. Tambahan pula, kriteria masyarakat perkampungan atas air, ciri-ciri perkampungan atas air berserta ringkasan juga akan dibincangkan bersama-sama dengan perbezaan di antara kampung atas air dan kampung pesisir pantai. Akhir sekali, elemen-elemen keselamatan penduduk di perkampungan atas air juga dibincangkan di dalam bab ini.

2.2 Konsep Keselamatan bagi Individu dan Komuniti

Menurut laporan tahun 2021, Malaysia menduduki tempat kedua dalam kadar indeks jenayah di Asia (Mohd Sidek et al., 2022). Beliau juga menyatakan indeks yang diterbitkan sehingga September 2021 menunjukkan penurunan daripada 58.55 peratus (%) pada tempoh yang sama tahun 2020 kepada 42.11 peratus dan kadar keselamatan negara itu berkurangan kepada 42.80%, manakala kadar jenayah berkurang kepada 57.20%. Istilah keselamatan berasal daripada bahasa Latin *sine cura*, yang bermaksud kurang peduli dan kurang bimbang (Wysokińska-Senkus, 2020). Isu-isu yang berkaitan dengan keselamatan sentiasa dianggap bertentangan dengan risiko dan digunakan secara meluas di mana lebih sedikit bahaya, semakin tinggi tahap keselamatan (Balderson, 2016). Beliau juga membincangkan konsep keselamatan juga merangkumi memelihara identiti kebangsaan

dan menghormati hak-hak dan kebebasan awam. Budaya keselamatan ialah istilah yang diidentifikasi atau di atas peringkat kumpulan yang merujuk kepada kepercayaan kepada diri sendiri atau antara semua ahli kumpulan atau organisasi. Di setiap negara, terdapat badan penguatkuasa yang akan melaksanakan undang-undang, peraturan dan aktiviti-aktiviti sosial untuk menjaga keselamatan dan kesejahteraan masyarakat dan negara (Bakar, 2020). Ini kerana manusia lebih cenderung dikaitkan dengan kerentanan kerana boleh dilihat daripada segi kapasiti kumpulan, tempat dan sistem yang akan terganggu oleh tekanan seperti perubahan iklim, degradasi tanah, perubahan demografi dan perubahan teknologi yang akan memberi kesan kepada keselamatan masyarakat (Shaharudin et al., 2005).

Memahami perkataan selamat bagi individu atau masyarakat sangat penting kerana ia berkaitan dengan aspek psikologi dan juga kualiti hidup (Norwahidah & Novel, 2016). Beliau juga menyatakan perasaan keselamatan dibina tanpa paksaan tetapi sebaliknya berdasarkan kepada keadaan sekeliling yang mempengaruhi minda seseorang individu. Selain itu, lokasi yang selamat, keselamatan orang dan struktur yang selamat digunakan untuk ciri-ciri yang berkaitan dengan bahaya kerana boleh dilihat dan ditangani. Keselamatan yang ditakrifkan dengan cara ini membawa maksud bukan sahaja kepada negara tertentu, tetapi juga berkaitan dengan masyarakat yang boleh dianggap baik sebagai individu tertentu dan menyumbang kepada rasa (Wysokińska-Senkus, 2020). Kegagalan sistem untuk menjejaskan persekitaran biasanya dipanggil perlindungan; ketidakmampuan persekitarannya untuk memberi kesan kepada sistem biasanya dikenali sebagai keselamatan. Berdasarkan bentuk sistem, suasana dan jenis kesan buruk yang mungkin ada pada yang lain, kita mempunyai sejumlah makna untuk perlindungan (Bartnes, 2010). Ia

merupakan sumber penting untuk kehidupan seharian, yang diperlukan untuk mewujudkan matlamat mereka oleh individu dan masyarakat.

Perasaan selamat merupakan penting dalam kehidupan seharian untuk tidak berasa terancam di kawasan tempat tinggal sendiri. Keselamatan tidak lebih dan tidak kurang daripada keadaan atau keputusan kawalan yang tepat terhadap bahaya dan risiko terlibat dalam apa yang dilakukan atau berlaku oleh individu dalam setiap situasi. Masyarakat juga memainkan peranan yang penting dalam mewujudkan keharmonian di sebuah kawasan.

2.3 Konsep Kesejahteraan Hidup bagi Individu dan Komuniti

Indeks Kesejahteraan Keluarga Malaysia kekal pada tahap sederhana iaitu 7.72 pada tahun 2019, menurut Lembaga Pembangunan Penduduk dan Keluarga Negara (LPPKN) (Abdul Aziz et al., 2023). Walaupun peratusan penduduk yang tinggal di luar bandar menurun daripada 25.7% pada 2015 kepada 22.8% pada 2020, usaha untuk meningkatkan kualiti hidup mereka masih diteruskan (Economic Planning Unit, 2015). Konsep kesejahteraan hidup ini secara rasmi telah digunakan oleh kerajaan Malaysia bermula pada tahun 2013 dengan menggantikan konsep asal iaitu kualiti hidup (Nadira et al., 2020). Hussain et al. (2011) bersetuju bahawa kesejahteraan yang dinyatakan untuk berasa baik, mengalahkan semua penunjuk negatif seperti yang biasa disenaraikan dalam indeks yang mengukur kualiti hidup manusia. Di samping itu, komponen utama yang mengukur kesejahteraan termasuk keselamatan, kesihatan, pendidikan, perumahan, alam sekitar dan kediaman; pekerjaan, masyarakat dan kehidupan sosial; keterlibatan awam; kepuasan hidup; dan pendapatan. (Sauter, 2019). Peningkatan kesejahteraan penduduk di antara daerah merangkumi pelbagai aspek kehidupan, tetapi tidak semua aspek ini boleh diukur (Susanti et al., 2016). Nadira et al. (2020) berkata:

Kesejahteraan hidup atau kualiti hidup sebenarnya berkaitan erat dan mempunyai kesan yang besar pada pembangunan negara. Ini kerana pembangunan negara dan kesejahteraan kehidupan adalah entiti kepada unsur ruang. Setiap ruang atau rantau yang mempunyai suasana, persekitaran, ideologi atau budaya yang berbeza akhirnya akan membentuk kesejahteraan yang unik dan mempengaruhi pembangunan yang sedia ada (p. 89).

Kesejahteraan hidup ialah untuk mengatasi setiap tahap pengukuran kualiti kehidupan manusia serta puncak kepuasan dan kebaikan manusia (Hussain et al., 2011). Selain itu, beliau mendefinisikan istilah kesejahteraan kepada kehidupan seseorang sebagai berkualiti walaupun dengan pendapatan rendah. Penyebab daripada alam atau kesilapan yang dilakukan oleh manusia adalah sebab yang boleh membawa bahaya (Nas, 2015). Beliau juga menerangkan keamanan merupakan keadaan bebas daripada bahaya yang disebabkan oleh niat manusia untuk menyebabkan bahaya dengan niat dan untuk menunjukkan sumber bahaya.

Kesejahteraan adalah kebahagiaan, keselamatan, dan perlindungan, bukan pendapatan atau status pekerjaan. Komuniti berasa selesa dan bahagia daripada keadaan yang boleh melibatkan ancaman dari perbuatan manusia atau bencana alam. Perkara ini juga dapat meningkatkan kualiti hidup terutamanya kepada penduduk di perkampungan atas air.

2.4 Konsep *Community Safety and Well-Being* (CSWB)

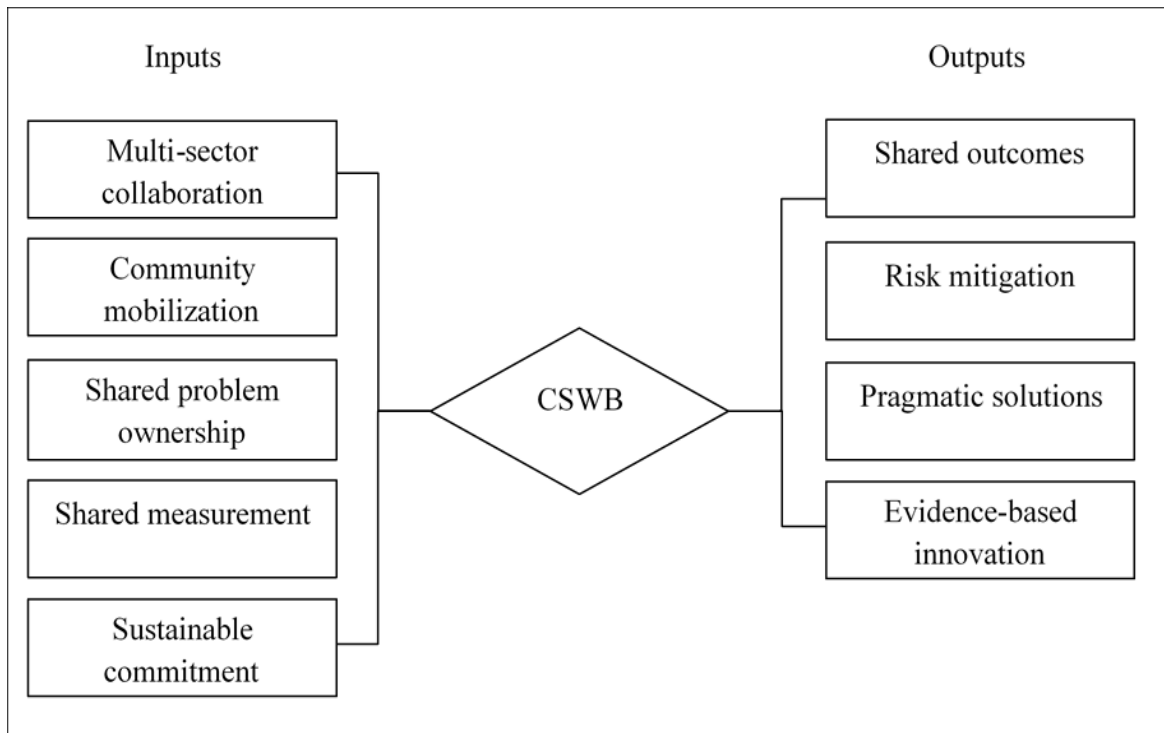
Jadual 2.1: Definisi Konsep dalam CSWB
Sumber: Diubahsuai dari Nilson Chad (2018)

Konsep	Definisi
<i>Community Safety and Well-Being</i> (CSWB)	Konseptual: Hasil agregat yang didasarkan daripada sistem perkhidmatan manusia yang lebih luas yang dicapai melalui penjaan kolaboratif penyelesaian pragmatik, inovasi berasaskan bukti dan hasil perkongsian komuniti. Ia adalah keadaan di mana keperluan komposit keselamatan dan kesejahteraan kolektif komuniti dicapai. Keperluan sedemikian dipenuhi apabila keadaan risiko dikurangkan, kelemahan dikurangkan, dan kejadian bahaya adalah tiada.
	Praktikal: Hasil gabungan daripada ketiadaan jenayah, ketagihan, penderitaan mental, keganasan, kemiskinan, kehilangan tempat tinggal, penyakit, kecederaan dan/atau ancaman sosial lain yang boleh dicapai oleh komuniti secara kolektif.

Untuk menyatukan dan memajukan bidang kerja khidmat manusia berbilang sektor yang semakin berkembang, kolaboratif yang menggalakkan pragmatisme dan responsif dalam institusi sosial, *Community Safety Knowledge Alliance* (CSKA) telah ditubuhkan pada 2015 dengan objektif utamanya adalah untuk menggerakkan penyelidikan dan mencipta asas pengetahuan yang menyokong strategi CSWB yang baru dan berkesan (Nilson, 2018b). Beliau juga menyatakan dalam mencerminkan peningkatan ketara kepada penyampaian perkhidmatan bersepadu, pengenalpastian hasil yang dikongsi, dan minat yang semakin meningkat dalam penjajaran sistem, CSKA mengiktiraf pelbagai aktiviti berjiwa CSWB. Bagi menangani perkara ini, CSKA mahukan meneliti persekitaran berkaitan dengan CSWB yang baru muncul di Kanada, serta beberapa definisi dan struktur sekitar konsep tersebut. *Community safety and well-being* (CSWB) merupakan satu konsep

untuk akademik, advokasi, pengamal, dan polisi komuniti (Nilson, 2018a) serta pelbagai dimensi dan kompleks (Nancy, 2020). Beliau juga mentakrifkan konsep *Community Safety and Well-being* (CSWB) yang menggabungkan dua bidang iaitu keselamatan komuniti dan kesejahteraan dan mentakrifkan matlamat utama CSWB adalah untuk mencapai komuniti lestari di mana setiap orang berasa selamat, mempunyai rasa kepunyaan, peluang untuk mengambil bahagian, dan di mana individu dan keluarga dapat memenuhi keperluan mereka dalam pendidikan, penjagaan kesihatan, makanan, perumahan, pendapatan, dan ekspresi sosial dan budaya. CSWB melibatkan interaksi antara hasil komuniti dan infrastruktur sosial, yang diperkukuh lagi melalui kerjasama merentas pelbagai sektor (Nilson, 2018b).

Beliau juga menerangkan konsep CSWB merujuk kepada usaha kolektif individu, organisasi dan kerajaan untuk meningkatkan keselamatan dan kesejahteraan komuniti. Ia merangkumi pelbagai faktor yang menyumbang kepada kesihatan dan keselamatan keseluruhan komuniti, termasuk tetapi tidak terhad kepada pencegahan jenayah, kesediaan kecemasan, perkhidmatan sosial dan inisiatif kesihatan awam. Kepentingan CSWB adalah untuk mewujudkan persekitaran yang selamat dan sihat yang memupuk perpaduan sosial, daya tahan dan kemakmuran. Nilson (2018b) membincangkan tentang perbezaan antara menggabungkan keselamatan komuniti dan kesejahteraan, dan pergerakan CSWB, mungkin berguna untuk memeriksa beberapa perkara penting.

Rajah 2.1: Input dan output Community safety and well-being (CSWB)

Sumber: Chad Nilson (2018)

Nilson (2018) mencadangkan beberapa komponen atau elemen penting yang mungkin membantu mencetuskan lebih banyak perbincangan dan pengukuran konstruk CSWB. Seperti yang ditunjukkan dalam Rajah 2.1, CSWB yang melibatkan pencarian output tertentu iaitu termasuk hasil bersama, pengurangan risiko, pembangunan penyelesaian pragmatik, dan inovasi berdasarkan bukti. Selain itu, CSWB juga didorong oleh input kolaborasi multi-sektor, mobilisasi masyarakat, kepemilikan masalah bersama, ukuran bersama, dan komitmen yang berterusan (Nilson, 2018a). Cadangan terdahulu indikator untuk CSWB kekurangan dalam empat komponen penting yang diperlukan untuk pengukuran yang tepat dalam CSWB. Satu faktor penting yang perlu dipertimbangkan ialah perbandingan data antara komuniti atau negara yang berkongsi ciri-ciri yang sama. Faktor kedua berkaitan dengan pengiktirafan sifat kolektif akibat multidimensional dalam CSWB. Elemen ketiga berkaitan dengan mewujudkan hubungan yang jelas dan tidak

terhalang antara hasil pelanggan di peringkat individu dan hasil masyarakat di peringkat agregat. Aspek keempat berkaitan dengan tumpuan kepada kerjasama pelbagai sektor dan pengaruhnya pada hasil perkhidmatan manusia.

Selain itu, Nilson (2018b) menyebut bahawa *multi-sector collaboration* merupakan yang paling penting daripada lima faktor yang ditunjukkan dalam Rajah 2.1. Beliau menyatakan kerana pelbagai aspek CSWB yang berbeza, kerjasama menjadi cara penting untuk mencapai matlamat bersama, mengurangkan risiko, mencari penyelesaian praktikal dan mencipta inovasi berdasarkan fakta serta faktor risiko dan perlindungan yang bertindih menyokong keperluan untuk strategi komprehensif yang menekankan kerjasama pelbagai sektor untuk meningkatkan keselamatan dan kesejahteraan komuniti. Nilson (2018a) menyatakan objektif berikut dicadangkan untuk dipertimbangkan sebagai sebahagian daripada proses penjajaran CSWB iaitu mengukuhkan komitmen melalui konfigurasi penyampaian perkhidmatan manusia yang berpusatkan pelanggan mengurangkan pertindihan perkhidmatan di kalangan kumpulan sasaran dan bidang perkhidmatan yang dikongsi (dari kedua-dua sektor kerajaan dan bukan kerajaan), merapatkan jurang sistem dengan meluaskan mandat sektor memupuk kerjasama perkhidmatan barisan hadapan dengan melibatkan diri dalam kerjasama kepimpinan mengejar hasil bersama yang didorong oleh pemilikan bersama.

Kajian ini melibatkan elemen yang sama iaitu keselamatan dan kesejahteraan komuniti. Komuniti yang tinggal di kampung atas air bukan sahaja kekurangan dari segi infrastruktur seperti jalan tetapi mereka juga merupakan golongan yang terdedah kepada ancaman semula jadi. Konsep CSWB membincangkan tentang penting untuk mencapai rasa selamat, mempunyai semangat kekitaan, dan peluang untuk mengambil bahagian, dan

di mana individu dan keluarga dapat memenuhi keperluan mereka dalam pendidikan, penjagaan kesihatan, makanan, perumahan, pendapatan, dan ekspresi sosial. Oleh itu, keselamatan dan kesejahteraan komuniti ternyata menjadi sebab utama untuk diketengahkan dalam kajian ini.

2.4.1 Definisi CSWB dalam Peringkat yang Berbeza

Rajah 2.2: Peringkat dalam definisi konsep *Community safety and well-being* (CSWB)

Sumber: Chad Nilson (2018)

CSWB, sebagai pembinaan sosial, merangkumi pelbagai tafsiran dalam pelbagai peringkat. Rajah 2.2 membincangkan peringkat dalam definisi konsep *Community safety and well-being* (CSWB). Pada tahap sistemik, beberapa perkara utama yang berlaku adalah intervensi yang didorong oleh risiko kolaboratif. CSWB membangkitkan pemikiran pendekatan dari seluruh sistem untuk meningkatkan hasil penyampaian perkhidmatan manusia. Pada peringkat operasi pula, CSWB merangkumi intipati usaha kolaborasi dari pelbagai sektor untuk mengurangkan risiko, kerentanan, dan bahaya. Jika dilihat CSWB pada peringkat operasi, terdapat tiga konsep tambahan yang memerlukan pemahaman, aplikasi, dan pengukuran yang konsisten dan ini juga akan termasuk risiko, kerentanan, dan bahaya yang digabungkan melalui hubungan sebab-akibat (Nilson, 2018a).

Definisi CSWB pada peringkat individu mencadangkan tahap keselamatan dan keselamatan peribadi yang digabungkan dengan kestabilan dalam kesihatan mental, kesihatan fizikal, keselamatan makanan, perumahan dan kapasiti kewangan (Nilson, 2018a). Beliau juga menjelaskan CSWB lebih daripada sekadar ciri yang boleh diukur atau keadaan individu, keluarga, atau komuniti. Keselamatan semakin banyak dibentangkan sebagai hasil dari proses seperti pemikiran, sikap, keperibadian daripada pengaruh luaran dan mempengaruhi tahap kesejahteraan yang lain termasuk kesejahteraan objektif individu iaitu dari segi petunjuk kejayaan (Atkinson et al., 2020).

2.4.2 Penggunapakaian *Community Safety and Well-Being* (CSWB) dalam Pembangunan Komuniti di Luar Negara

Rajah 2.3: Pelan *Community safety and well-being* (CSWB) Peel 2020-2024

Lebih daripada dua puluh lima organisasi, termasuk perkhidmatan kecemasan, pihak berkuasa sekolah, penyedia perkhidmatan sosial, organisasi kebudayaan dan agensi kerajaan, bekerjasama untuk membangunkan pelan *Community Safety and Well-Being* (CSWB) di Peel, Ontario, Kanada seperti yang ditunjukkan dalam Rajah 2.3. Versi pertama pelan ini akan dilaksanakan dalam tempoh empat tahun iaitu dari tahun 2020

hingga 2024 dan akan disemak dan dikemas kini setiap tahun, jika perlu, untuk mencerminkan keperluan penduduk Peel yang semakin berkembang.

Advokasi kepada peringkat kerajaan yang lain untuk memajukan keselamatan dan kesejahteraan komuniti di Peel, termasuk advokasi untuk sumber dan dasar yang saksama, komunikasi dan penglibatan berterusan dengan rakan kongsi dan penduduk komuniti, serta pengukuran dan petunjuk yang dikongsi untuk terus memantau kemajuan dan mengukur kejayaan akan penting kepada pelaksanaan rancangan pada masa hadapan (Polsinelli, 2020). Beliau menerangkan pelan CSWB Peel menawarkan peluang untuk mengambil tindakan kolektif dan memecahkan bahagian dengan komitmen bersama untuk memajukan ekuiti dan meningkatkan kesejahteraan dan keselamatan komuniti. Sepanjang tempoh empat tahun rancangan dan semakin seterusnya, pelan CSWB akan terus responsif kepada keperluan yang muncul dalam Peel dan mewujudkan peluang berterusan untuk penglibatan dan penyertaan komuniti.

Tiada kajian lepas pernah menggunakan idea konsep CSWB untuk keselamatan dan kesejahteraan penduduk terutamanya kepada perkampungan atas air di peringkat Asia dan juga Malaysia. Kajian ini dapat memberi peluang untuk mengetengahkan isu-isu yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di kampung-kampung yang terletak berhampiran dengan perairan.

2.5 Perkampungan Atas Air

2.5.1 Kriteria Masyarakat Perkampungan Atas Air

Majoriti penduduk yang memilih perkampungan atas air sebagai tempat tinggal adalah kaum bumiputera Sarawak. Pekerjaan utama bagi penduduk di perkampungan atas air adalah nelayan. Perkampungan atas air tidak hanya memaparkan kediaman yang dibina

di atas air, tetapi juga melambangkan budaya Melayu yang sangat tertanam dalam tradisi dan gaya hidup yang berkaitan dengan laut sejak dahulu lagi (Ahmad, 2013). Kebanyakan penduduk yang tinggal di kawasan perkampungan atas air disebabkan oleh pendapatan yang lumayan dalam industri perikanan. Memandangkan mereka amat bergantung pada sumber semula jadi, penduduk di perkampungan atas air sangat terdedah kepada perubahan persekitaran yang mempengaruhi perikanan (Althor et al., 2018). Kawasan perkampungan atas air juga merupakan salah satu kawasan yang berpotensi untuk dimajukan sebagai tapak aktiviti penternakan akuakultur ikan seperti yang ditunjukkan dalam Rajah 2.4.

Rajah 2.4: Penternakan akuakultur ikan di Kampung Awat-awat, Lawas

2.5.2 Ciri-ciri Perkampungan Atas Air

Lokasi petempatan kampung atas air secara umumnya terletak di muara dan tebing sungai-sungai utama (Mohammad Raduan & Amaluddin, 2001) dan laut terbuka. Beliau menerangkan antara contoh kampung air yang terdapat di Negara Brunei Darussalam iaitu

di Kampong Ayer Brunei Darussalam, di Sabah kampung air antaranya terletak di Pitas, Kota Kinabalu dan Kota Marudu manakala di Sarawak kampung air seperti yang terdapat di Miri, Limbang dan Lawas. Ahmad (2013) menghuraikan *water village*, terdiri daripada rumah yang dibina di atas tiang di perairan sungai. Thi, Thi, dan Trang (2017) menerangkan bahawa perkampungan atas air adalah kawasan perumahan nelayan yang tinggal di teluk dengan jaraknya puluhan kilometer jauh dari kawasan darat. Beliau juga memberikan contoh seperti Teluk Ha Long terletak di Teluk Tonkin, bandar Ha Long, Provinsi Quang Ninh, di Vietnam Timur Laut yang bukan sahaja terkenal dengan lebih dari 1960 pulau kapur, gua, dan gua, tetapi juga terkenal dengan kampung terapung. Perkampungan atas air juga dijadikan salah satu tarikan kepada sektor pelancongan. Ini kerana kawasan perkampungan atas air mempunyai lokasi yang strategik seperti Kampung Awat-awat di Lawas, Sarawak yang terletak di muara sungai dan berpotensi menjadi hub hasil laut segar seperti Tahai (ikan salai).

Rajah 2.5: Perkampungan atas air di Kampung Limpaku Pinang, Limbang

Rajah 2.6: Jarak rumah yang berhampiran di Kampung Awat-awat, Lawas

Jarak antara rumah di perkampungan atas air adalah berdekatan antara satu rumah dengan satu rumah yang lain (Ahmad, 2013) seperti yang ditunjukkan di Rajah 2.6. Beliau juga menyatakan setiap rumah yang dibina menggunakan bahan yang berbeza seperti konkrit atau kayu belian untuk dijadikan sebagai tiang rumah dan reka bentuk rumah di perkampungan atas air rumah juga diperbuat dengan menggunakan kayu (rujuk Rajah 2.5). Rumah di perkampungan atas air juga mempunyai jeti tersendiri untuk persinggahan perahu (rujuk Rajah 2.5). Penduduk kampung memiliki sekurang-kurangnya 1 hingga 2 bot pada setiap isi rumah.

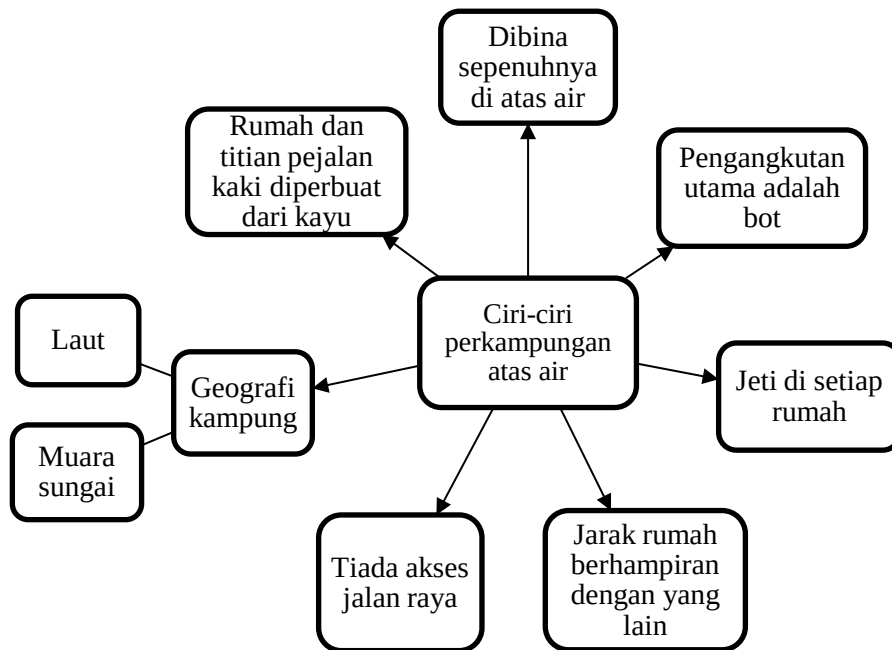
Tambahan pula, setiap perkampungan di atas air juga mempunyai bahan binaan titian jalan kaki yang berbeza. Seseengah kampung masih menggunakan kayu belian dan ada juga kampung telah menaiktaraf titian jalan kaki dibina dengan bersimen (rujuk Rajah 2.7). Seterusnya, perkampungan atas air masih mengalami kekurangan kemudahan dari segi keselamatan. Kekurangan kemudahan asas seperti jalan raya, di kawasan luar bandar

memberi kesan negatif kepada penduduk kampung seperti peningkatan kadar kemiskinan, penurunan hasil pertanian dan menghalang kemampuan untuk terus menjalani kehidupan yang baik (Manggat et al., 2018). Infrastruktur jalan raya di Sarawak, khususnya di kawasan pedalaman, masih tidak mencukupi (Economic Planning Unit, 2015) begitu juga yang berlaku di kawasan kampung atas air.

Rajah 2.7: Titian konkrit pejalan kaki di Kampung Seberang Kedai, Limbang

2.6 Ringkasan Ciri-Ciri Perkampungan Atas Air di Sarawak

Rajah 2.8: Ciri-ciri perkampungan atas air

Berdasarkan kajian literatur dan penulisan yang berkaitan tentang perkampungan atas air dapatlah disimpulkan bahawa ciri-ciri perkampungan atas air khususnya di Sarawak adalah dibina sepenuhnya di atas air. Lokasi geografi perkampungan atas air terletak di muara sungai atau laut. Disebabkan keadaan geografi, perkampungan atas air merupakan satu komuniti yang unik. Oleh kerana ketiadaan akses jalan raya, pengangkutan utama penduduk adalah dengan menggunakan bot. Kebanyakan rumah di kawasan perkampungan ini dibina dari bahan kayu begitu juga dengan titian pejalan kaki. Jarak antara rumah juga adalah berhampiran dengan jiran yang lain. Oleh itu, cara untuk mengenali ciri-ciri perkampungan atas air dibincangkan dalam Rajah 2.8.

2.7 Perbezaan di antara Kampung Atas Air dan Kampung Pesisir Pantai

Jadual 2.2: Perbezaan antara kampung atas air dan kampung pesisir pantai

Kampung atas air	Kampung pesisir pantai
Lokasi berhampiran muara sungai dan laut	Lokasi yang berhampiran dengan sungai atau pantai
Hanya boleh diakses melalui jalan air (Contoh: sungai)	Boleh diakses melalui jalan raya atau jalan air (Contoh: sungai)
Pekerjaan utama masyarakat kampung air adalah berasaskan perikanan dan akuakultur	Pekerjaan utama masyarakat kampung pesisiran pantai adalah berasaskan perikanan, akuakultur, dan pertanian.

Kampung atas air dan kampung pesisir pantai mempunyai potensi yang sama dalam tarikan pelancongan. Kampung atas air merupakan kawasan penempatan yang terletak berhampiran laut dan sungai. Dalam erti kata lain, ia adalah komuniti hidup yang serupa dengan kampung atau bandar, tetapi ia terletak sepenuhnya di atas air. Kedudukan rumah di kawasan perkampungan atas air adalah sangat rapat antara satu sama lain (Ahmad, 2013). Beliau juga berpendapat setiap rumah dibina menggunakan bahan yang berbeza seperti konkrit atau kayu untuk dijadikan tiang rumah. Perkampungan ini hanya dapat diakses melalui jalan air dengan menggunakan bot. Pekerjaan utama komuniti yang tinggal di perkampungan atas air adalah berasaskan perikanan dan akuakultur.

Manakala, kampung pesisir pantai terletak berhampiran dengan muara tanjung, pantai atau pantai. Kawasan perumahan pantai juga terletak berdekatan. Kampung pesisir pantai boleh diakses melalui jalan raya dan air. Pekerjaan utama masyarakat kampung pesisiran pantai adalah berasaskan perikanan, akuakultur, dan pertanian. Komuniti yang tinggal di kawasan pesisiran pantai bergantung kepada perubahan iklim seperti memancing, pertanian, dan hutan (Islam et al., 2014). Pendapatan komuniti pesisiran pantai

di seluruh dunia akan berada di bawah garis kemiskinan jika mereka hanya bergantung kepada menangkap ikan dalam hal pendapatan (Musa et al., 2020). Selain itu, kepelbagaian adalah penting untuk memaksimumkan pendapatan dan aktiviti utama pantai, perikanan dan akuakultur, selalunya tidak menjana pendapatan tinggi dan boleh menyebabkan isi rumah terdedah kepada pelbagai risiko (Betcherman & Marschke, 2016).

Kedua-dua kampung tersebut mempunyai peranan yang berbeza. Di sebalik persamaan lokasi kawasan kampung, perkampungan pesisir pantai boleh diakses melalui jalan darat. Majoriti penduduk kampung atas air bergantung kepada sektor perikanan untuk sumber pendapatan mereka. Sumber pendapatan penduduk yang tinggal di kawasan pesisiran pantai bergantung kepada aktiviti iklim seperti pertanian, perikanan dan perhutanan dimana kampung atas air hanya bergantung kepada perikanan.

2.8 Elemen-Elemen Keselamatan Dan Kesejahteraan Penduduk Di Perkampungan Atas Air

Jadual 2.3: Elemen-elemen keselamatan

Penulis	Tahun	Elemen			
		Lokasi	Keadaan persekitaran	Infrastruktur	
				Kemudahan	Perkhidmatan
Cavaye, J.	2001			/	
P. Surchev	2010	/			
Soseco, T.	2017			/	
Andhini, N. F.	2017				/
Manggat, I., Zain, R., & Jamaluddin, Z.	2018	/	/	/	
Sauter, L.	2019		/		
Azman et al.	2018			/	
Nadira et al.	2020		/	/	/
Bennett et al.	2020			/	
Abdul Manap et al.	2020	/		/	/

Berdasarkan jadual 2.3, majoriti penulis menggunakan elemen kemudahan dalam kajian mereka. Selain daripada elemen kemudahan, elemen-elemen seperti lokasi, keadaan kawasan kampung dan perkhidmatan juga digunakan oleh penulis dalam kajian mereka. Dalam peringkat individu untuk konsep CSWB, elemen lokasi dan keadaan kawasan kampung dapat mencerminkan hak untuk hidup tanpa rasa takut atau risiko gangguan fizikal, psikologi atau sosial kepada masyarakat. Oleh itu, elemen infrastruktur dari segi perkhidmatan dan kemudahan juga penting kepada komuniti terutamanya kepada kawasan yang kekurangan keperluan keselamatan yang berhampiran dengan komuniti.

Jadual 2.4: Kerangka Konseptual bagi Intergrasi Elemen *Community Safety and Well-Being* (CSWB) dalam Konteks Perkampungan Atas Air

Elemen	Indikator
Taraf hidup	Pendapatan
	Pekerjaan
	Perumahan
	Keselamatan makanan
Kesihatan	Akses kepada perkhidmatan kesihatan
	Tingkah laku kesihatan
Keselamatan	Jenayah
	Persepsi keselamatan
	Keadaan persekitaran
	Lokasi
	Akses kepada infrastruktur keselamatan
Kehidupan komuniti	Rasa kepunyaan kepada komuniti
	Penglibatan komuniti
Kehidupan individu	Rasa kepunyaan
	Penglibatan secara individu

Intergrasi elemen *Community Safety and Well-Being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air merupakan penggabungan antara elemen dari CSWB dan elemen keselamatan penduduk di perkampungan atas air. Integrasi ini berlaku kerana indikator yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan kehidupan komuniti terutamanya di perkampungan atas air untuk setiap elemen yang dikeluarkan dari konsep CSWB. Elemen taraf hidup, kesihatan, keselamatan, kehidupan komuniti dan kehidupan individu diperolehi dari pemahaman konsep CSWB. Indikator pendapatan, pekerjaan, perumahan dan keselamatan makanan diperolehi daripada konsep CSWB dalam peringkat individu. Untuk indikator yang lain iaitu di bawah elemen kesihatan, keselamatan, kehidupan individu dan

kehidupan komuniti pula diperolehi daripada elemen keselamatan yang digunakan oleh kajian lepas.

Jadual 2.4 membincangkan elemen taraf hidup adalah mewakili kemampuan komuniti perkampungan atas air untuk memenuhi dan menyokong keperluan asas kepada anggota masyarakat. Untuk elemen kesihatan, amalan kesihatan dan akses kepada perkhidmatan kesihatan masyarakat juga diambil kira untuk keselamatan kepada individu dan komuniti di perkampungan atas air. Di samping itu, elemen keselamatan akan mencerminkan hak untuk hidup tanpa ancaman fizikal, psikologi atau sosial bagi penduduk di penempatan atas air. Elemen kehidupan komuniti berkaitan dengan individu dalam perasaan kepunyaan dan penglibatan kepada komuniti di perkampungan atas air.

2.9 Kesimpulan

Kesimpulannya, konsep CSWB adalah pendekatan yang menyokong persekitaran yang selamat dan sihat melalui penyelesaian yang berasaskan masyarakat untuk mengatasi punca masalah sosial. Selain daripada itu, kebanyakan elemen yang digunakan oleh penulis yang berkaitan dengan kawasan di luar bandar juga dapat diterapkan dalam konteks perkampungan atas air. Aspek keselamatan individu dalam konsep CSWB juga memainkan peranan penting yang turut menyumbang kepada keselamatan dan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air.

BAB 3

KAJIAN KES: KAMPUNG LIMPaku PINANG, LIMBANG, SARAWAK

3.1 Pengenalan

Bab 3 akan tertumpu kepada maklumat yang berkaitan dengan kajian kes iaitu Kampung Limpaku Pinang, Limbang, Sarawak. Di samping itu, bab ini menyediakan perbincangan terperinci tentang latar belakang Kampung Limpaku Pinang, reka bentuk, struktur dan bahan binaan kediaman, pengangkutan, kemudahan infrastruktur yang sedia ada dan kemudahan asas yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan komuniti di Kampung Limpaku Pinang.

3.2 Latar Belakang Kampung Limpaku Pinang

Kampung Limpaku Pinang merupakan sebuah perkampungan atas air yang terletak di Bahagian Limbang, Sarawak. Kampung Limpaku Pinang juga menempatkan kira-kira 340 orang, dengan lokasinya yang terletak berhampiran dengan sempadan Bandar Seri Begawan menjadikannya mudah diakses dari kawasan lain di negara ini. Dengan majoriti etnik Melayu (rujuk Jadual 3.1) yang tinggal di perkampungan atas air ini, wujudnya juga etnik yang lain seperti Kedayan, Cina dan Iban. Tambahan pula, Bahasa Kedayan menjadi bahasa utama pertuturan dalam kalangan penduduk yang berbilang kaum. Jarak antara Kampung Limpaku Pinang dan Bandar Limbang ialah 15.23 kilometer. Perjalanan ke Kampung Limpaku Pinang mengambil masa 35 minit dari Bandar Limbang, Sarawak menggunakan pengangkutan air.

Jadual 3.1: Pecahan penduduk kampung mengikut etnik

Sumber: Profil Kampung Limpaku Pinang (2021)

Etnik	Lelaki	Perempuan
Iban	0	3
Kedayan	0	2
Melanau	1	1
Cina	2	0
Melayu	167	164
Jumlah	340	

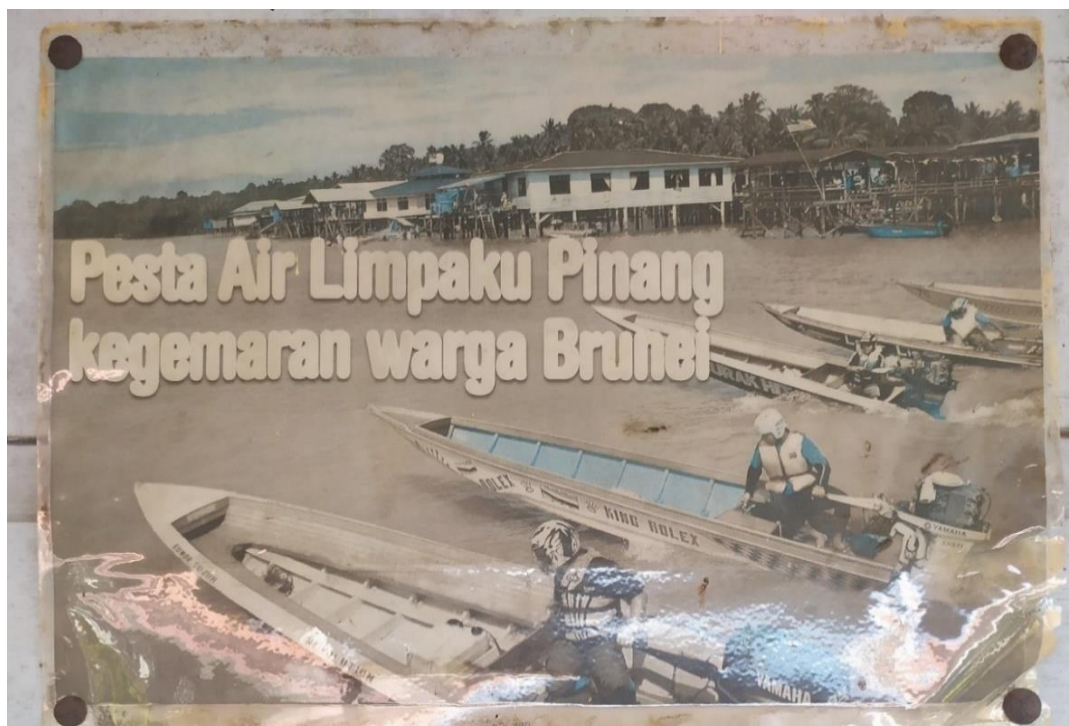
Ini kerana perkampungan ini juga merupakan tempat persinggahan untuk nelayan. Sebelum berpindah ke Kampung Limpaku Pinang pada tahun 1977, majoriti penduduk yang kini menetap di situ berasal dari kampung lain yang dikenali sebagai Kampung Dato Kuala Lawas. Disebabkan hasil ikan yang banyak, penduduk memilih kawasan Limpaku Pinang sebagai penempatan yang tetap. Perkampungan atas air terkenal dengan hasil perikanan disebabkan lokasi geografi penempatan tersebut. Kebanyakan penduduk yang tinggal di kawasan kampung atas air bekerja sebagai nelayan. Jadual 3.2 menunjukkan pecahan maklumat pekerjaan penduduk di Kampung Limpaku Pinang. Komuniti ini terletak di muara sungai dan berpotensi menjadi pusat pengedaran hasil laut segar seperti Tahai (ikan salai) selain dari menangkap ikan.

Jadual 3.2: Maklumat pekerjaan penduduk di Kampung Limpaku Pinang

Sumber: Profil Kampung oleh Ketua Kampung Limpaku Pinang (2021)

Kategori	Jumlah	Catatan
Perkhidmatan Awam	11	Tidak berkenaan
Perkhidmatan Swasta dalam negeri (Luar daerah Limbang)	9	Johor, Sabah, Miri, Sibuan dan lain-lain
Perkhidmatan Swasta dalam daerah Limbang	38	Bekerja di Limbang
Nelayan	75	Tidak berkenaan
Peniaga/Kontraktor/Usahawan	4	Tidak berkenaan
Surirumah	47	Tidak berkenaan
Tidak bekerja	25	Tidak berkenaan

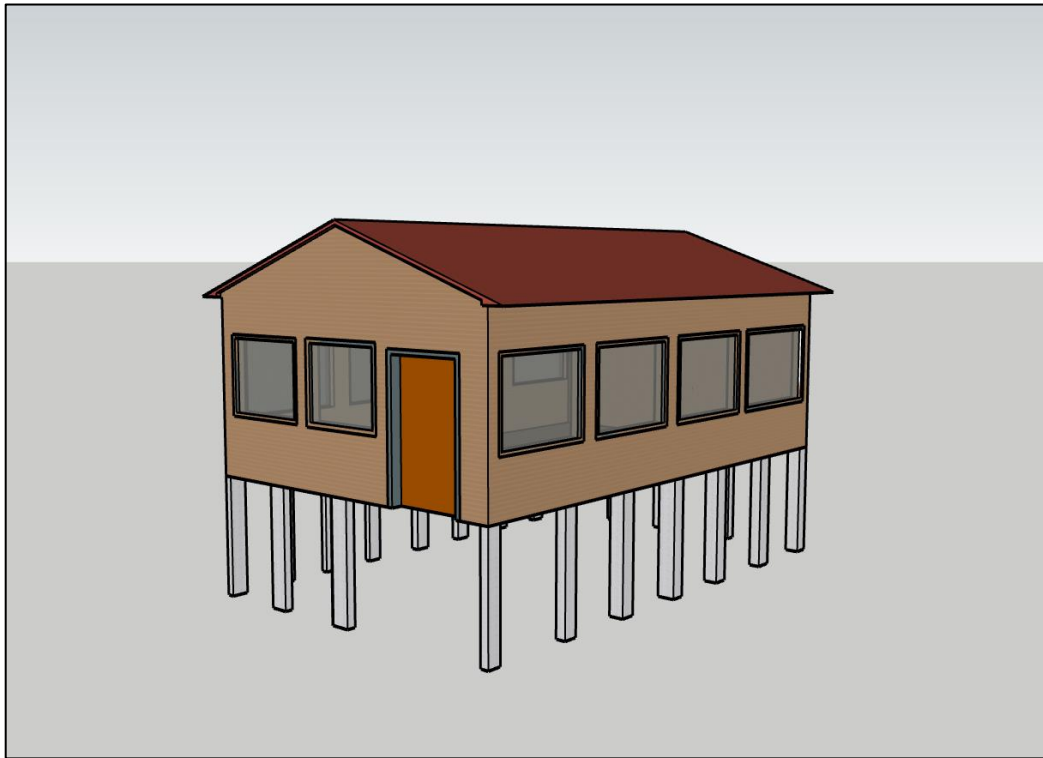
Selain itu, Kampung Limpaku Pinang berpotensi menjadi salah satu tarikan yang dapat dimanfaatkan oleh industri pelancongan. Ini berikutan kawasan perkampungan atas air terletak di lokasi yang strategik, sama seperti Kampung Awat-awat di Lawas, Sarawak. Kampung ini juga pernah menjadi tuan rumah untuk Pesta Air Limpaku Pinang pada tahun 2013 (rujuk Rajah 3.1). Anggaran lebih dari 1000 pengunjung di kalangan penduduk dari negara Brunei Darussalam juga yang menyaksikan pesta tersebut. Ini merupakan keunikan dan daya tarikan khususnya kepada kampung pesisir laut. Kampung Limpaku Pinang boleh dijadikan tarikan untuk pelancong di daerah Limbang, Sarawak.

Rajah 3.1: Pesta air di Kampung Limbaku Pinang

Sumber: Ketua Kampung Limbaku Pinang

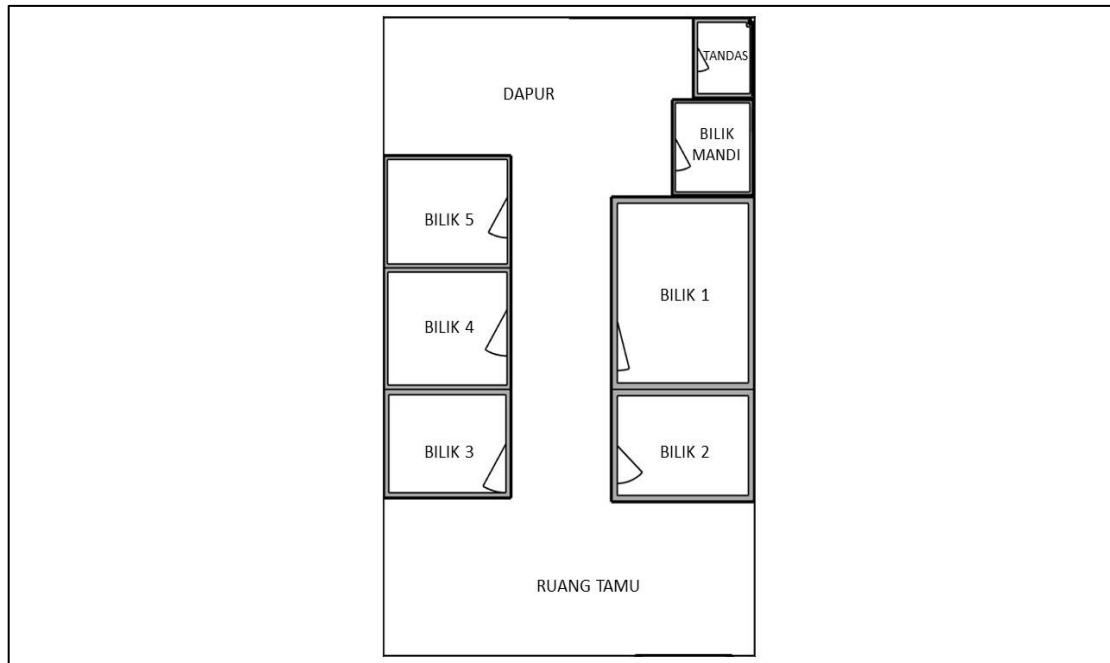
3.3 Reka bentuk, struktur dan bahan binaan kediaman di Kampung Limpaku Pinang

Rajah 3.2: Reka bentuk rumah atas air

Sumber: Ilustrasi penulis

Kampung Limpaku Pinang bukan sahaja mempamerkan satu kediaman yang dibina di atas air atau sungai, malah ia juga merupakan salah satu penempatan yang unik dan jauh dari kawasan bandar. Kebanyakan struktur rumah atas air dibina secara memanjang (rujuk Rajah 3.2). Setiap tiang rumah yang dibina menggunakan pelbagai bahan binaan seperti konkrit atau kayu belian dan ada juga menggunakan kedua-duanya sekali. Di samping itu, bahagian dinding rumah dibina menggunakan papan. Kebanyakan rumah yang terbina di kampung atas air ini berdekatan antara satu sama lain dianggar jarak hanya 15 kaki (rujuk Rajah 3.4). Untuk bahagian titian pejalan kaki yang disambungkan pada setiap rumah, bahan binaan hanya menggunakan kayu.

Rajah 3.3: Ruang rumah atas air

Sumber: Ilustrasi penulis

Kebanyakan rumah di perkampungan atas air mempunyai ruang bilik yang banyak (rujuk Rajah 3.3). Ini kerana setiap rumah mempunyai lebih daripada 2 kelamin atau keluarga. Ada sesetengah rumah penduduk mempunyai sekurang-kurangnya 2 ruang dapur untuk memasak disebabkan bilangan isi rumah yang ramai. Tambahan pula, bahagian bilik mandi atau tandas dibahagikan kepada 2 ruang dan ada juga dibina hanya dalam 1 ruang sahaja.

Rajah 3.4: Peta Kampung Limpaku Pinang

Sumber: Ilustrasi penulis

3.3 Pengangkutan

Akses jalan raya tidak tersedia untuk ke Kampung Limpaku Pinang. Dari Bandar Limbang, satu-satunya cara untuk sampai ke kawasan tempat tinggal adalah melalui bot, yang mengambil masa sebanyak 35 minit dengan menggunakan jalan sungai seperti yang ditunjukkan dalam Rajah 3.5. Selain itu, paras air pasang surut di Sungai Kuala Limbang juga boleh menjejaskan bot untuk menuju ke kawasan Kampung Limpaku Pinang. Bot besar boleh memuatkan 6 hingga 10 orang, manakala bot kecil boleh memuatkan 3 hingga 4 orang. Oleh itu, pemilikan kenderaan utama bagi penduduk di perkampungan atas air ini adalah perahu atau bot. Bagi mereka yang bekerja sebagai nelayan, bot adalah pengangkutan utama untuk penangkapan ikan di laut. Di samping itu, pemilikan kenderaan seperti motosikal, kereta dan pacuan 4 roda digunakan untuk mendapatkan keperluan dan memudahkan mereka yang bekerja di luar kawasan kampung untuk bergerak ke kawasan

yang jauh terutamanya di bandar. Kebanyakan penduduk meletakkan kenderaan di kawasan parkir Bandar Limbang. Jadual 3.3 menunjukkan pecahan pemilikan kenderaan atau pengangkutan penduduk.

Rajah 3.5: Sungai Kuala Limbang

Jadual 3.3: Pecahan pemilikan kenderaan

Sumber: Profil Kampung Limpaku Pinang (2021)

Perkara	Jumlah
Basikal	26
Motosikal	20
Kereta	25
Pacuan 4 roda	2
Perahu	100

3.4 Kemudahan Infrastruktur di Kampung Limpaku Pinang

Disebabkan komuniti di kawasan perkampungan atas air merupakan golongan yang mudah terancam, perjalanan dengan menaiki bot selama 35 minit dari Kampung Limpaku Pinang ke Bandar Limbang di mana kemudahan yang berhampiran dengan kawasan kampung diperlukan. Jadual 3.4 menunjukkan kemudahan infrastruktur yang sedia ada di Kampung Limpaku Pinang.

Jadual 3.4: Kemudahan infrastruktur di Kampung Limpaku Pinang

Sumber: Profil Kampung Limpaku Pinang (2021)

Kategori	Jumlah	Catatan
Sekolah	1	SK Kampung Limpaku Pinang
Pra sekolah	1	Pra sekolah Kampung Limpaku Pinang
Klinik Kesihatan	1	Klinik Bergerak
Dewan	1	Dewan Kampung Limpaku Pinang
Masjid	1	Masjid Misbahul Huda
Kemudahan Sukan/Gelanggang	2	Padang Bola Sepak, Sepak Takraw dan badminton
Jeti/Titi/Jambatan	-	Jeti Kampung dan Titi Sekolah
Kedai runcit	5	Tidak berkenaan
Lampu jalan	15	Di sepanjang titian kayu

3.4.1 Sekolah dan Masjid

Satu-satunya institusi pendidikan yang terdapat di Kampung Limpaku Pinang ialah sekolah rendah dan pra sekolah. Institusi pendidikan yang dimaksudkan adalah SK Limpaku Pinang, dan ia terletak di kawasan darat, berdekatan dengan kampung ini seperti yang ditunjukkan di Rajah 3.6. Jarak antara rumah penduduk dan sekolah adalah 200 meter, dan masa yang diperlukan untuk tiba ke destinasi hanya 10 minit. Kawasan sekolah ini juga terletak berdekatan dengan dewan serbaguna Kampung Limpaku Pinang (Rujuk

Rajah 3.7). Selain itu, Kampung Limpaku Pinang mempunyai sebuah masjid yang dinamakan sebagai Masjid Misbahul Huda (rujuk Rajah 3.8). Ia dibina pada tahun 1988.

Rajah 3.6: SK Kampung Limpaku Pinang, Limbang

Rajah 3.7: Dewan Serbaguna Kampung Limpaku Pinang, Limbang

Rajah 3.8: Masjid Misbahul Huda, Limbang

3.4.2 Jeti atau Titian Pejalan Kaki

Titian pejalan kaki di Kampung Limpaku Pinang kebanyakannya diperbuat daripada kayu termasuk jalan yang menghubungkan dengan jiran yang lain. Disebabkan tiada pagar di kawasan laluan titi (rujuk Rajah 3.9), beberapa laluan ke kawasan rumah di Kampung Limpaku Pinang dianggap berbahaya dan menimbulkan risiko keselamatan kepada warga emas dan kanak-kanak. Lebih-lebih lagi, penggunaan simen adalah terhad kepada kawasan tertentu di dalam kampung, iaitu laluan menuju ke sekolah yang terletak di kawasan atas tanah. Kawasan kampung atas air ini juga mempunyai 9 jeti untuk menambat dan tempat perhentian bot. Terdapat juga rumah enjin di setiap jeti bagi memudahkan penduduk menyimpan minyak petrol bagi bot.

Rajah 3.9: Titian pejalan kaki dan rumah enjin

3.5 Kemudahan Asas di Kampung Limpaku Pinang

Infrastruktur di Kampung Limpaku Pinang masih kurang berbanding kawasan luar bandar lain yang mempunyai ciri yang sama. Jadual 3.5 menunjukkan kemudahan asas di Kampung Limpaku Pinang.

Jadual 3.5: Kemudahan asas di Kampung Limpaku Pinang

Sumber: Profil Kampung Limpaku Pinang (2021)

Kategori	Jumlah rumah	Catatan
Bekalan air LAKU	43	Loji tadahan air hujan (JBALB)
Bekalan elektrik SESCO	42	2012
Talian telefon mudah alih	-	Ada
Talian internet tetap/mudah alih	-	Tiada

3.5.1 Kemudahan Telekomunikasi

Kampung Limpaku Pinang masih mengalami permasalahan dari segi capaian *internet* yang agak lemah. Hal ini disebabkan oleh lokasi kampung yang berhampiran dengan sempadan negara Brunei Darussalam di mana talian telefon dari negara tersebut lebih kuat di kawasan kampung ini berbanding talian dari Malaysia. Ini menyebabkan talian telefon penduduk di sana akan bertukar kepada *roaming* negara Brunei Darussalam dan sukar untuk mengakses talian telefon Malaysia. Talian telefon juga hanya dapat digunakan di sesetengah kawasan kampung sahaja. Penduduk kampung juga pernah memohon untuk membina tiang telekomunikasi namun masih belum direalisasikan. Ketiadaan talian telefon dan *internet* yang tidak stabil ini agak mencabar apabila berlaku kecemasan. Selain itu, pelajar sekolah di sini turut menghadapi kesukaran untuk mendapatkan maklumat bagi pembelajaran mereka.

3.5.2 Bekalan Elektrik

Kawasan Kampung Limpaku Pinang dilengkapi dengan kemudahan asas seperti bekalan elektrik 24 jam yang dibekalkan oleh SESCO dari tahun 2012 (rujuk Jadual 3.10). Rajah 3.8 menunjukkan elektrik yang digunakan oleh kampung ini dinamakan sebagai *Transformer* SESCO. Kemudahan ini terletak di kawasan tanah yang berhampiran kawasan tepi sungai. Kampung ini tidak mempunyai permasalahan yang berkaitan dengan bekalan elektrik.

Rajah 3.10: *Transformer* SESCO

3.5.3 Bekalan Air

Kampung Limpaku mempunyai bekalan air yang disediakan oleh Jabatan Bekalan Air Luar Bandar (JBALB) Bahagian Limbang. Kemudahan rawatan air di kampung ini telah beroperasi sejak tahun 2010. Ia ditubuhkan untuk membina tangki air yang canggih rawatan yang menggunakan klorin melalui janaan kuasa sistem solar. Tambahan pula,

tangki air berwarna biru yang dimiliki oleh penduduk kampung adalah sebagai persediaan menghadapi musim kemarau atau gangguan bekalan air seperti yang ditunjukkan di Rajah 3.11.

Rajah 3.11: Tangki air

3.5.4 Kemudahan Kesihatan

Ketiadaan kemudahan perubatan di Kampung Limpaku Pinang memberi cabaran kepada penduduk setempat yang memerlukan akses kepada perkhidmatan untuk penjagaan kesihatan. Tambahan pula, klinik yang paling hampir dengan kampung tersebut terletak di Bandar Limbang. Penyediaan perkhidmatan penjagaan kesihatan untuk individu yang tinggal di kawasan luar bandar berbeza dengan mereka yang tinggal di kawasan bandar. Tambahan pula, Kampung Limpaku Pinang tidak mempunyai kemudahan keselamatan

seperti balai bomba dan balai polis. Penyediaan kemudahan sedemikian adalah penting untuk menjaga kesejahteraan penduduk dan keselamatan di kawasan mereka.

3.6 Kesimpulan

Secara kesimpulannya, bab ini memberikan gambaran tentang keadaan dan kebolehcapaian di kawasan tersebut. Latar belakang sejarah dan perincian tentang Kampung Limpaku Pinang juga dibincangkan yang berkaitan dengan kemudahan infrastruktur dan asas yang sedia ada di kawasan kampung. Banyak kemudahan yang masih perlu dinaik taraf untuk masyarakat di kampung ini terutamanya dari segi kesihatan dan keselamatan. Ia penting untuk memastikan kehidupan di sini terjamin dari segi keselamatan dan kesejahteraan komuniti.

BAB 4

METODOLOGI KAJIAN

4.1 Pengenalan

Bab 4 akan membincangkan tentang kaedah yang akan digunakan dalam kajian ini. Metodologi merupakan satu kaedah yang sistematik dan berkesan dalam menjalankan penyelidikan. Kaedah kajian yang digunakan melibatkan reka bentuk kajian, teknik pensampelan, kawasan kajian, instrumen kajian, data analisis dan rangka kajian juga akan dibincangkan dalam bab ini.

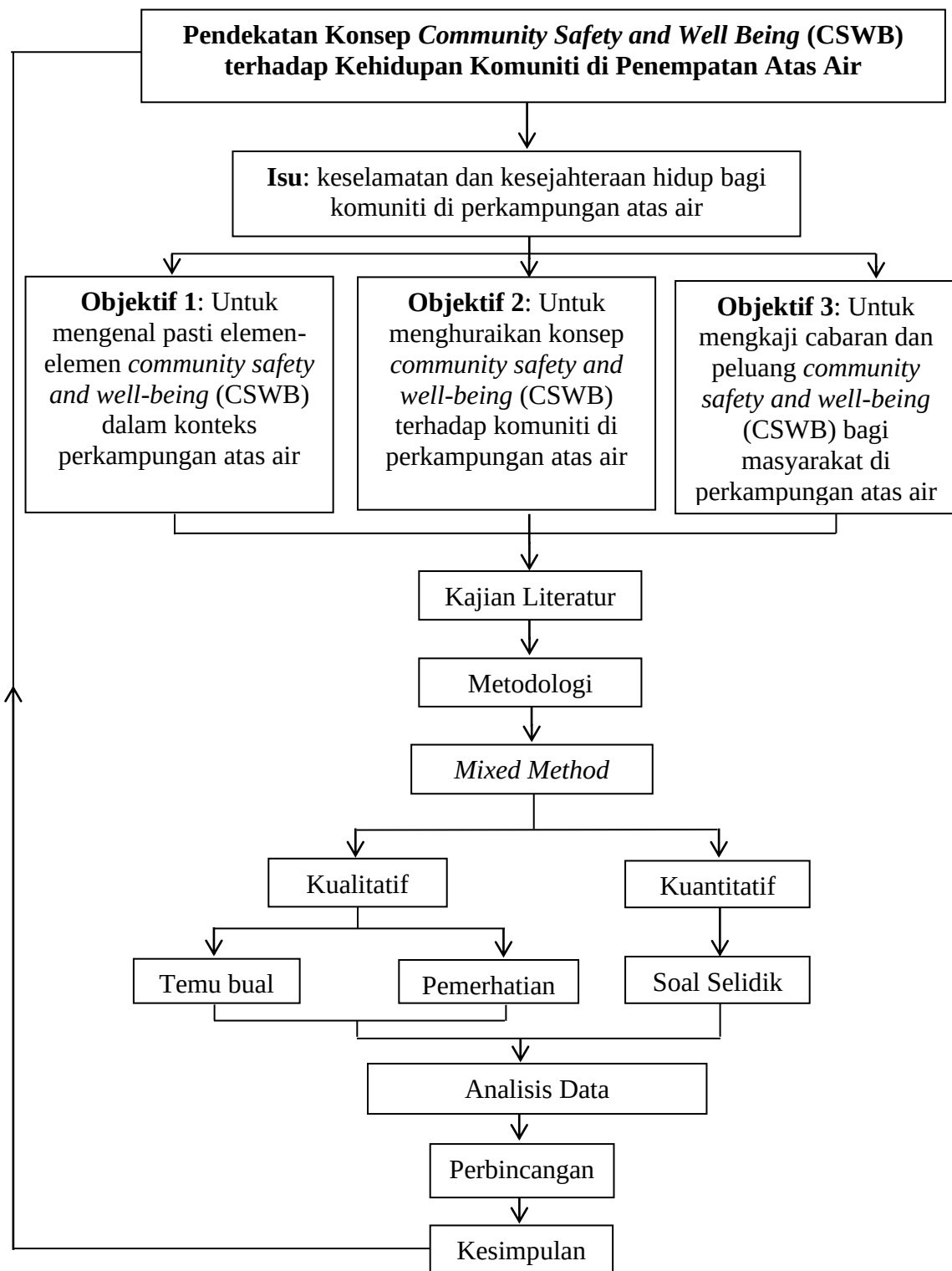
4.2 Reka Bentuk Kajian

Kajian ini dijalankan di sebuah perkampungan atas air iaitu Kampung Limpaku Pinang yang terletak dalam bahagian Limbang. Kajian kes yang digunakan dalam kajian ini merupakan kaedah yang meneroka masalah tertentu dalam kerangka masyarakat, keadaan atau organisasi tertentu. Dalam kajian ini, kaedah kajian yang digunakan memfokuskan kepada keselamatan dan kesejahteraan hidup di Kampung Limpaku Pinang. Tambahan pula, kajian ini juga menggunakan *mixed method* untuk mengenalpasti tentang keselamatan and kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air. Dalam kaedah kualitatif, temu bual dan pemerhatian digunakan untuk memperoleh data yang berkaitan dengan isu yang pernah berlaku dan pandangan penduduk serta merasa persekitaran sebenar di perkampungan atas air. Manakala dalam kaedah kuantitatif, borang soal selidik juga digunakan untuk mendapatkan maklumat daripada responden yang dihasilkan daripada elemen yang dikeluarkan daripada konsep CSWB. Selain itu, data yang diperoleh daripada temu bual responden akan dianalisis dan diestruk maklumat dengan menggunakan

analisis tematik. Data yang diperoleh melalui pemerhatian akan dinilai untuk mencapai hasil analisis ini.

4.3 Rangka Kerja Kajian

Rangka kerja kajian dalam adalah untuk mengenal pasti perkara yang penting ketika menjalankan kajian ini dan menyediakan soalan yang digunakan serta objektif. Ia juga memberikan gambaran keseluruhan tentang pemahaman semasa dan perancangan tertentu yang berkaitan dengan kajian ini. Bahagian ini membantu dalam menerangkan aliran yang digunakan sepanjang kajian ini dilakukan. Rajah 4.1 menunjukkan rangka kerja kajian untuk kajian ini.

Rajah 4.1: Rangka kerja kajian

4.4 Saiz Populasi dan Pensampelan Kajian

Pensampelan dan populasi yang digunakan dalam kajian ini adalah di kalangan penduduk Kampung Limpaku Pinang. Terdapat 340 orang yang tinggal di perkampungan atas air ini. Pensampelan dalam kajian ini dipilih melalui kaedah persampelan tidak rawak jenis sampel bertujuan (*purposive sampling*) iaitu memerlukan responden dalam kategori umur dari 20 hingga 60 tahun. Sebanyak 228 responden yang dikenal pasti dalam kategori umur tersebut. Berikut merupakan kiraan saiz sampel untuk kajian ini:

$$X = 1.96$$

Persamaan 4.1

$$P = 50\%$$

$$d = 0.05$$

$$N = \text{Anggaran populasi}$$

$$\frac{x^2 \cdot NP(1 - P)}{d^2(N - 1) + x^2 P(1 - P)} \quad \text{Persamaan 4.2}$$

$$= \frac{(1.96)^2(228)0.5(1 - 0.5)}{0.05^2(228 - 1) + (1.96)^2 0.5(1 - 0.5)}$$

$$= \frac{218.9712}{1.5279}$$

$$= 143.315$$

Dengan menggunakan persampelan bertujuan, seramai 144 orang responden telah dipilih untuk kajian ini. Setelah menapis semua maklumat yang diperlukan untuk kajian ini, hanya 100 responden sahaja yang mencapai kriteria. Untuk bahagian temu bual, sebanyak 8 orang responden yang terlibat. Antara yang menjadi responden untuk bahagian temu bual adalah Ketua Kampung, Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung (JKKK) dan 6 orang penduduk kampung.

4.5 *Mixed Method*

Pengkaji memilih untuk menggunakan *mixed method* dalam kajian ini. *Mixed method* adalah metodologi yang melibatkan analisis, pengumpulan dan pengintegrasian kuantitatif dan kualitatif. Kaedah kuantitatif merupakan kaedah untuk mengumpulkan data melalui soal selidik berkaitan dengan perkampungan atas air untuk dikaitkan dengan elemen-elemen *community safety and well-being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air. Kaedah kualitatif ditakrifkan sebagai kaedah untuk mendapatkan data melalui pemerhatian, komunikasi terbuka dan perbualan. Kaedah kualitatif juga digunakan untuk mendedahkan trend pemikiran dan pendapat, dan dapat mendalami masalah yang berlaku di perkampungan atas air. Di samping itu, temu bual secara bersemuka digunakan untuk mendapatkan isu-isu yang pernah berlaku di perkampungan atas air.

4.6 Kajian Rintis

Pengkaji menggunakan kajian rintis untuk menguji soalan dalam borang soal selidik dan temu bual. Kajian rintis juga pernah dijalankan sebanyak dua kali iaitu pada 9 Januari 2021 sehingga 17 Januari 2021 dan 24 September 2021 sehingga 27 September 2021. Selepas ujian rintis, banyak perubahan telah dibuat pada soal selidik untuk mendapatkan maklumat yang diperlukan dalam kajian ini.

4.6 Data Kajian

4.6.1 Data Primer

Data primer merujuk kepada maklumat yang dikumpul oleh pengkaji sendiri. Data primer juga boleh didapati daripada soalan temu bual kepada responden dalam satu kajian. Dalam kajian ini, data primer merupakan maklumat yang diperolehi oleh penyelidik daripada setiap responden yang terlibat. Pengkaji juga mengedarkan borang soal selidik

kepada penduduk rumah di kampung atas air. Perkara yang berkaitan dengan borang soal selidik juga diterangkan secara lisan kepada responden. Selain itu, maklumat yang diperolehi dari temu bual dengan responden juga merupakan data primer yang digunakan dalam kajian ini dan begitu juga, maklumat yang diperolehi dari pemerhatian persekitaran kawasan kampung atas air.

4.6.2 Data Sekunder

Data sekunder adalah data yang dikumpulkan oleh pengkaji lain yang pernah menjalankan kajian sebelum ini. Contoh data sekunder adalah buku, artikel, majalah, jurnal dan laporan daripada pihak berkuasa yang berkaitan. Bahan bacaan dan kajian yang dijalankan oleh pengkaji lain juga digunakan terutamanya yang berkaitan dengan perkampungan atas air untuk pertambahan maklumat dalam kajian ini. Selain itu, kajian lepas digunakan bagi mendapatkan maklumat yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan hidup untuk kajian ini. Kajian lepas yang pernah menggunakan konsep CSWB juga dijadikan sebagai contoh dan panduan dalam kajian ini. Kebanyakan data sekunder digunakan dalam sorotan literatur di mana bersesuaian dalam kajian ini.

4.6.3 Pemerhatian

Kaedah pemerhatian merupakan salah satu kaedah yang digunakan dalam kajian ini. Kaedah pemerhatian memberikan pengalaman kepada situasi yang sebenar kepada penyelidik ketika menjalankan kajian seperti menaiki bot mengelilingi kawasan kampung. Pengkaji juga dapat didedahkan pada persekitaran dan aktiviti yang dijalankan oleh penduduk di perkampungan atas air. Oleh itu, ia membantu dalam mengenal pasti kemudahan yang sedia ada dan melihat keadaan di kawasan perkampungan atas air.

4.7 Instrumen Kajian

4.7.1 Soal Selidik

Soal selidik ialah alat kajian yang terdiri daripada satu set soalan yang bertujuan untuk mengumpulkan maklumat daripada responden. Bagi tujuan kajian ini, pengkaji menyediakan satu set borang soal selidik yang bertujuan untuk menjelaskan elemen-elemen yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air. Bahagian soal selidik terbahagi kepada empat bahagian iaitu bahagian A, bahagian B, bahagian C dan bahagian D. Bahagian A merangkumi maklumat demografi responden seperti umur, jantina, pekerjaan, sektor pekerjaan dan tahap pendidikan. Seterusnya, bahagian B melibatkan pandangan terhadap kehidupan komuniti di perkampungan atas air yang menerapkan konsep *community safety and well-being* (CSWB). Untuk bahagian C, isu yang berlaku di perkampungan atas air manakala bahagian D pula mengenai cadangan dan pendapat responden penduduk di perkampungan atas air.

4.7.2 Temu Bual

Kaedah temu bual semi berstruktur digunakan untuk mengumpul data dalam kajian ini. Pengkaji menghasilkan dan memasukkan dalam set soalan soal selidik yang ditadbir sendiri dengan soalan terbuka. Selain itu, dengan menggunakan soalan terbuka ini, responden dapat meluahkan pendapat dan pengalaman mereka ketika berlakunya bencana alam serta isu-isu yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk dalam kajian ini.

4.7.3 Borang Pemerhatian

Kajian ini menggunakan kaedah pemerhatian. Pengkaji juga menyediakan borang pemerhatian yang dihasilkan daripada elemen-elemen yang digunakan dalam kajian ini.

Kaedah ini adalah untuk mengelakkan kajian daripada *bias*. Selain itu, kaedah ini memberi pengalaman kepada pengkaji di perkampungan atas air dan sekitarnya. Borang pemerhatian ini digunakan untuk melihat keadaan kampung dan mengkaji perkara yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air. Oleh itu, kemudahan infrastruktur di perkampungan atas air juga dapat dikenal pasti.

4.8 Data Analysis

4.8.1 Analisis Kuantitatif

4.8.1.2 Analisis Deskriptif

Analisis deskriptif adalah kaedah yang digunakan dalam statistik untuk menerangkan atau meringkaskan set data. Dalam kajian ini, bahagian demografik responden menggunakan analisis deskriptif. Di samping itu, analisis deskriptif digunakan untuk menjelaskan taburan responden mengikut umur, jantina, tahap pendidikan dan pekerjaan serta soalan-soalan yang mempunyai pilihan jawapan. Data yang diperoleh juga dianalisis kepada kekerapan dan peratusan.

4.8.1.2 Analisis Inferensi

Dalam kajian ini, analisis inferensi digunakan iaitu korelasi pearson. Korelasi pearson merupakan ukuran korelasi yang digunakan untuk mengukur kekuatan dan arah hubungan linear antara dua pemboleh ubah. Tujuan korelasi pearson digunakan untuk mengukur hubungan antara elemen CSWB yang telah diintegrasikan dalam konteks perkampungan atas air. Jadual 4.1 menunjukkan hubungan antara elemen yang diukur dalam kajian ini.

Jadual 4.1: Elemen CSWB

No.	Elemen CSWB
(i)	Hubungan antara elemen kehidupan komuniti dan elemen kehidupan individu
(ii)	Hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen taraf hidup
(iii)	Hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen keselamatan
(iv)	Hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen kesihatan

4.8.2 Analisis Kualitatif

4.8.2.1 Analisis Tematik

Pengkaji menggunakan analisis tematik untuk menganalisis dan mengestrak maklumat yang diperolehi daripada temu bual responden yang terlibat dalam kajian ini. Beberapa responden yang dipilih untuk terlibat dalam sesi temu bual merupakan penduduk yang berusia 40 tahun dan ke atas berdasarkan banyak pengalaman yang mereka pernah alami. Responden yang terlibat dalam sesi temu bual akan diterangkan mengenai soalan yang akan diajukan. Analisis tematik merupakan analisis untuk penceritaan dalam konteks penyelidikan. Selain itu, analisis tematik menekankan corak rakaman dan menunjukkan maklumat yang ada di dalam kajian. Bahagian temu bual responden dihuraikan dengan menggunakan carta aliran.

4.8.2 Jadual Akronim Responden

Jadual 4.2 menunjukkan senarai akronim bagi setiap responden yang terlibat dalam bahagian temu bual dalam kajian ini.

Jadual 4.2: Akronim untuk responden

Jawatan	Akronim
Ketua Kampung Limpaku Pinang	R1
JKK Kampung	R2
Penduduk	R3
Penduduk	R4
Penduduk	R5
Penduduk	R6
Penduduk	R7
Penduduk	R8

4.9 Alat analisis

4.9.1 Pakej Statistik untuk Sains Sosial (SPSS)

Maklumat yang diperoleh daripada responden dianalisis selepas proses pengumpulan data. Pakej Statistik untuk Sains Sosial (SPSS) digunakan untuk membuat jadual dan menganalisis maklumat yang diperoleh dalam kajian ini. Tambahan pula, semua data yang tercatat dalam borang soal selidik dimasukkan dalam lembaran kerja dalam SPSS.

4.9.2 *Microsoft Excel*

Microsoft Excel digunakan untuk membuat diagram dan peta daripada hasil kajian yang diperoleh. Selain itu, semua hasil kajian dipersembahkan dalam bentuk graf dan rajah. Data yang dimasukkan ke lembaran kerja SPSS juga digunakan dalam aplikasi *Microsoft Excel*.

4.10 Etika Penyelidikan

(i) Menghormati maklumat sulit dan privasi responden

Pengkaji perlu mencari kaedah untuk bertanya apakah responden dapat bercakap mengenai isu sensitif tanpa meletakkan mereka dalam keadaan tidak selesa. Ini mungkin bermaksud bahawa mereka mempunyai satu set soalan temu ramah yang lebih khusus supaya para peserta dapat berhenti sekiranya merasa janggal.

(ii) Pernyataan secara sukarela

Semua responden yang terlibat dalam kajian mesti mengambil bahagian secara sukarela, bukan dari paksaan atau gangguan yang tidak wajar, dan hak, martabat dan autonomi mereka mesti dihormati dan dilindungi dengan betul.

(iii) Persetujuan termaklum

Persetujuan yang dimaklumkan penyelidik kepada responden harus menggunakan cara yang mudah difahami tanpa tekanan atau dorongan yang tidak wajar berkaitan dengan penyelidikan. Maklumat harus merangkumi: prosedur penyelidikan, tujuan, risiko dan manfaat yang berpotensi, kaedah alternatif dan pernyataan yang memberi hak kepada responden untuk mengemukakan soalan serta menarik diri daripada penyelidikan pada bila-bila masa.

(iv) Integriti

Penyelidikan harus dirancang, diperiksa dan dijalankan untuk memastikan bahawa keperluan integriti yang diakui dipenuhi dan konsisten serta kebertanggungjawaban tercapai.

4.13 Kesimpulan

Sebagai rumusan, kajian ini menggunakan *mixed method* untuk mendapatkan maklumat yang berkaitan dengan keselamatan di perkampungan atas air. Setiap data yang diperolehi daripada responden dibincangkan. Dalam bab ini juga menerangkan analisis data, etika dan instrumen yang digunakan dalam kajian ini.

BAB 5

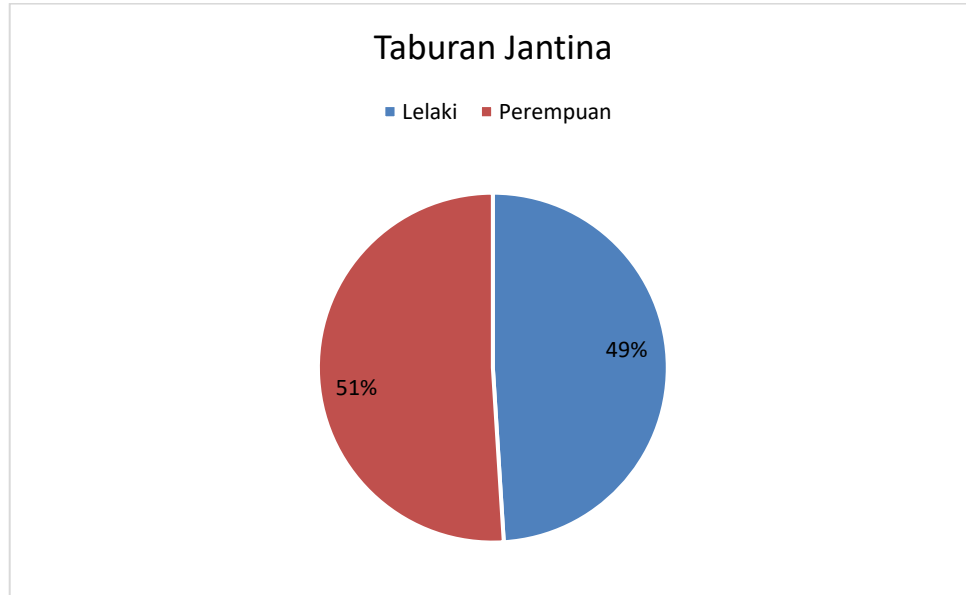
ANALISIS DAN DAPATAN KAJIAN

5.1 Pengenalan

Bab 5 membincangkan analisis dan perbincangan yang diperolehi melalui kajian ini. Terdapat 4 bahagian yang dianalisis seperti demografi responden, elemen CSWB bagi masyarakat di perkampungan atas air, hubungkait antara elemen CSWB bagi perkampungan atas air, isu dan keselamatan berkaitan bencana alam di kawasan perkampungan atas air serta cadangan dan penambahbaikan keselamatan dan kesejahteraan masyarakat di perkampungan atas air. Bab ini juga akan menunjukkan dapatan kajian dan perbincangan iaitu elemen-elemen *community safety and well-being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air dan konsep *community safety and well-being* (CSWB) terhadap keselamatan penduduk di perkampungan atas air.

5.2 Analisis Demografi Responden

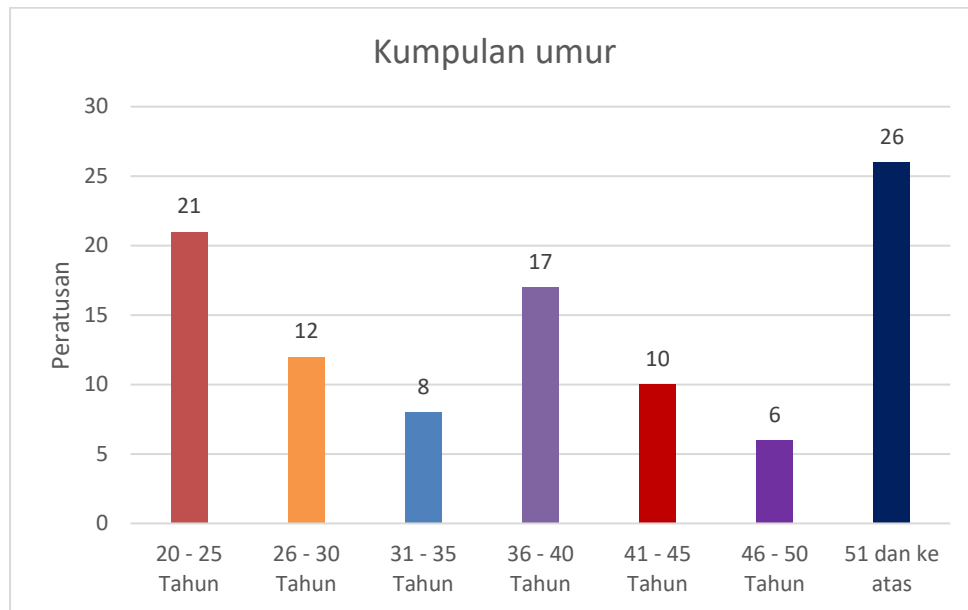
5.2.1 Taburan Jantina

Rajah 5.1: Taburan jantina responden

Rajah 5.1 menunjukkan taburan jantina responden melalui borang soal selidik. Berdasarkan Rajah 5.1, responden kajian ini adalah seramai 100 responden. Taburan jantina tertinggi ialah perempuan, dengan 51 peratus. Taburan lelaki ialah 49 peratus daripada jumlah keseluruhan responden dalam kajian ini. Data yang diperolehi menunjukkan bahawa tidak terdapat *bias* dalam mencari responden berdasarkan jantina mereka dalam kajian ini.

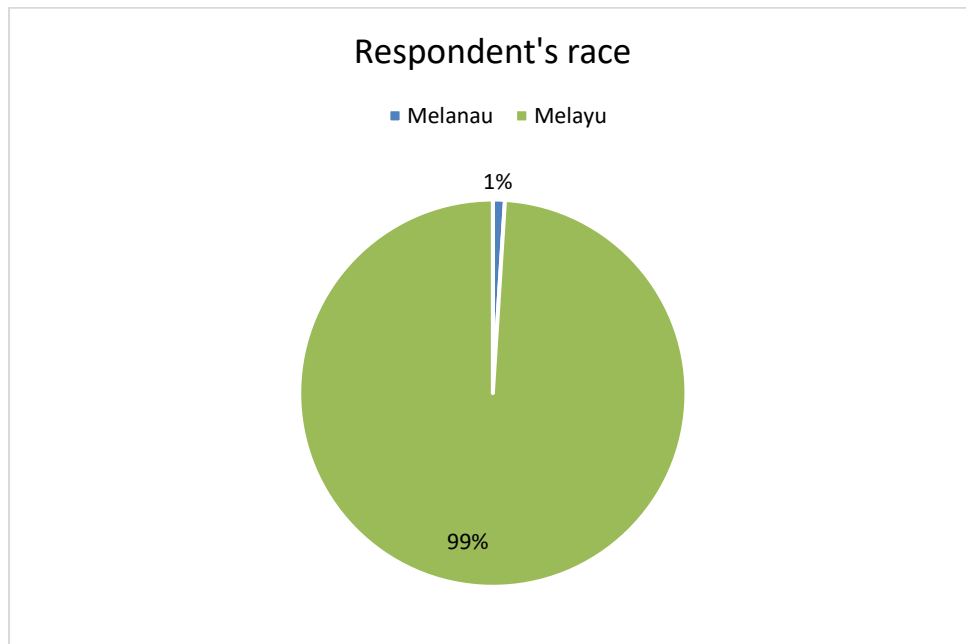
5.2.2 Kumpulan Umur

Rajah 5.2: Kumpulan umur responden

Rajah 5.2 menunjukkan kumpulan umur responden dalam kajian ini. Daripada graf tersebut, majoriti responden berumur antara 51 dan ke atas sebanyak 26 peratus yang tergolong dalam kategori populasi yang semakin tua. Kumpulan umur kedua tertinggi ialah responden yang berumur antara 20 hingga 25 tahun berjumlah 21 peratus. Responden yang mempunyai peratusan sebanyak 17 peratus ialah responden yang berumur bawah 36 hingga 40 tahun dan 12 peratus responden yang berumur 26 hingga 30 tahun. Kumpulan umur antara 41 hingga 45 tahun mempunyai jumlah peratusan sebanyak 10 peratus. Kumpulan umur yang paling rendah ialah responden yang berumur 31 hingga 35 tahun iaitu 8 peratus dan 46 hingga 50 tahun sebanyak 6 peratus.

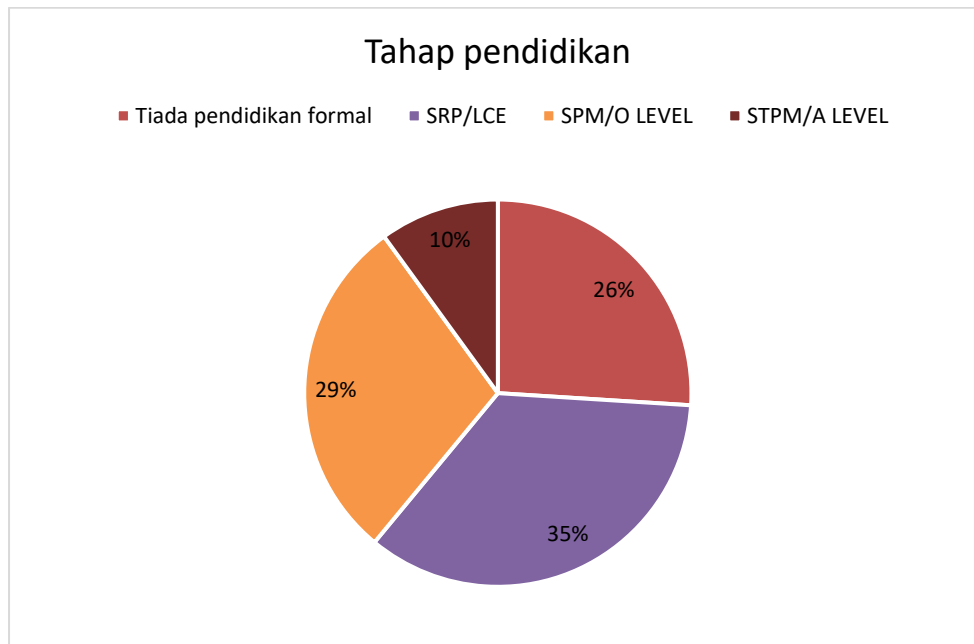
5.2.3 Bangsa Responden

Rajah 5.3: Bangsa responden

Rajah 5.3 menunjukkan bangsa responden di Kampung Limpaku Pinang. Majoriti masyarakat yang tinggal di perkampungan ini adalah berbangsa Melayu dengan 99 peratus manakala 1 peratus untuk responden yang berbangsa Melanau. Hal ini demikian kerana, kebanyakan responden mengikut suami atau isteri berpindah ke kawasan penempatan atas air ini. Mereka juga bukan penduduk yang asal atau tetap di Kampung Limpaku Pinang.

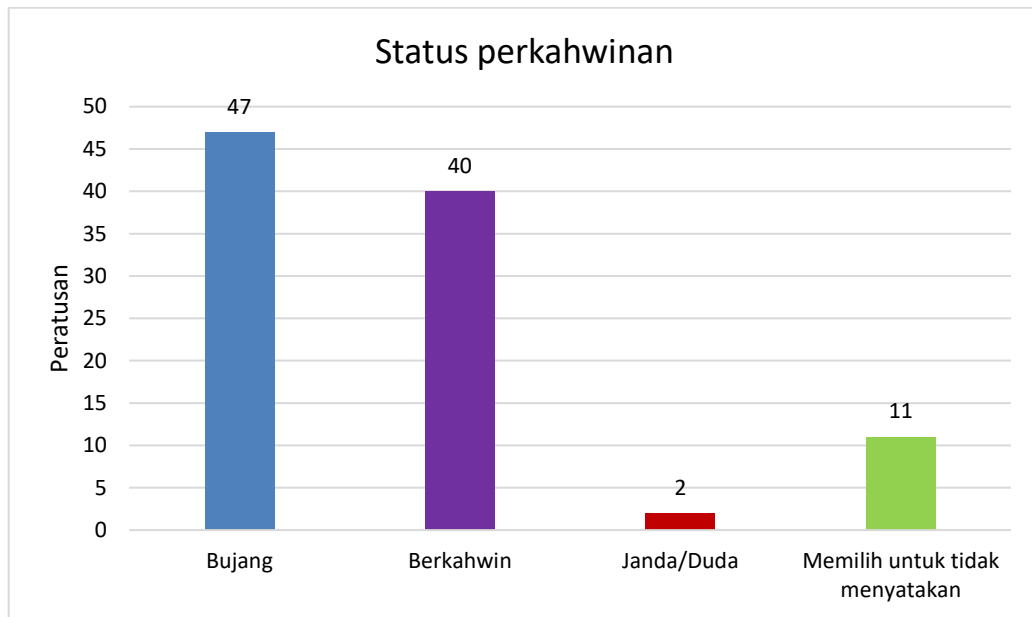
5.2.4 Tahap Pendidikan

Rajah 5.4: Tahap pendidikan responden

Berdasarkan Rajah 5.4, majoriti responden mempunyai tahap pendidikan sekolah rendah atau SRP/LCE iaitu 35 peratus. Responden yang mempunyai tahap pendidikan sehingga sekolah menengah merupakan peratusan kedua tertinggi responden iaitu 29 peratus. Terdapat hanya 26 responden yang tidak mempunyai pendidikan formal. Terdapat juga responden yang mencapai tahap pendidikan yang lebih tinggi sama ada berkelulusan diploma atau STPM dengan jumlah 10 peratus sahaja.

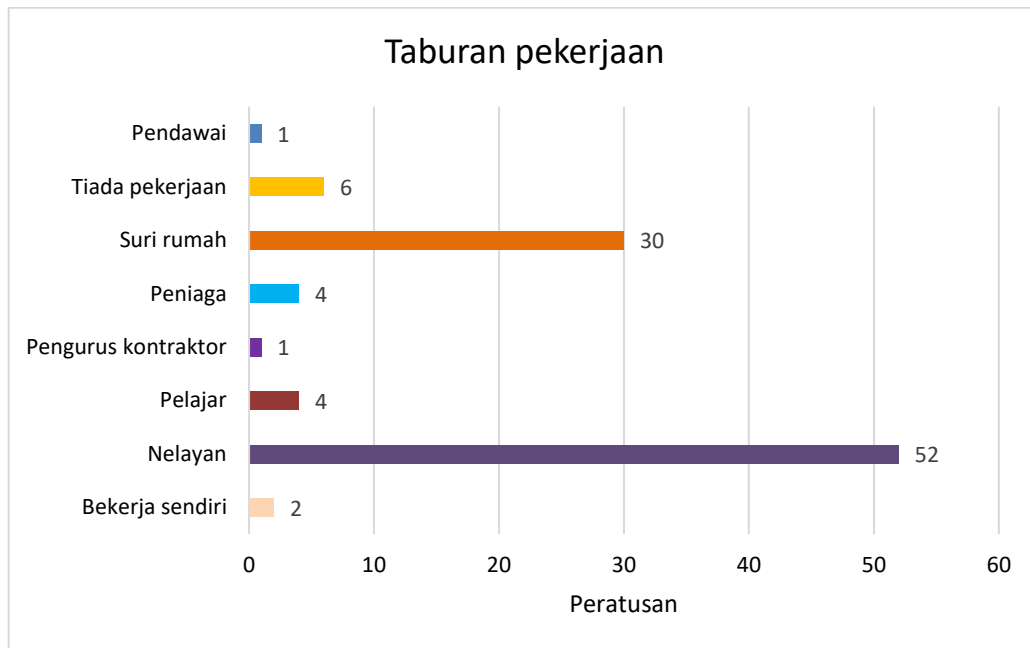
5.2.5 Status Perkahwinan

Rajah 5.5: Status perkahwinan responden

Rajah 5.5 menunjukkan status perkahwinan responden. Sebilangan besar responden yang tinggal di kawasan kampung berstatus bujang dengan jumlah 47 peratus. Responden yang berstatus berkahwin merupakan peratusan kedua tertinggi iaitu 40 peratus. Terdapat 11 responden yang memilih untuk tidak menyatakan status perkahwinan mereka.

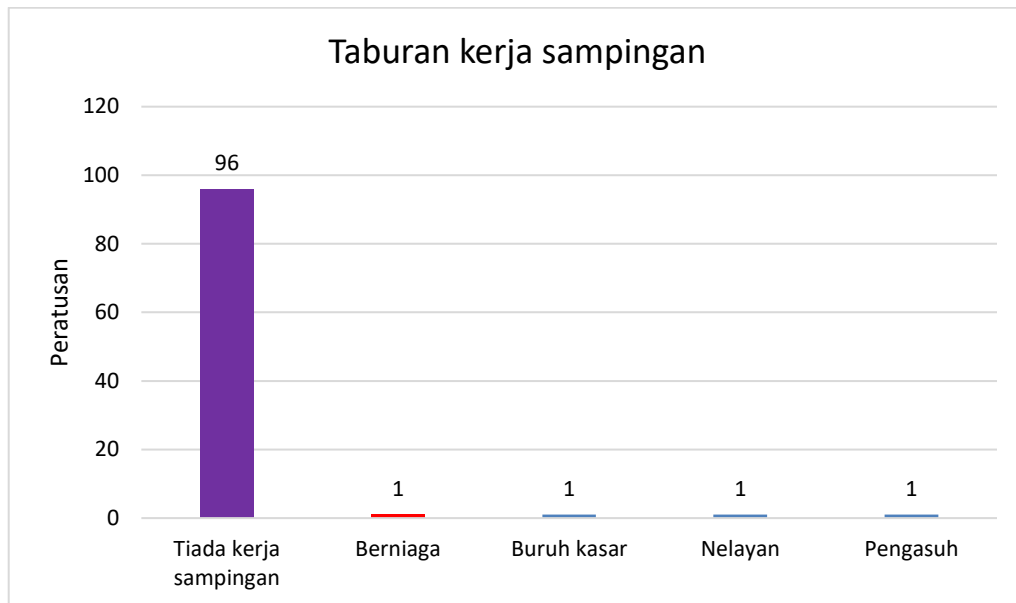
5.2.6 Taburan Pekerjaan Responden

Rajah 5.6: Taburan pekerjaan responden

Rajah 5.6 menunjukkan taburan pekerjaan responden. Majoriti responden bekerja sebagai nelayan dengan jumlah 52 peratus. Perikanan merupakan salah satu sektor utama di Kampung Limpaku Pinang. Hal ini demikian kerana, kawasan geografi yang terletak berhampiran kawasan sungai atau laut terbuka sesuai untuk sektor perikanan. Jumlah taburan pekerjaan responden yang menjadi suri rumah merupakan kedua tertinggi dalam kajian ini iaitu 30 peratus. Responden yang tidak mempunyai pekerjaan adalah sebanyak 6 peratus. Selain itu, terdapat responden yang bekerja di sektor swasta seperti peniaga dengan 4 peratus. Peratusan pekerjaan yang paling rendah adalah bekerja sendiri iaitu 2 peratus manakala pendawai dan pengurus kontraktor adalah sebanyak 1 peratus. Dapatan menunjukkan pekerjaan responden yang tinggal di kawasan perkampungan atas air ini terdiri daripada pelbagai jenis sosioekonomi seperti sektor awam, swasta mahupun bekerja sendiri.

5.2.7 Taburan Kerja Sampingan Responden

Rajah 5.7: Taburan kerja sampingan responden

Rajah 5.7 menunjukkan taburan kerja sampingan responden di Kampung Limpaku Pinang. Walaupun responden mempunyai pekerjaan harian (lihat Rajah 5.6), terdapat beberapa responden yang mempunyai pekerjaan sampingan untuk menampung kehidupan mereka. Majoriti responden tidak mempunyai pekerjaan sampingan iaitu sebanyak 96 peratus responden. Ini menunjukkan bahawa pekerjaan semasa dianggap cukup untuk menampung keperluan mereka. Terdapat juga responden yang mempunyai pekerjaan sampingan iaitu seramai 4 responden. Responden yang mempunyai pekerjaan sampingan terdiri daripada suri rumah yang membantu dalam menjana pendapatan dari segi berniaga makanan secara kecil-kecilan, menangkap ikan dan menjadi pengasuh.

5.3 Analisis Elemen CSWB Bagi Masyarakat Di Perkampungan Atas Air

5.3.1 Analisis Elemen 1: Kehidupan Komuniti

Jadual 5.1: Kehidupan komuniti di Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Min
Berasa kepunyaan kepada penduduk yang lain	4.33
Penduduk berpeluang untuk mengundi dalam pilihan raya umum dan negeri	4.51
Bertindak secara sukarelawan dalam membantu penduduk yang lain	4.72
Penduduk melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti di kampung	4.67
Komuniti senang bekerjasama dengan baik untuk mewujudkan suasana yang harmoni	4.65
Penduduk memerlukan kemudahan sosial seperti dewan serbaguna untuk aktiviti komuniti	4.70

Kehidupan komuniti dalam konteks CSWB bagi perkampungan atas air mempunyai 6 indikator utama seperti yang dinyatakan dalam Rajah 5.1. Berdasarkan elemen kehidupan komuniti, responden bersetuju penduduk yang bertindak secara sukarelawan dalam membantu penduduk yang lain dengan skor min yang tertinggi iaitu 4.72. Skor min yang kedua tertinggi adalah penduduk memerlukan kemudahan sosial seperti dewan serbaguna untuk aktiviti komuniti sebanyak 4.70. Selain itu, penduduk melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti di kampung menduduki tempat ketiga dengan skor min, 4.67. Penduduk kampung mempunyai usaha untuk menjaga keselamatan kampung seperti menyertai aktiviti kebakaran. Diikuti skor min sebanyak 4.65, komuniti senang bekerjasama dengan baik untuk mewujudkan suasana yang harmoni. Skor min untuk penduduk berpeluang untuk mengundi dalam pilihan raya perbandaran adalah sebanyak 4.51 dan untuk skor min kepada penduduk berasa kepunyaan kepada penduduk yang lain sebanyak 4.33.

5.3.2 Analisis Elemen 2: Kehidupan Individu

Jadual 5.2: Kehidupan individu di Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Min
Berasa kepunyaan atau persamaan kepada penduduk yang lain	4.49
Mempunyai hak secara individu untuk mengundi dalam pilihan raya perbandaran	4.48
Kerap ke bandar untuk mendapatkan perkhidmatan dan barangan keperluan asas	4.52
Bertindak secara sukarelawan dalam membantu penduduk yang lain	4.59
Terlibat secara aktif dalam aktiviti di kampung	4.60
Berasa selamat dan selesa tinggal di kawasan perkampungan ini	4.73

Jadual 5.2 membincangkan tentang kehidupan individu di Kampung Limpaku Pinang. Skor min tertinggi iaitu sebanyak 4.73 bersetuju bahawa penduduk secara individu berasa selamat dan selesa tinggal di kawasan perkampungan ini. Ini kerana asal usul penduduk Kampung Limpaku Pinang juga dari kampung atas air yang lain iaitu Kampung Dato Kuala Lawas. Skor min yang kedua tertinggi adalah terlibat secara aktif dalam aktiviti di kampung sebanyak 4.60. Aktiviti kebakaran yang diadakan di kawasan kampung mengajar cara mengendalikan alat untuk memadam api seperti *FYR flote* (rujuk Rajah 5.30). Selain itu, bertindak secara sukarelawan dalam membantu penduduk yang lain adalah pada skor min yang ketiga tertinggi, 4.59. Diikuti dengan skor min sebanyak 4.52, kerap ke bandar untuk mendapatkan perkhidmatan dan keperluan asas. Ini kerana sesetengah penduduk membuka satu kedai kecil untuk menjual barangan asas kepada penduduk yang tiada bot untuk ke bandar (Rujuk Jadual 4.3). Berasa kepunyaan atau persamaan kepada penduduk yang lain mempunyai skor min sebanyak 4.49. Skor min untuk penduduk mempunyai hak secara individu untuk mengundi dalam pilihan raya perbandaran adalah sebanyak 4.48.

5.3.3 Analisis Elemen 3: Taraf Hidup

Jadual 5.3: Taraf hidup di Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Min
Kebanyakan penduduk hanya mempunyai pendapatan sampingan	3.63
Peluang pekerjaan di kawasan kampung adalah terhad dan hanya mengikut musim yang tertentu	4.62
Ramai penduduk yang bermigrasi keluar dari kawasan kampung disebabkan pekerjaan	4.30
Kawasan perumahan memerlukan penambahbaikan	4.59
Sumber pemakanan yang sihat mudah untuk diperolehi di kawasan kampung	4.07
Menyokong penuh terhadap perubahan di kawasan kampung jika berlaku pembinaan atau perancangan Pembangunan	4.73

Jadual 5.3 menunjukkan tentang pandangan taraf hidup di Kampung Limpaku Pinang. Majoriti responden bersetuju untuk menyokong penuh terhadap perubahan di kawasan kampung jika berlaku pembinaan atau perancangan pembangunan menunjukkan skor min paling tinggi iaitu 4.73. Menurut Ketua Kampung Limpaku Pinang, beliau juga pernah mencadangkan beberapa pembangunan yang masih diperlukan di kawasan kampung seperti tiang telekomunikasi. Skor min kedua tertinggi adalah peluang pekerjaan di kawasan kampung adalah terhad dan hanya mengikut musim yang tertentu iaitu sebanyak 4.62. Majoriti penduduk kampung bekerja sebagai nelayan (Rujuk Jadual 3.2). Sumber pendapatan yang bekerja sebagai nelayan adalah bergantung kepada hasil laut seperti ikan dan udang. Selain itu, Kawasan perumahan memerlukan penambahbaikan dengan skor min, 4.59. Diikuti skor min sebanyak 4.30, banyak penduduk yang bermigrasi keluar dari kawasan kampung disebabkan pekerjaan. Disebabkan pekerjaan di kampung adalah terhad, sesetengah penduduk yang mempunyai tahap pendidikan seperti SPM, STPM atau Diploma mencari pekerjaan di luar kawasan kampung (Rujuk Jadual 3.2). Skor

min untuk sumber pemakanan yang sihat mudah untuk diperoleh di kawasan kampung adalah sebanyak 4.07. Kebanyakan penduduk hanya mempunyai pendapatan sampingan merupakan skor min kedua tertinggi iaitu 3.63. Berdasarkan analisis Rajah 5.7, pekerjaan sampingan yang dilakukan oleh penduduk kampung adalah berniaga kecil-kecilan, buruh kasar, nelayan dan pengasuh.

5.3.4 Analisis Elemen 4: Keselamatan

Jadual 5.4: Keselamatan komuniti di Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Min
Penduduk berasa selamat tinggal di perkampungan atas air	4.28
Penduduk berasa lokasi tempat tinggal yang berhampiran dengan kawasan sungai atau laut adalah selamat	4.42
Kemudahan keselamatan diperlukan berhampiran dengan kawasan perkampungan atas air	4.51
Jarak rumah saya dan rumah jiran sebelah agak rapat	4.44
Wujudnya kes-kes jenayah di kawasan kampung setiap bulan	1.60
Kes-kes jenayah yang berlaku menimbulkan kebimbangan kepada penduduk	2.86

Jadual 5.4 menggambarkan tentang keselamatan komuniti di Kampung Limpaku Pinang. Dengan skor min yang tertinggi iaitu 4.51, sebahagian besar responden bersetuju bahawa kemudahan keselamatan diperlukan berhampiran dengan kawasan perkampungan atas air. Kampung Limpaku Pinang merupakan komuniti yang masih menggunakan jalan sungai untuk berulang-alik ke bandar Limbang untuk mendapatkan perkhidmatan atau keperluan mereka. Jarak rumah penduduk dan rumah jiran sebelah agak rapat merupakan skor kedua tertinggi iaitu sebanyak 4.44 (Rujuk Rajah 3.1) Penduduk berasa lokasi tempat tinggal yang berhampiran dengan kawasan sungai atau laut adalah selamat dengan skor min sebanyak 4.42. Ini kerana penduduk yang berpindah ke kawasan kampung berasal dari Kampung Dato Kuala Lawas (rujuk Sub Bab 3.2). Mereka masih memilih kawasan

penempatan yang sama dengan ciri-ciri geografi kawasan yang lama. Oleh sebab itu, penduduk berasa selamat tinggal di perkampungan atas air dengan skor min sebanyak 4.28. Selain itu, kes-kes jenayah yang berlaku menimbulkan kebimbangan kepada penduduk dengan skor min yang rendah iaitu 2.86. Skor min yang paling rendah adalah sebanyak 1.60 di mana mereka tidak bersetuju bahawa wujudnya kes-kes jenayah di kawasan kampung setiap bulan. Kebanyakan penduduk yang menjadi jiran mereka adalah dari keluarga sendiri dan mengenali antara satu sama yang lain.

5.3.5 Analisis Elemen 5: Kesihatan

Jadual 5.5: Kesihatan komuniti di Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Min
Akses kepada kemudahan kesihatan seperti klinik merupakan keperluan untuk penduduk	4.78
Keperluan penjagaan kesihatan perlu dipertingkatkan terutamanya kepada golongan tua dan kanak-kanak	4.78
Lokasi kampung terletak jauh dari kawasan klinik	4.72
Tingkah laku yang sihat juga penting diamalkan oleh penduduk kampung	4.70
Kekerapan untuk mencari aktiviti rekreasi di luar adalah bertambah	4.62
Infrastruktur kesihatan yang berhampiran dapat memudahkan penduduk kampung	4.75

Pandangan mengenai kesihatan komuniti di Kampung Limpaku Pinang dibincangkan dalam Jadual 5.5. Sebilangan besar responden bersetuju bahawa akses kepada kemudahan kesihatan seperti klinik merupakan keperluan untuk penduduk dan keperluan penjagaan kesihatan perlu dipertingkatkan terutamanya kepada golongan tua dan kanak-kanak, dengan skor min sangat tinggi sebanyak 4.78. Selain itu, skor min mengenai infrastruktur kesihatan yang berhampiran dapat memudahkan penduduk kampung juga merupakan skor yang tinggi iaitu sebanyak 4.75 dan diikuti lokasi kampung yang terletak

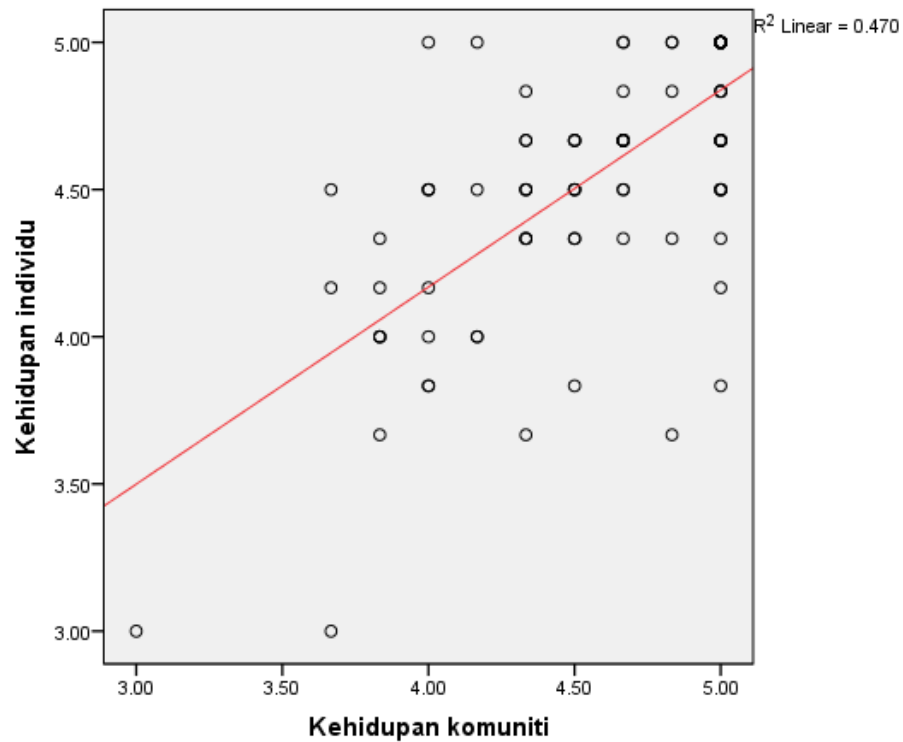
jauh dari kawasan klinik dengan skor min sebanyak 4.72. Klinik yang sedia ada untuk penduduk kampung terletak di kawasan Bandar Limbang. Penduduk perlu menaiki bot selama 35 minit untuk mendapatkan rawatan perubatan daripada pakar perubatan yang terletak di kawasan bandar. Menurut Ketua Kampung Limpaku Pinang, kampung atas air ini (Rujuk Jadual 3.3) tidak mempunyai kemudahan kesihatan yang penting seperti klinik. Wujudnya klinik bergerak dalam tiga kali setahun untuk membuat lawatan dan jarang memasuki ke kawasan kampung. Seterusnya, skor min untuk tingkah laku yang sihat juga penting diamalkan oleh penduduk kampung adalah tinggi iaitu sebanyak 4.70. Begitu juga dengan kekerapan penduduk untuk mencari aktiviti rekreasi di luar adalah bertambah iaitu sebanyak 4.62.

5.4 Analisis Hubungkait Antara Elemen CSWB Bagi Perkampungan Atas Air

5.4.1 Analisis Hubungan Antara Elemen Kehidupan Komuniti dan Elemen Kehidupan Individu

Jadual 5.6: Kolerasi antara elemen kehidupan komuniti dan kehidupan individu

		Kehidupan komuniti	Kehidupan individu
Kehidupan komuniti	Pearson Correlation	1	0.686
Kehidupan Individu	Pearson Correlation	0.686	1

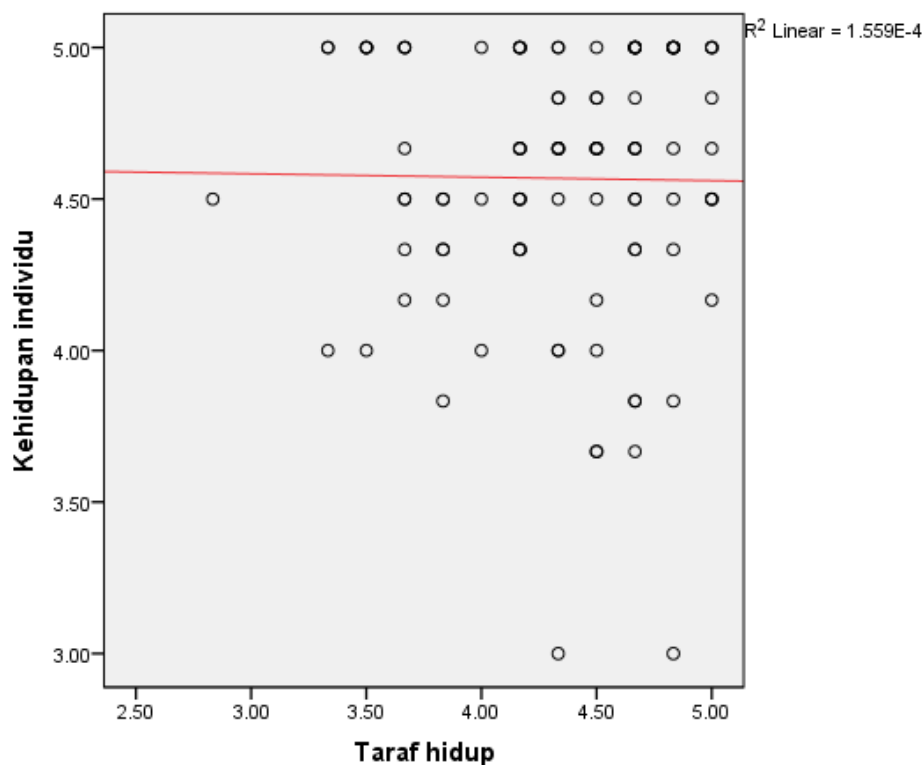
Rajah 5.8: Hubungan antara elemen kehidupan komuniti dan elemen kehidupan individu

Jadual 5.6 menunjukkan hubungan antara elemen kehidupan komuniti dan kehidupan individu dengan nilai korelasi 0.686. Nilai 0.686 ini menunjukkan korelasi yang signifikan dan positif antara elemen kehidupan komuniti dan kehidupan individu (rujuk Rajah 5.8). Antara sebab korelasi untuk elemen kehidupan komuniti dan kehidupan individu adalah positif kerana perkampungan atas air ini merupakan salah satu komuniti yang kecil. Asal usul penduduk yang tinggal di Kampung Limpaku Pinang merupakan komuniti dari perkampungan atas air yang lain. Mereka berpindah ke kawasan kampung atas air ini di mana sama dengan ciri-ciri lokasi geografi yang lama. Perkampungan ini merupakan satu komuniti yang unik dari segi geografi dan kehidupan yang jauh dari kawasan bandar.

5.4.2 Analisis Hubungan Antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Taraf Hidup

Jadual 5.7: Kolerasi antara elemen kehidupan individu dan elemen taraf hidup

		Kehidupan individu	Taraf hidup
Kehidupan individu	Pearson Correlation	1	-0.012
Taraf hidup	Pearson Correlation	-0.012	1

Rajah 5.9: Hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen taraf hidup

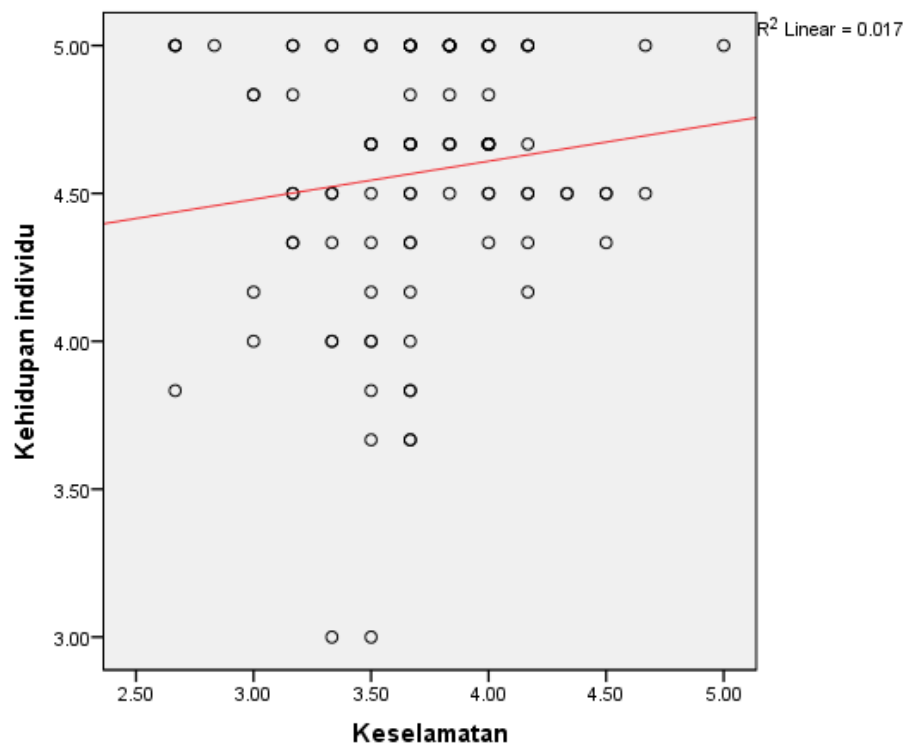
Jadual 5.7 menunjukkan hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen taraf hidup dengan nilai korelasi -0.012. Nilai -0.012 ini menunjukkan tiada korelasi antara elemen kehidupan individu dan taraf hidup (rujuk Rajah 5.9). Ini kerana cara kehidupan komuniti di kawasan atas air tidak mempengaruhi taraf hidup mereka. Perkampungan atas air merupakan satu komuniti yang kecil dan terasing daripada yang lain. Hubungan antara mereka adalah kuat walaupun dalam kelompok yang kecil. Tambahan pula, keperluan

penduduk kampung atas air adalah berbeza. Majoriti penduduk bekerja sebagai nelayan atau suri rumah. Pekerjaan tersebut kebanyakannya hanya di kawasan kampung dan komuniti yang sama. Selain itu, taraf hidup mereka juga adalah sama dan kehidupan mereka tidak mempengaruhi pendapatan, cara hidup dan jenis pekerjaan. Komuniti di kampung ini juga tidak terganggu oleh perbezaan dari segi pendapatan yang paling tinggi atau rendah.

5.4.3 Hubungan Antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Keselamatan

Jadual 5.8: Kolerasi antara elemen kehidupan individu dan elemen keselamatan

		Kehidupan individu	Keselamatan
Kehidupan individu	Pearson Correlation	1	0.132
Keselamatan	Pearson Correlation	0.132	1

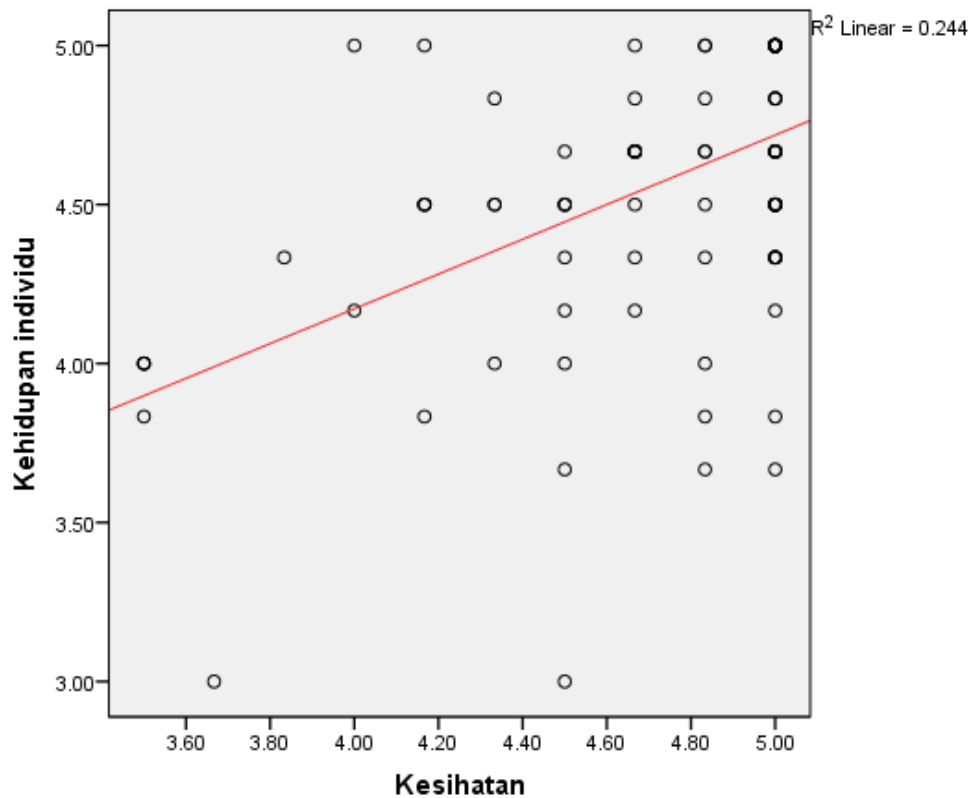
Rajah 5.10: Hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen keselamatan

Jadual 5.8 menunjukkan hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen keselamatan dengan nilai korelasi 0.132. Nilai 0.132 ini menunjukkan kolerasi untuk kedua-dua elemen tersebut pada tahap kolerasi yang rendah, tetapi antara elemen kehidupan individu dan elemen keselamatan mempunyai hubungan yang positif (rujuk Rajah 5.10). Dalam konteks CSWB, keselamatan merupakan salah satu tema utama yang paling penting dalam tahap individu. Individu yang memilih untuk tinggal di perkampungan atas air merupakan kumpulan yang terdedah kepada ancaman seperti bencana alam. Lokasi geografi perkampungan ini juga terletak di kawasan muara sungai atau laut. Selain itu, Kampung Limpaku Pinang tidak mempunyai kemudahan keselamatan seperti balai bomba dan balai polis. Penyediaan kemudahan adalah penting bagi memastikan keselamatan penduduk kampung terjamin. Mereka juga mempunyai usaha untuk menjaga keselamatan seperti mempelajari cara mengendali alat pemadam api. Ini kerana penduduk mengambil tahu peranan masing-masing supaya sentiasa bersedia jika berlakunya permasalahan yang berkaitan dengan keselamatan di kampung atas air ini.

5.4.4 Hubungan Antara Elemen Kehidupan Individu dan Elemen Kesihatan

Jadual 5.9: Kolerasi antara elemen kehidupan individu dan elemen kesihatan

		Kehidupan individu	Kesihatan
Kehidupan individu	Pearson Correlation	1	0.494
Kesihatan	Pearson Correlation	0.494	1

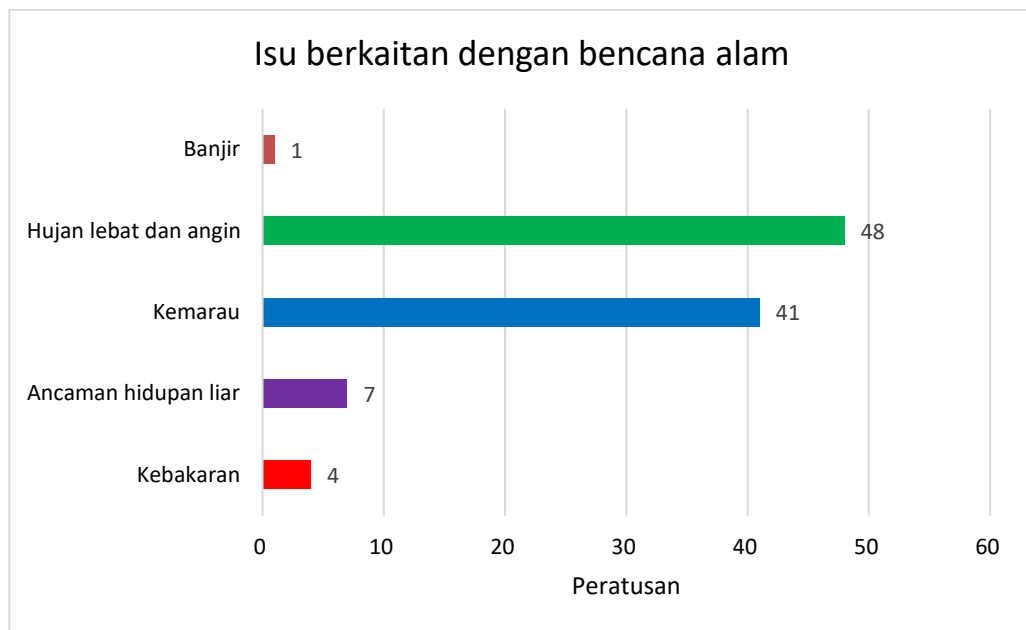

Rajah 5.11: Hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen kesihatan

Jadual 5.9 menunjukkan hubungan antara elemen kehidupan individu dan elemen kesihatan dengan nilai korelasi 0.494. Nilai 0.494 ini menunjukkan korelasi yang signifikan dan positif antara elemen kehidupan individu dan elemen kesihatan (rujuk Rajah 5.11). Kesihatan merupakan tema penting yang berkaitan dengan peringkat individu dalam konteks CSWB. Ketiadaan kemudahan kesihatan seperti klinik tidak menghalang penduduk kampung dari melakukan aktiviti yang sihat. Kampung Limpaku Pinang disediakan kemudahan seperti padang bola di kawasan tanah dan gelanggang untuk kegunaan aktiviti rekreasi. Selain itu, kemudahan kesihatan yang sedia ada terletak di Bandar Limbang. Dengan menggunakan bot, masa yang diambil untuk ke bandar adalah 35 minit seperti yang telah dinyatakan di dalam sub bab 5.3.5, kampung ini mempunyai klinik bergerak namun ianya jarang beroperasi. Kemudahan kesihatan yang berhampiran dengan

kawasan kampung boleh memudahkan akses kepada rawatan perubatan dan perundingan dengan profesional penjagaan kesihatan untuk masyarakat setempat.

5.5 Analisis Isu dan Keselamatan Berkaitan Dengan Bencana Alam yang Berlaku Di Kawasan Kampung Atas Air

Rajah 5.12: Isu berkaitan dengan bencana alam yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang

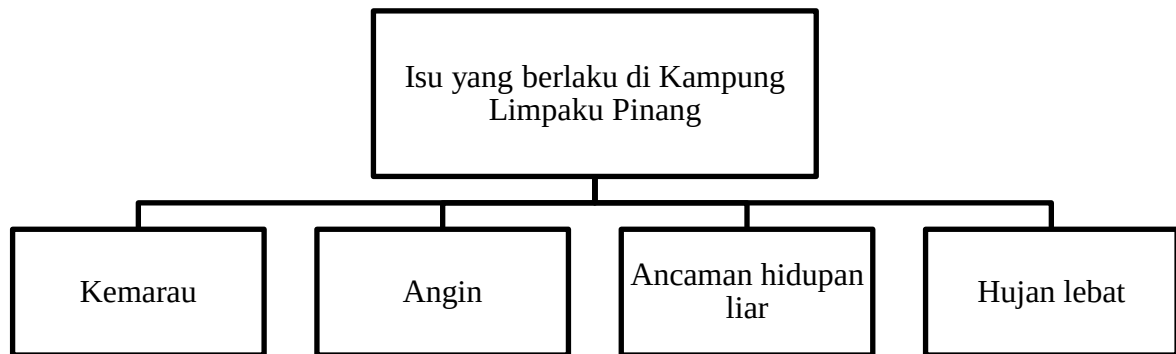
Rajah 5.12 menunjukkan isu berkaitan dengan bencana alam yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang. Berdasarkan 100 responden, 48 peratus responden bersetuju hujan lebat dan angin paling kerap berlaku di kawasan perkampungan ini. Lokasi geografi yang terletak di muara sungai di mana tiada pembangunan di kawasan tersebut menjadi sebab tiada penghalang angin jika berlakunya kerosakan harta benda. Tambahan pula, jarak rumah yang berdekatan juga boleh memberikan kesan kepada harta benda jiran jika berlakunya angin kuat. Seterusnya, isu hujan lebat juga dapat dikaitkan dengan isu banjir yang berlaku di kawasan kampung iaitu sebanyak 1 peratus responden yang bersetuju. Hujan yang lebat boleh menyebabkan berlaku peningkatan paras air di kawasan kampung.

Berdasarkan analisis tematik, responden menerangkan keadaan air sungai berombak menyebabkan berlakunya gegaran pada tiang rumah mereka.

Sebanyak 41 peratus responden bersetuju kemarau juga berlaku di Kampung Limpaku Pinang. Berdasarkan ciri-ciri perkampungan atas air yang terletak di muara sungai atau laut akan terdedah kepada cuaca yang panas. Seterusnya, sebanyak 7 peratus responden memilih pernyataan isu ancaman hidupan liar seperti buaya juga berlaku di kawasan kampung. Sungai merupakan laluan utama yang digunakan oleh penduduk kampung untuk mencari sumber pendapatan dan keperluan di bandar. Berdasarkan temu bual dengan responden, beberapa ekor buaya pernah menghampiri kawasan rumah dan titian jalan kaki. Hal ini boleh menyebabkan keselamatan penduduk terancam.

Selain itu, sebanyak 4 peratus responden bahawa isu kebakaran pernah berlaku di Kampung Limpaku Pinang. Menurut responden, wujudnya kebakaran yang berlaku pada tahun 2000 dan 2008. Isu tersebut jarang berlaku tetapi boleh mengancam keselamatan penduduk. Responden juga menyatakan harta benda yang dimiliki mereka terkesan akibat daripada isu kebakaran seperti rumah enjin. Ini kerana kebanyakan rumah di kampung atas air dibina daripada kayu dan pengangkutan harian penduduk kampung adalah bot. Setiap rumah akan mempunyai rumah enjin tersendiri untuk menyimpan minyak petrol untuk stok bekalan harian. Isu kebakaran merupakan isu yang jarang berlaku di kawasan kampung ini tetapi penduduk berpendapat bahawa isu ini juga boleh mengancam keselamatan mereka.

5.5.1 Analisis Tematik mengenai Isu dan Keselamatan Di Kampung Limpaku Pinang

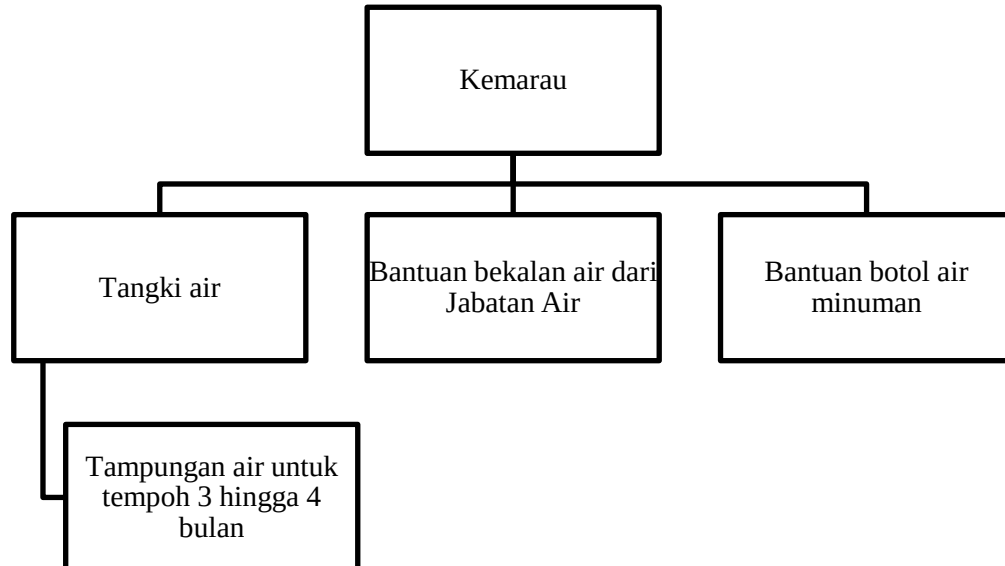

Rajah 5.13: Isu yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang

Terdapat 4 isu utama yang dikenalpasti melalui temu bual responden di Kampung Limpaku Pinang iaitu angin, kemarau, ancaman hidupan liar dan hujan lebat. Responden yang terlibat dalam temu bual adalah penduduk yang tinggal di bahagian hulu, tengah dan hilir kampung. Hasil daripada temu bual telah dibincangkan dalam bentuk gambar rajah dengan menggunakan analisis tematik dan pemerhatian. Berdasarkan analisis tematik, 4 isu utama yang berkaitan dengan bencana alam berlaku di kampung atas air khususnya di Kampung Limpaku Pinang iaitu kemarau, angin, ancaman hidupan liar dan hujan lebat. Analisis ini juga disokong oleh analisis kuantitatif dalam peratusan seperti yang dinyatakan pada Rajah 5.12.

5.5.2 Analisis Isu Bencana Alam

Analisis Isu 1: Kemarau

Rajah 5.14: Langkah yang diambil bagi memastikan bekalan air mencukupi semasa musim kemarau

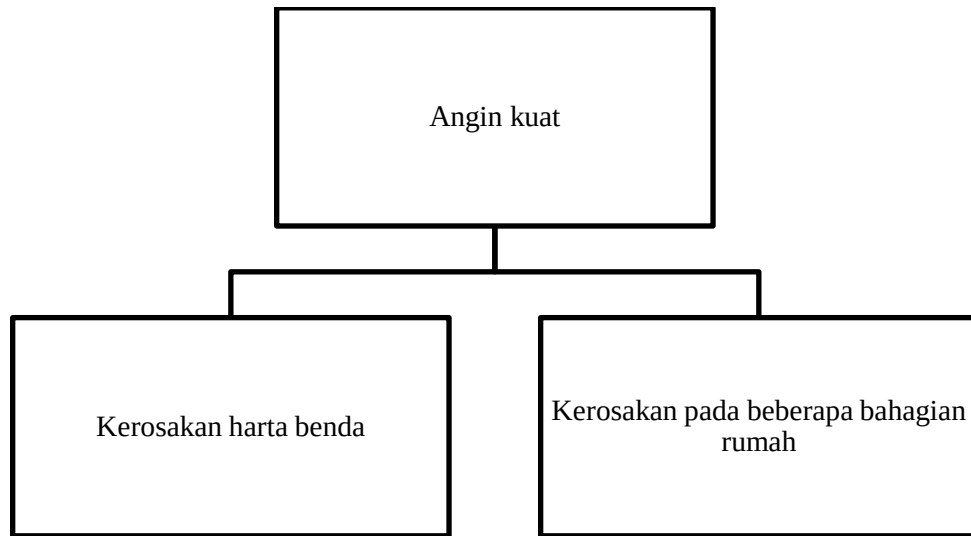
Berdasarkan analisis data kuantitatif, kemarau merupakan isu yang paling tinggi peratusan di Kampung Limpaku Pinang. Menurut R2, penduduk perkampungan atas air ini pernah mengalami musim kemarau pada tahun 2019. Berdasarkan pemerhatian di kawasan rumah penduduk, setiap isi rumah mempunyai satu tangki air yang berwarna biru untuk persediaan jika berlakunya musim kemarau (rujuk Rajah 5.15). Bekalan air tersebut hanya dapat menampung penduduk kampung dalam tempoh 3 hingga 4 bulan sahaja. Penggunaan bekalan air tersebut juga bergantung kepada bilangan penghuni dalam setiap isi rumah. Menurut Ketua Kampung, setiap rumah di Kampung Limpaku Pinang didiami lebih dari 3 hingga 4 keluarga. R3 dan R8 menyatakan bilangan keluarga yang ramai di dalam sebuah rumah merupakan punca penduduk memerlukan bekalan air yang lebih banyak. R2 bersetuju bahawa mereka menerima bantuan air daripada Jabatan Bekalan Air Luar Bandar Limbang. Tambahan pula, jarak sebanyak 10.27 kilometer ke tempat pengambilan air

adalah terlalu jauh dari kawasan kampung iaitu di kawasan Jabatan Laut Limbang. R1 dan R7 menerangkan bahawa mereka diberikan bantuan botol air minuman seperti air mineral yang bersaiz 1.5 liter kepada setiap seorang untuk digunakan sebagai air minuman sementara selain daripada bantuan bekalan air.

Rajah 5.15: Tangki air yang ada di setiap rumah penduduk

Analisis Isu 2: Angin Kuat

Rajah 5.16: Kesan daripada bencana alam: angin kuat

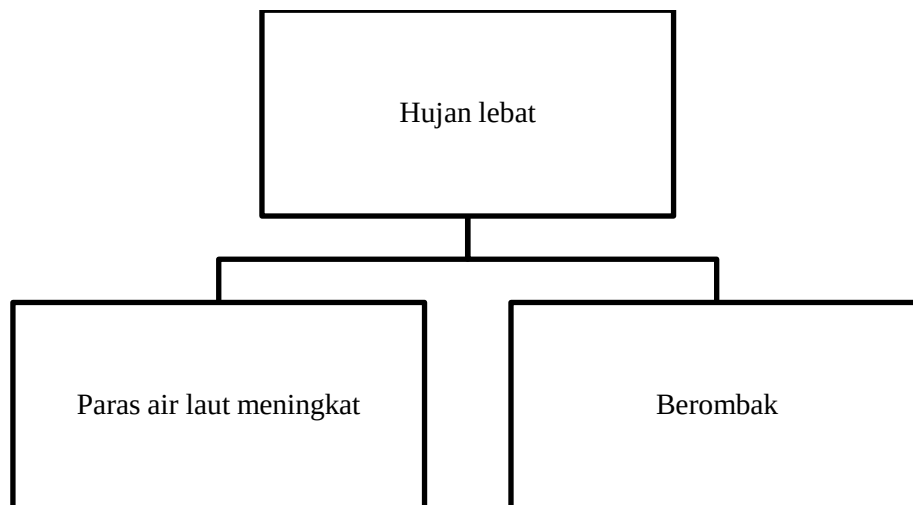

Rajah 5.17: Jarak rumah penduduk di Kampung Limpaku Pinang

Kesemua responden bersetuju bahawa angin kuat adalah isu utama yang kerap berlaku di Kampung Limpaku Pinang. Ciri-ciri perkampungan atas air yang terletak muara sungai atau kuala sungai terdedah kepada laut lepas. Ini menyebabkan penduduk di

Kampung Limpaku Pinang akan terkesan dari angin yang kuat. Berdasarkan pemerhatian, jarak rumah antara penduduk kampung ini juga memberikan kesan kepada keselamatan komuniti kerana berdekatan antara satu sama yang lain (Rujuk Rajah 5.17). R4 dan R5 menyatakan kebimbangan tentang keadaan tempat tinggal mereka kerana berlaku kerosakan pada bumbung rumah. R6 menyebut tentang kebocoran di bahagian dapur bumbung rumah. R1 menerangkan sesetengah penduduk menggunakan duit sendiri untuk membaiki kerosakan tersebut. Kesemua responden meluahkan perasaan bimbang terhadap beberapa bahagian rumah yang mudah untuk tercabut. R8 menyatakan perkara tersebut akan memberikan kesan pada rumah jiran yang lain kerana jarak rumah mereka yang berhampiran antara satu sama yang lain.

Analisis Isu 3: Hujan lebat

Rajah 5.18: Situasi yang akan berlaku ketika hujan lebat

Kesemua responden bersetuju musim hujan yang berlaku di kawasan Kampung Limpaku Pinang kerap terkait dengan isu angin. R5 dan R7 menyatakan bahawa musim hujan yang berlaku menjadi punca peningkatan pada paras air di Kampung Limpaku Pinang. Menurut R2, peningkatan paras air di kawasan kampung telah menenggelamkan titian jalan kaki. Ini juga menyukarkan penduduk kampung untuk ke kawasan lain kerana

ini merupakan satu-satunya jalan untuk menghubungkan ke kawasan rumah penduduk yang lain. R6 juga menerangkan beberapa titian kayu rosak dan tidak selamat untuk digunakan oleh penduduk kampung. R4 dan R3 menyatakan tentang keadaan air sungai yang berombak menyebabkan penduduk berasa takut. Majoriti penduduk menghuraikan tentang gegaran pada tiang rumah kerana dipukul ombak yang kuat. Setiap rumah di kawasan perkampungan air ini mempunyai bahan binaan yang tidak sama iaitu menggunakan tiang kayu belian atau konkrit (Rujuk pada Rajah 2.7).

5.5.3 Analisis Isu Ancaman Hidupan Liar

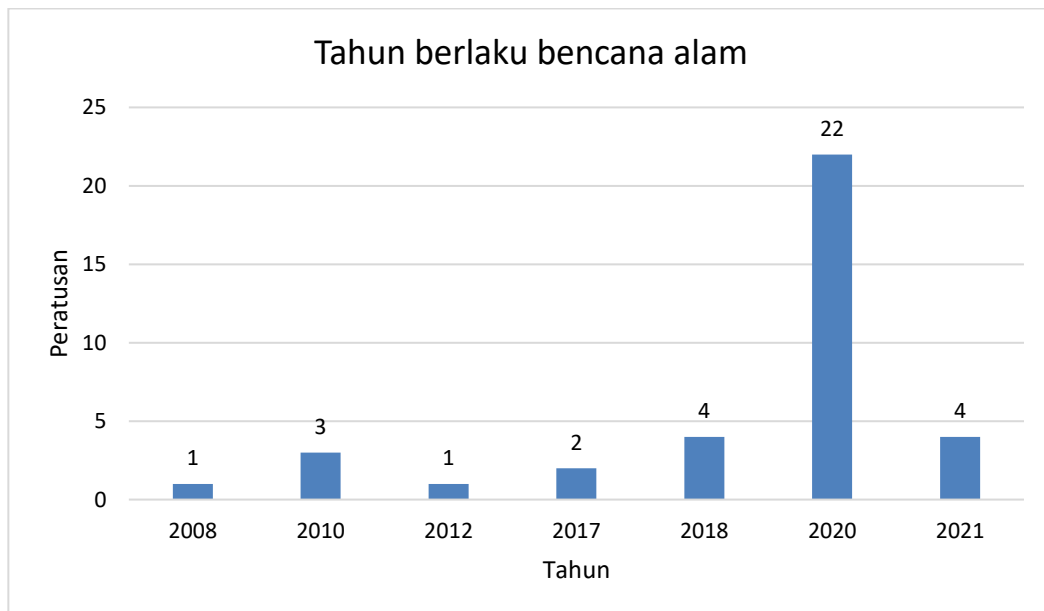

Rajah 5.19: Kesan daripada ancaman hidupan liar

Kampung Limpaku Pinang terletak berhampiran dengan kawasan perairan iaitu di Kuala Sungai Limbang. Ancaman hidupan liar merupakan salah satu isu yang berlaku terutamanya kepada perkampungan atas air disebabkan faktor lokasi kampung ini. Populasi buaya di Kuala Sungai Limbang juga mempunyai jumlah yang banyak ditemui penduduk dan boleh mengancam keselamatan penduduk. Sungai merupakan laluan utama penduduk yang bekerja sebagai nelayan untuk menangkap ikan dan mendapatkan perkhidmatan serta keperluan di kawasan bandar. Pada tahun 2013, penduduk kampung mengalami pengalaman yang menakutkan apabila seekor buaya sepanjang 13 kaki setengah dan

selebar lebih dua kaki tersangkut dalam jaring. Menurut R1, beliau berasa bimbang tentang kehadiran buaya yang berhampiran dengan kawasan kampung ini. R3 dan R5 menerangkan tentang buaya dalam jumlah 4 hingga 5 ekor yang menghampiri ke kawasan titian pejalan kaki. Haiwan peliharaan seperti arnab milik penduduk kampung juga pernah dibaham buaya ketika berlakunya peningkatan paras air. R6 menyatakan buaya itu juga pernah menghampiri kawasan rumah kerana tertarik pada sisa-sisa ikan yang terapung.

5.6 Analisis Kekerapan Berlakunya Bencana Alam

Rajah 5.20: Tahun berlaku bencana alam

Rajah 5.20 menunjukkan kekerapan berlakunya bencana alam di Kampung Limpaku Pinang. Berdasarkan graf bar di atas, kekerapan berlaku dalam setiap 2 tahun sekali mempunyai kes yang berkaitan dengan bencana alam. Majoriti responden menyatakan bahawa tahun 2020 merupakan tahun yang sering berlaku kejadian bencana alam di kawasan kampung. Kejadian bencana alam yang berlaku di kawasan kampung ini adalah seperti hujan lebat, angin kuat dan kemarau. Responden juga ada menyatakan bahawa angin kuat yang berlaku di kawasan rumah mengakibatkan berlakunya kerosakan

pada harta benda mereka (Rujuk Rajah 5.21). Seterusnya, tahun 2021 dan 2018 juga pernah berlakunya bencana alam di kawasan Kampung Limpaku Pinang iaitu sebanyak 4 peratus responden bersetuju. Tahun 2010 merupakan tahun ketiga tertinggi yang dipilih sebanyak 3 peratus responden dan diikuti pada tahun 2017 iaitu sebanyak 2 peratus responden. Manakala pada tahun 2012 dan 2008, sebanyak 1 peratus responden menyatakan bencana alam pernah berlaku pada kedua-dua tahun tersebut.

Rajah 5.21: Kerosakan yang terkesan daripada bencana alam yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang

Rajah 5.21 menerangkan tentang kerosakan yang terkesan daripada bencana alam yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang. 34 peratus menyatakan berlaku kerosakan pada atap rumah mereka. Ini kerana angin dan hujan lebat disokong oleh 48 peratus responden menjadi punca kerosakan tersebut (Rujuk Rajah 5.12). Disebabkan keadaan cuaca dan kekangan wang, sesetengah responden tidak dapat memperbaiki kerosakan tersebut dengan cepat dan menyebabkan bahagian rumah yang lain terkesan iaitu dinding rumah (8 peratus). Sebanyak 5 peratus responden menyatakan mereka pernah mengalami ketiadaan air di kawasan kampung. Permasalahan tiada air juga memberi kesan kepada

penduduk terutamanya pada musim kemarau di mana berlaku kesulitan untuk mendapatkan air tambahan yang diperlukan oleh mereka. Tambahan pula, 4 peratus responden juga menyatakan bencana alam yang berlaku memberi kesan kepada harta benda seperti kerosakan perahu dan enjin bot. Harta benda yang dimiliki oleh penduduk juga pernah jatuh ke dalam sungai disebabkan oleh angin kuat. Demi keselamatan penduduk, barangan yang dimiliki oleh mereka dibiarkan hanyut kerana paras air meningkat yang disebabkan oleh hujan yang berterusan.

5.7 Analisis Kesan Bencana Alam Terhadap Kawasan Perkampungan Atas Air

Jadual 5.10: Kesan daripada bencana alam yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Frekuensi	Peratusan
Tiada berlaku kerosakkan kepada harta benda	27	8
Memberikan kesan kepada keselamatan ahli isi rumah	59	19
Menjejaskan sumber pemakanan penduduk kampung	70	22
Kawasan tempat tinggal tidak terjejas akibat daripada isu yang berlaku	26	8
Mengakibatkan kehilangan dokumen penting	49	15
Menjalankan kehidupan seperti biasa	86	27

Jadual 5.10 menunjukkan kesan daripada bencana alam yang berlaku di Kampung Limpaku Pinang. Majoriti responden (27 peratus) dapat menjalankan kehidupan mereka seperti biasa. Isu bencana alam yang berlaku tidak terkesan kepada penduduk walaupun mengancam keselamatan mereka. Ini kerana isu tersebut tidak dapat dielakkan disebabkan oleh ciri-ciri perkampungan air yang terletak di kuala sungai atau sungai terdedah kepada laut lepas. Sebanyak 22 peratus responden menyatakan sumber pemakanan penduduk telah terjejas akibat dari isu tersebut. Berdasarkan Rajah 5.12, hujan lebat yang berlaku

menyebabkan peningkatan paras air di sungai. Keadaan air yang berombak akan menyukarkan aktiviti perikanan kepada nelayan (Rujuk Rajah 5.18). Di samping itu, terdapat 19 peratus responden menyatakan isu yang berlaku di kawasan kampung mereka telah memberikan kesan kepada keselamatan ahli isi rumah terutamanya kepada golongan tua dan kanak-kanak. Penduduk juga pernah menyatakan perasaan takut disebabkan oleh tiang rumah mereka bergoyang. Berdasarkan temu bual responden, bahagian atap rumah juga pernah tercabut akibat daripada angin yang kuat. Tambahan pula, sebanyak 15 peratus responden menyatakan pernah kehilangan dokumen penting. Hanya 8 peratus responden bersetuju kawasan tempat tinggal mereka tidak terjejas akibat dari isu yang berlaku dan tiada berlaku kerosakkan pada harta benda mereka.

5.8 Analisis Langkah dan Tindakan oleh Komuniti Di Kampung Limpaku Pinang

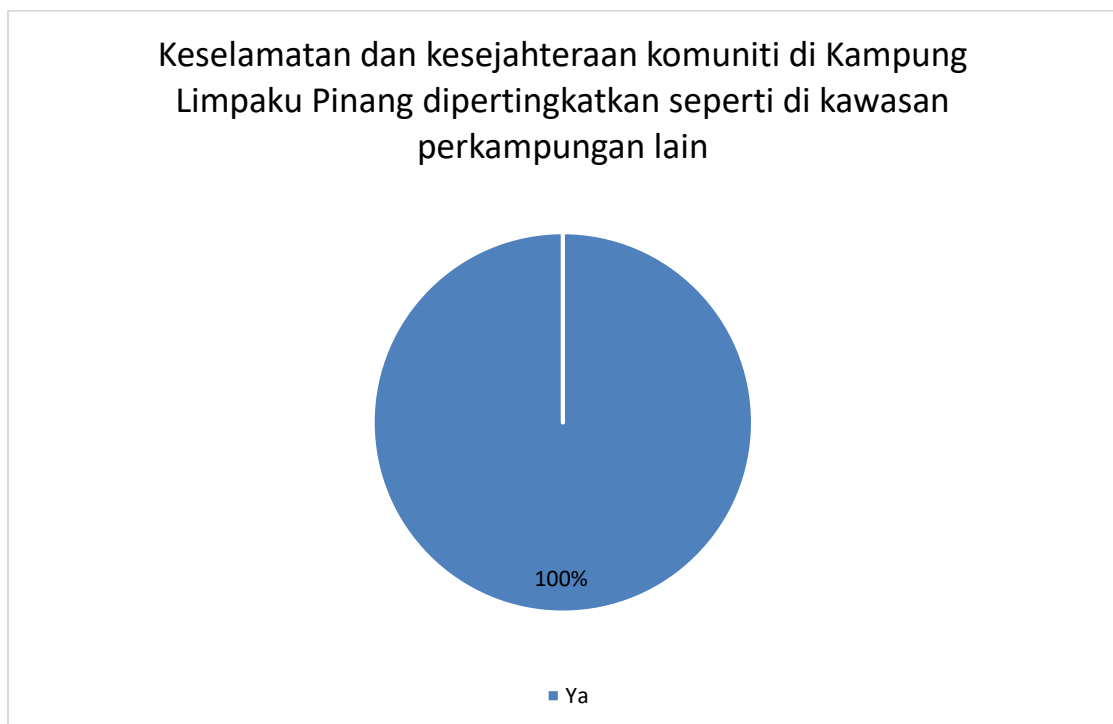
Jadual 5.11: Langkah dan tindakan oleh komuniti Kampung Limpaku Pinang

Pernyataan	Frekuensi	Peratusan
Meletakkan dokumen penting di tempat yang selamat	94	16.5
Periksa ruangan rumah jika ada berlaku rekahan atau kerosakan kerana boleh mendatangkan bahaya	95	16.6
Beri bantuan kepada jiran atau orang kurang upaya (kanak-kanak, orang tua atau golongan istimewa)	96	16.8
Periksa bahan yang mudah terbakar (minyak, tong gas dan sebagainya)	94	16.5
Buang makanan yang terendam jika berlaku banjir	97	17
Laporkan sebarang kerosakan kemudahan seperti jeti kepada pihak berkuasa	95	16.6

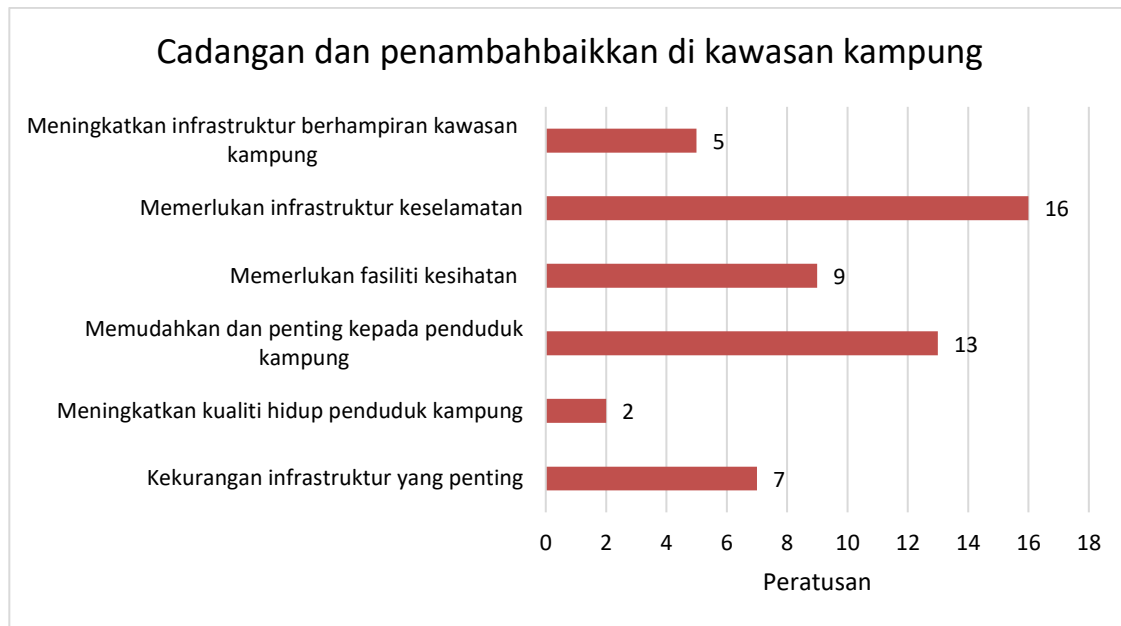
Jadual 5.11 menerangkan langkah dan tindakan di ambil oleh penduduk kampung di Kampung Limpaku Pinang. Berdasarkan jadual di atas, sejumlah besar responden iaitu 17 peratus berpendapat bahawa makanan yang terendam ketika berlaku bencana alam

seperti banjir haruslah dibuang kerana makanan tersebut lebih mudah tercemar dan tidak selamat untuk dimakan. Terdapat 16.8 peratus akan membantu jiran terutamanya golongan tua dan kanak-kanak atau orang kurang upaya haruslah diberikan terlebih dahulu kerana mereka dikategorikan golongan yang mudah terkesan dari segi keselamatan mereka. Selain itu, ruangan rumah jika berlaku rekahan atau kerosakan mesti diperiksa kerana boleh mendatangkan bahaya kepada ahli isi rumah dan sebarang kerosakan yang melibatkan kemudahan seperti jeti haruslah dilaporkan kepada pihak yang bertanggungjawab (16.6 peratus). Sebanyak 16.5 peratus responden bersetuju tentang bahan yang mudah terbakar seperti minyak, tong gas dan sebagainya mesti diperiksa dan dokumen yang penting harus sentiasa disimpan pada tempat yang selamat.

5.9 Analisis Cadangan serta Penambahbaikan Keselamatan dan Kesejahteraan Masyarakat Penduduk Di Perkampungan Atas Air

Rajah 5.22: Keselamatan dan kesejahteraan komuniti di Kampung Limpaku Pinang dipertingkatkan seperti di kawasan perkampungan lain

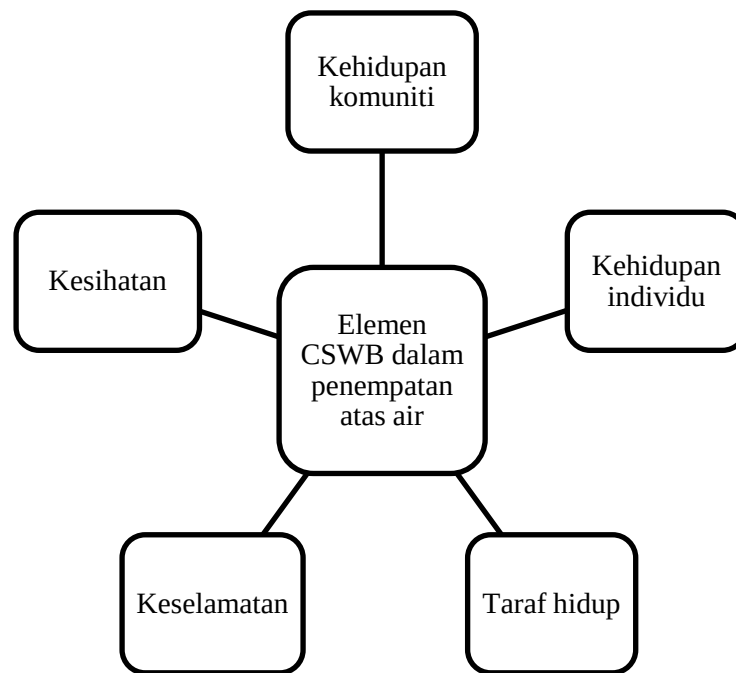
Rajah 5.23: Cadangan dan penambahbaikan yang diperlukan di kawasan kampung

Kesemua responden bersetuju bahawa pembangunan kemudahan adalah penting kepada keselamatan terhadap kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air iaitu di Kampung Limpaku Pinang (rujuk Rajah 5.22). Rajah 5.23 membincangkan tentang pandangan penduduk terhadap penambahbaikan berkaitan isu yang berlaku di kawasan Kampung Limpaku Pinang. Berdasarkan Rajah 5.23, majoriti responden iaitu sebanyak 16 peratus berpendapat bahawa kawasan kampung mereka memerlukan infrastruktur keselamatan. Kampung Limpaku Pinang masih lagi kekurangan dari segi infrastruktur seperti balai bomba, balai polis dan lain-lain. Sebanyak 13 peratus responden bersetuju jika berlaku penambahbaikan di kawasan kampung kerana penting dan memudahkan kehidupan penduduk. Seterusnya, fasiliti kesihatan yang berdekatan amat diperlukan di kawasan kampung (9 peratus) kerana lokasi perkampungan ini terletak jauh dari kawasan bandar. Ini akan memberikan kesan kepada penduduk yang kurang berkemampuan. Diikuti dengan 5 peratus responden menyatakan kawasan Kampung Limpaku Pinang perlu mempertingkatkan infrastruktur air yang berhampiran kawasan kampung untuk persediaan

pada musim kemarau. 2 peratus responden bersetuju dengan penambahbaikan yang berlaku dapat meningkatkan kualiti kehidupan penduduk di perkampungan atas air.

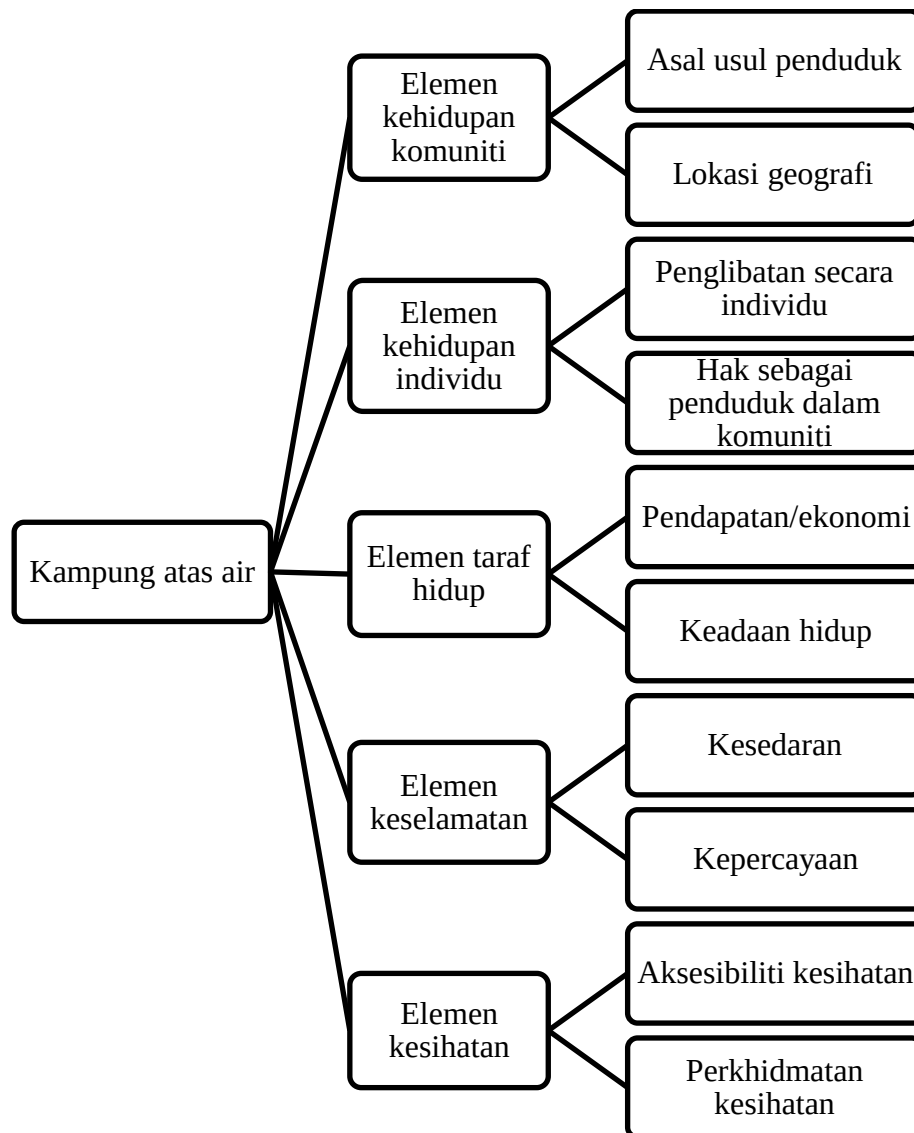
5.10 Dapatan Kajian dan Perbincangan Konsep *Community Safety and Well-Being* (CSWB) bagi Komuniti Di Perkampungan Atas Air

5.10.1 Mengkaji Elemen-Elemen *Community Safety and Well-Being* (CSWB) dalam Konteks Perkampungan Atas Air.

Rajah 5.24: Elemen CSWB dalam konteks perkampungan atas air

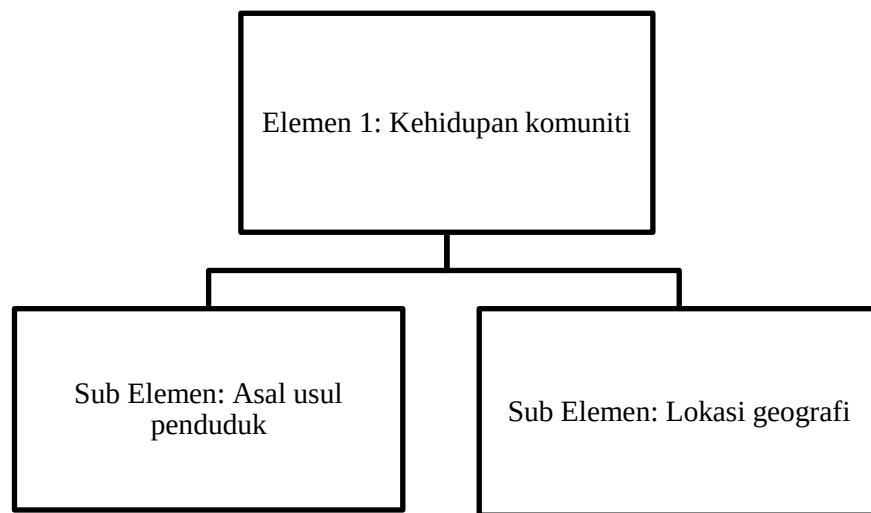
Dalam kajian ini, beberapa elemen *community safety and well-being* (CSWB) telah dikenalpasti dalam konteks perkampungan atas air untuk mendapatkan maklumat yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk. Elemen-elemen CSWB yang digunakan adalah elemen kehidupan komuniti, kehidupan individu, kesihatan, keselamatan, dan taraf hidup. Elemen-elemen yang digunakan adalah untuk memelihara dan memulihara keselamatan dan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air.

Rajah 5.25: Kerangka CSWB bagi kehidupan komuniti di perkampungan atas air

Dengan menggunakan elemen CSWB dalam konteks perkampungan atas air, satu kerangka CSWB bagi kehidupan komuniti di perkampungan atas air telah dihasilkan seperti Rajah 5.25. Kerangka CSWB ini mempunyai 5 elemen, dan 10 sub elemen. Pembentukan kerangka CSWB ini telah menghasilkan beberapa penemuan baru dibawah elemen CSWB. Tambahan pula, sub elemen tersebut juga telah diperolehi dari tema-tema yang digunakan dalam kajian ini di mana berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air. Elemen pertama iaitu kehidupan komuniti mempunyai dua sub elemen iaitu asal usul penduduk dan lokasi geografi. Manakala, elemen kedua iaitu

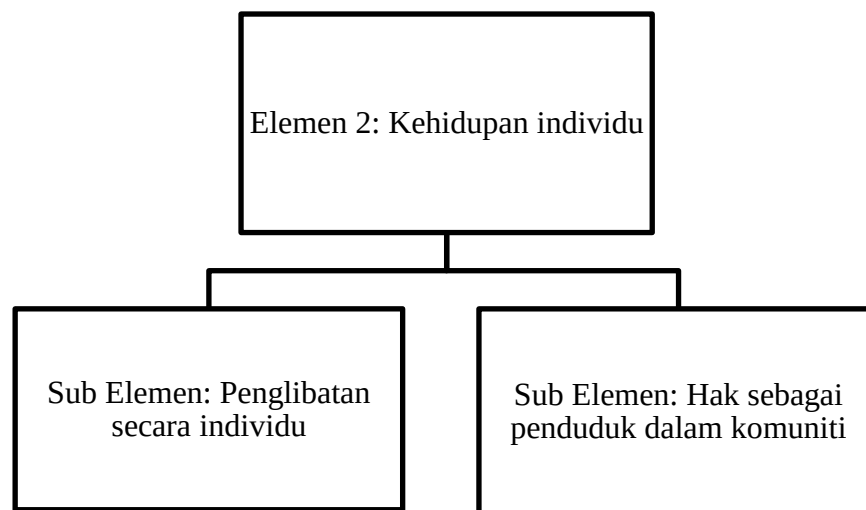
kehidupan individu mempunyai dua sub elemen iaitu penglibatan secara individu dan hak sebagai penduduk dalam komuniti. Seterusnya, elemen ketiga iaitu taraf hidup mempunyai dua sub elemen iaitu pendapatan/ekonomi dan keadaan hidup. Elemen keempat iaitu keselamatan mempunyai dua sub elemen iaitu kesedaran dan kepercayaan. Elemen terakhir iaitu kesihatan mempunyai dua sub elemen iaitu aksesibiliti kesihatan dan perkhidmatan kesihatan. Aspek yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan komuniti boleh difokuskan dengan menggunakan kerangka ini terutamanya pada peringkat individu dapat diketengahkan. Ini juga boleh menjadi titik rujukan kepada pelbagai pihak yang terlibat dalam meningkatkan keselamatan dan kesejahteraan bagi komuniti di perkampungan atas air.

Rajah 5.26: Elemen 1: Kehidupan komuniti di perkampungan atas air

Sebelum berpindah ke Kampung Limpaku Pinang, sebahagian besar penduduk yang kini tinggal tetap di kampung atas air ini berasal dari kampung lain yang dikenali sebagai Kampung Dato Kuala Lawas. Kebanyakan penduduk berhijrah ke Kampung Limpaku Pinang bukanlah penduduk asal dari daerah Limbang. Ia juga merupakan salah satu perkampungan atas air di Sungai Kuala Limbang. Kehidupan komuniti di Kampung

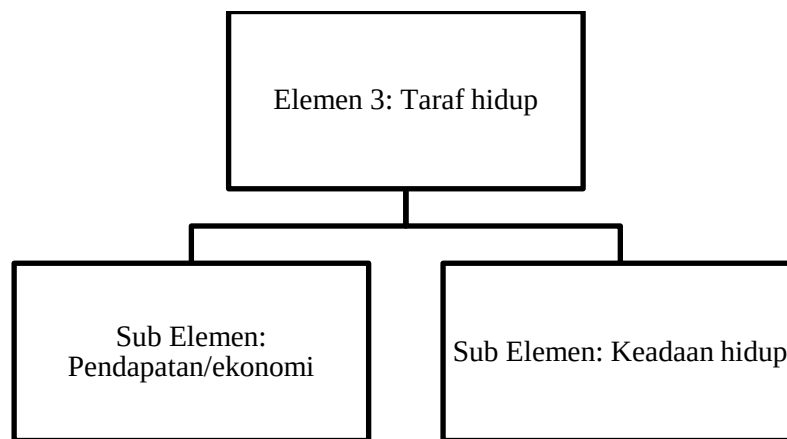
Limpaku Pinang sepenuhnya bergantung kepada pekerjaan yang berkaitan dengan hasil laut seperti ikan. Mereka yang tinggal di kawasan kampung atas air memilih penempatan baru yang sama dengan ciri-ciri geografi di kawasan yang lama. Penduduk kampung juga pernah diberikan kesedaran tentang kebakaran di mana komuniti di kampung atas air dapat mempelajari langkah-langkah yang perlu diambil. Secara tidak langsung aktiviti ini dapat melibatkan semua komuniti sekaligus dapat mewujudkan rasa kekitaan kepada masyarakat di kampung atas air. Penglibatan di kalangan masyarakat adalah penting kerana setiap penduduk di perkampungan atas air memainkan peranan yang penting jika berlakunya apa-apa masalah.

Rajah 5.27: Elemen 2: Kehidupan individu di Kampung Limpaku Pinang

Komuniti yang tinggal di perkampungan atas air mengetahui kepentingan mereka terhadap tanggungjawab kepada perubahan kepada kemudahan dan pembangunan yang akan berlaku di Kampung Limpaku Pinang. Secara individu, mereka dapat menyesuaikan diri, berasa tergolong dan berhubung baik sesama komuniti serta dapat terlibat bersama dalam aktiviti kemasyarakatan atau sukarelawan. Ketua kampung juga menyuarakan keperluan dan kekurangan yang dihadapi oleh penduduk kampung di mana ini mempunyai

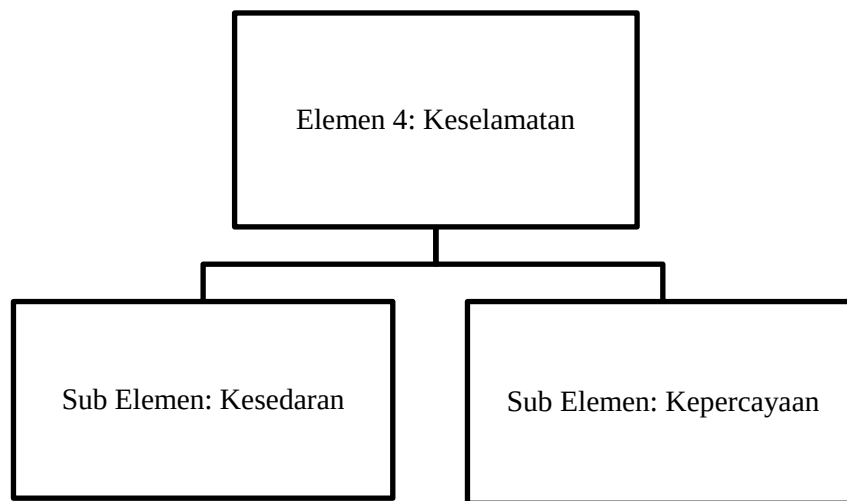
hubungkait dengan elemen kehidupan individu. Mereka yang tinggal di perkampungan atas air mempunyai hak sebagai penduduk dalam komuniti untuk mengutarakan keperluan di kawasan kampung. Sebagai contoh, komuniti di kampung atas air ini membuat cadangan yang berkaitan dengan memohon tiang telekomunikasi. Ini disebabkan anak-anak penduduk yang masih bersekolah amat memerlukan semasa pembelajaran mereka. Dengan menggunakan tiang telekomunikasi, mereka dapat menggunakan capaian internet untuk mencari bahan atau maklumat yang diperlukan untuk digunakan dalam pembelajaran.

Rajah 5.28: Elemen 3: Taraf hidup penduduk di Kampung Limpaku Pinang

Majoriti penduduk di Kampung Limpaku Pinang bekerja sebagai nelayan dan pendapatan bergantung dari hasil tangkapan ikan. Hasil tangkapan ikan tersebut kebanyakan dijual kepada penduduk kampung. Selain itu, mereka akan menjual ikan kepada peraih ikan atau secara sendiri di kawasan bandar Limbang jika hasil tangkapan lebih banyak. Operasi penangkapan ikan di laut juga dilakukan mengikut musim. Jika berlakunya musim tengkujuh atau laut yang begelora, hasil pendapatan penduduk kampung akan susut. Kesan perubahan iklim juga menjadi salah satu punca jumlah penangkapan ikan bekurangan kepada nelayan. Oleh sebab itu, mereka akan pergi ke kawasan lebih jauh dan membelanjakan lebih banyak duit minyak untuk mencari ikan. Corak cuaca yang tidak menentu merupakan satu cabaran bagi penduduk kampung atas air yang bekerja

sepenuhnya sebagai nelayan. Hasil penangkapan ikan tersebut merupakan sumber makanan penduduk kampung atas air selain daripada untuk menambahkan hasil pendapatan mereka. Kehidupan penduduk perkampungan atas air tidak terjejas walaupun berlainan dari kawasan bandar. Tambahan pula, keperluan penduduk di kampung atas air adalah tidak sama seperti keperluan yang diperlukan komuniti di kampung yang terletak di atas darat.

Rajah 5.29: Elemen 4: Keselamatan di Kampung Limpaku Pinang

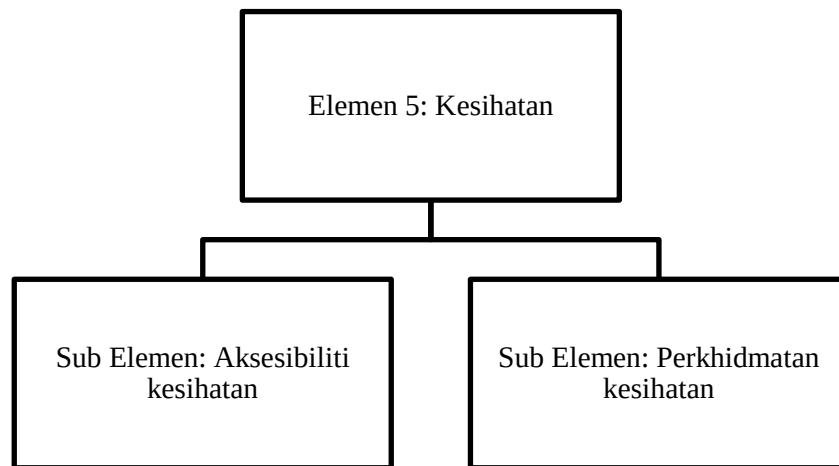

Rajah 5.30: Alat pemadam api sementara di Kampung Limpaku Pinang

Keselamatan dalam kajian ini adalah berkaitan dengan komuniti yang mempunyai hak untuk hidup tanpa rasa takut atau berisiko terhadap bahaya fizikal, mental atau sosial. Tiada isu yang berkaitan dengan kes jenayah berlaku di kawasan Kampung Limpaku Pinang. Kebanyakan penduduk yang tinggal di kawasan kampung ini berasal dari daerah yang sama iaitu Lawas dan berhijrah ke Limbang. Mereka mengenali antara satu sama yang lain dan ada juga di antara merupakan keluarga sendiri sebagai jiran yang tinggal di sekitar kawasan rumah. Wujudnya kepercayaan dalam komuniti ini kerana mereka dari keluarga yang rapat dan asal usul dari perkampungan yang sama. Kampung limpaku pinang juga pernah mengadakan satu kempen kebakaran untuk penduduk kampung. Mereka diajar cara untuk mengendali alat pemadam api sementara iaitu *FYR flote* (Rujuk Rajah 5.7).

Ancaman hidupan liar juga merupakan salah satu yang boleh diketengahkan kerana pernah berlaku di kawasan perkampungan ini. Selain daripada kebakaran, kesedaran

terhadap habitat hidupan liar juga boleh lakukan bersama penduduk di perkampungan ini. Panduan ketika menghadapi habitat tersebut dari pihak berkuasa juga boleh dijelaskan lebih lanjut kepada komuniti ini kerana pekerjaan dan aktiviti harian mereka yang kebanyakan berkaitan dengan laut. Walaupun mendatangkan perasaan takut, habitat hidupan liar juga penting kepada ekosistem. Ini merupakan salah satu usaha dalam persediaan bencana untuk menjaga keselamatan dan kesejahteraan penduduk di kampung atas air.

Rajah 5.31: Elemen 5: Kesihatan penduduk di Kampung Limpaku Pinang

Elemen kesihatan menunjukkan kesihatan mental dan fizikal masyarakat, tingkah laku kesihatan dan akses kepada perkhidmatan penjagaan kesihatan. Penduduk di perkampungan atas air ini menyatakan akses kepada kemudahan kesihatan seperti klinik merupakan keperluan untuk penduduk. Di Kampung Limpaku Pinang, mereka pernah dilawati oleh pihak kesihatan Limbang iaitu klinik bergerak ke kawasan kampung dan kemudahan kesihatan ini jarang dijalankan. Majoriti penduduk yang masih tinggal di kawasan kampung atas air ini adalah golongan tua. Keperluan kesihatan untuk golongan ini adalah penting. Aksesibiliti kesihatan seperti klinik yang berhampiran dengan kawasan kediaman akan memudahkan urusan atau meminta pertolongan yang berkaitan dengan

kesihatan mereka Disebabkan ketiadaan akses jalan raya, kemudahan yang berdekatan dapat mengurangkan kos pengangkutan ke kawasan bandar serta menjimatkan masa terutamanya kepada golongan tua atau kumpulan yang memerlukan seperti kanak-kanak dan ibu yang mengandung.

5.10.2 Menghuraikan Konsep *Community Safety and Well-Being* (CSWB) Terhadap Komuniti Di Perkampungan Atas Air.

CSWB ditakrifkan sebagai keadaan di mana keperluan keseluruhan keselamatan dan kesejahteraan komuniti dipenuhi begitu juga bersesuaian dengan perkampungan atas air. Selain itu, ia juga difokuskan kepada pemahaman dari segi individu dan boleh digunakan terutamanya di perkampungan atas air boleh memenuhi keperluan mereka untuk pendidikan, penjagaan kesihatan, makanan, perumahan, pendapatan serta ekspresi budaya dan sosial. Ini menunjukkan bahawa keselamatan dan kesejahteraan dalam komuniti adalah lebih daripada sekadar memenuhi keperluan asas dan tidak berlakunya jenayah di kawasan tempat tinggal. Sebaliknya, ia termasuk faktor sosial yang mempengaruhi kesihatan serta banyak bahagian kesejahteraan sosial, fizikal, emosi dan rohani kita.

Disebabkan Kampung Limpaku Pinang dianggap sebagai satu penempatan yang unik dan jauh dari kawasan bandar, konsep ini boleh dipraktikkan oleh komuniti yang tinggal di perkampungan ini dan juga kampung atas air yang lain. Peranan konsep *community safety and well-being* (CSWB) adalah untuk mewujudkan keadaan di antara komuniti di mana setiap orang berasa selamat dan selesa untuk tinggal di sesuatu kawasan. Perubahan kepada pembangunan di kawasan kampung atas air mungkin memberi kesan baik kepada penduduk dimana mereka berasa selamat dan selesa untuk tinggal di kawasan penempatan ini. Jalan raya merupakan salah satu kemudahan paling penting dalam

pembangunan kerana dapat menghubungkan penduduk kampung ke lokasi yang berbeza dan menjimatkan masa yang diperlukan selain menggunakan jalan air.

Perkampungan atas air juga memerlukan kemudahan asas untuk kehidupan seharian seperti jalan raya dan telekomunikasi. Komuniti di perkampungan atas air merupakan golongan yang mudah terancam disebabkan faktor geografi mereka yang terletak di kawasan laut yang terbuka. Mereka memerlukan infrastruktur yang berhampiran. Ini kerana pembangunan yang baik juga menyumbangkan kepada peningkatan kepada keselamatan dan penjagaan kesihatan terutamanya kepada golongan tua dan kanak-kanak. Di samping itu, penambahbaikan perlu juga dapat meningkatkan darjah ketersampaian untuk mengurangkan kos penduduk kampung.

5.12 Kesimpulan

Kesimpulannya, terdapat 4 isu utama yang berkaitan dengan bencana alam berlaku dapat mengancam keselamatan dan kesejahteraan komuniti di kampung ini iaitu angin, banjir, kemarau dan hujan lebat. Isu bencana alam seperti banjir dan hujan lebat adalah berkaitan antara satu sama yang lain. Ini kerana jika berlakunya hujan yang berterusan, ia akan menyebabkan banjir di mana akan meningkatkan paras air sungai. Selain itu, lokasi geografi kawasan perkampungan atas air menyebabkan mereka lebih terkesan jika berlakunya musim kemarau. Untuk isu angin, pembangunan yang di kawasan komuniti ini adalah kurang menyebabkan tiada penghalang angin. Terdapat juga 2 isu yang kurang berlaku tetapi boleh mengancam keselamatan dan kesejahteraan penduduk adalah kebakaran dan ancaman hidupan liar. Disebabkan majoriti penduduk bekerja sebagai nelayan, mereka akan terdedah kepada habitat buaya semasa mencari sumber pendapatan atau berada di kawasan kediaman mereka.

Hasil daripada kajian ini menunjukkan elemen-elemen seperti keselamatan, taraf hidup, kesihatan, kehidupan komuniti dan kehidupan individu membantu dalam meningkatkan perasaan selamat dan bahagia untuk tinggal di kawasan perkampungan atas air. Oleh kerana ketiadaan jalan raya di kawasan kampung atas air ini, penduduk hanya dapat menggunakan bot untuk ke pekan yang berhampiran bagi mendapatkan perkhidmatan dan keperluan mereka. Akses kepada jalan raya di kawasan kampung ini diiktiraf sebagai salah satu cara penduduk di kampung luar bandar boleh berkomunikasi dengan masyarakat sekitar. Kadar kemiskinan boleh dikurangkan dan keadaan hidup bertambah baik dikekalkan melalui pembangunan.

BAB 6

KESIMPULAN DAN CADANGAN

6.1 Pengenalan

Bab 6 merumuskan penyelidikan yang dijalankan di Kampung Limpaku Pinang. Di samping itu, bab ini membincangkan penemuan objektif, cadangan dan penambahbaikan kepada kajian, limitasi kajian serta cadangan kajian lanjutan.

6.2 Penemuan Objektif

6.2.1 Penemuan Objektif 1: Untuk mengkaji elemen-elemen *community safety and well-being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air.

Secara keseluruhannya, ketiga-tiga objektif kajian ini adalah tercapai sepenuhnya. Objektif satu tercapai melalui penghasilan elemen-elemen *Community Safety and Well-being* (CSWB) dalam konteks perkampungan atas air. Terdapat 5 elemen utama yang telah digunakan dalam konteks perkampungan atas air adalah elemen kehidupan individu, elemen kehidupan komuniti, elemen taraf hidup, elemen keselamatan dan elemen kesihatan. Elemen CSWB yang telah digunakan dalam konteks perkampungan atas air memainkan peranan yang penting. Terdapat 10 sub elemen dibawah pembentukan kerangka tersebut telah dikenalpasti yang dapat digunakan oleh komuniti di perkampungan atas air. Elemen yang sama akan dikira sebagai satu elemen dalam pembentukan kerangka. Kesemua elemen ini adalah saling berkaitan dan bergantung pada makna dan keperluannya sendiri.

6.2.2 Penemuan Objektif 2: Untuk menghuraikan konsep *community safety and well-being* (CSWB) terhadap komuniti di perkampungan atas air.

Objektif kedua tercapai melalui perbincangan yang berkaitan dengan konsep CSWB yang digunapakai dalam Kampung Limpaku Pinang. Pemahaman terhadap penggunaan CSWB terhadap keselamatan dan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air dapat dijadikan satu kepentingan. Ia juga selaras dengan tujuan konsep ini iaitu mencapai komuniti lestari di mana setiap orang berasa selamat, selesa begitu juga yang dapat dilaksanakan di perkampungan atas air. CSWB dapat dijadikan satu contoh untuk peranan penting terutamanya dalam mencapai tahap keselamatan dan kesejahteraan penduduk kampung atas air. Pelaksanaan dan pemakaian konsep CSWB berdasarkan amalan dan praktis yang sedia ada untuk komuniti. Ini akan memberikan peluang kepada proses mencapai tujuan asal konsep ini iaitu dalam mencapai komuniti lestari di mana setiap orang berasa selamat, selesa dan rasa kepunyaan terutamanya kepada perkampungan atas air. Memperkukuh pemahaman tentang pelaksanaan idea ini boleh dilaksanakan dan diperkenalkan atau mungkin boleh digunakan oleh kampung atas air yang lain.

6.2.3 Penemuan Objektif 3: Untuk mengenal pasti cabaran dan peluang *community safety and well-being* (CSWB) bagi masyarakat di perkampungan atas air untuk memperbaiki kehidupan.

Objektif ketiga tercapai melalui cabaran yang telah dikenalpasti daripada perbincangan yang berkaitan dengan isu-isu utama iaitu ancaman hidupan liar, kemarau, angin dan hujan lebat yang berlaku di kawasan perkampungan ini. Disebabkan komuniti perkampungan atas air adalah tergolong dalam kumpulan yang mudah terancam, pihak yang bertanggungjawab dapat membantu dalam memyenaraikan keperluan dari segi keselamatan dan kesejahteraan yang diperlukan oleh mereka. Kepentingan pihak-pihak yang terlibat terutamanya penduduk kampung dapat terpelihara. Selain itu, penduduk juga

dapat mempratikkan langkah yang telah dikenalpasti supaya membantu dalam mengekalkan persekitaran yang selamat sama seperti perkampungan yang lain. Mereka juga dapat mempratikkan langkah yang disediakan bersesuaian dengan komuniti di perkampungan atas air dan pihak yang ditugaskan juga dapat sentiasa memantau serta relevan dengan keperluan semasa.

6.3 Cadangan dan Penambahbaikkan Kepada Kajian

6.3.1 *Sensor Network* Untuk Komunikasi

Lokasi geografi kawasan penempatan ini dibina di atas air dan berhampiran kawasan sungai dan laut yang terbuka. Kawasan Kampung Limpaku Pinang terletak berhampiran dengan kawasan sempadan negara Brunei Darussalam. Disebabkan hal ini, isyarat untuk talian komunikasi dari negara tersebut lebih kuat berbanding isyarat dari Malaysia. Hanya sesetengah kawasan kampung sahaja dapat menggunakan isyarat untuk talian komunikasi dari Malaysia. Dari segi lokasi geografi perkampungan atas air, *sensor network* merupakan salah satu contoh teknologi yang boleh digunakan untuk capaian internet atau talian komunikasi yang diperlukan mereka. Ini kerana komunikasi adalah penting jika berlakunya isu yang melibatkan keselamatan penduduk kampung. Sekaligus, ini juga dapat meningkatkan kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air.

6.3.2 Populasi Habitat Buaya di Sungai Kuala Limbang

Jalan sungai merupakan laluan utama penduduk untuk ke kawasan yang lain. Pengangkutan harian penduduk Kampung Limpaku Pinang adalah menggunakan bot. Terdapat kemungkinan besar orang yang tinggal di kawasan penempatan air tidak dapat mengelakkan diri daripada bertembung dengan habitat ini. Disebabkan pernah berlakunya kes di kawasan kampung atas air berkaitan dengan habitat buaya di mana mereka berasa

tidak selamat. Oleh kerana itu, pihak bertanggungjawab seperti *Sarawak Forestry Corporation* dapat menjelaskan lebih lanjut mengenai populasi buaya di Limbang. Pihak berkuasa juga boleh mengemas kini maklumat mengenai bilangan habitat buaya. Di samping itu, langkah keselamatan yang berkaitan dengan habitat buaya jika berlakunya kecemasan juga boleh didedahkan kepada penduduk kampung bagi mengurangkan rasa takut terhadap buaya di Sungai Kuala Limbang.

6.3.3 Pemetaan di Kampung Limpaku Pinang

Peta kampung merupakan salah satu tujuan keselamatan di perkampungan atas air. Ini juga boleh membantu untuk menunjukkan komuniti di mana tempat penting yang terdekat seperti pusat komuniti dan sekolah untuk tujuan kecemasan. Penduduk kampung juga dapat menggunakan peta kampung dalam mengenal pasti aset kejiranan. Ia juga dapat membuat dalam mengenalpasti jarak yang sesuai antara rumah mereka untuk keselamatan. Selain itu, kawasan yang penting juga boleh ditanda dalam peta kampung. Ini juga merupakan salah satu peluang untuk menambahbaikkan kemudahan yang sedia ada. Dengan menggunakan pemetaan, komuniti dapat memfokuskan pada isu dan halangan yang dihadapi mereka terutamanya di kawasan yang lebih terdedah kepada bencana alam. Pemetaan ini juga dapat digunakan oleh pihak bertanggungjawab seperti Bomba atau pegawai kesihatan untuk menghantarkan pihak yang berkaitan kepada penduduk kampung yang memerlukan bantuan dalam kecemasan.

6.3.4 Program Latihan Persediaan Kecemasan

Kampung Limpaku Pinang pernah mengadakan satu kempen kebakaran untuk mengajar cara mengendalikan peralatan kebakaran. Perkampungan atas air ini dapat dijalankan program yang berkaitan dengan latihan persediaan kecemasan di mana menggunakan

kaedah pengajaran yang sama untuk meningkatkan pengetahuan dan prestasi penduduk kampung dalam membuat keputusan yang betul jika berlaku kecemasan yang ringan. Sebagai contoh, pihak yang terlibat seperti Persatuan Bulan Sabit Merah dapat memberi kesedaran mengenai kepentingan dalam mempelajari kaedah CPR iaitu *cardiopulmonary resuscitation*. Tambahan pula, mereka dapat memahami cara untuk membuat rancangan yang berkesan untuk persediaan kecemasan dan strategi bagi mengenal pasti pihak berkuasa yang patut dihubungi. Mereka diberikan peluang untuk mempelajari langkah demi langkah di mana dapat meningkatkan kemahiran bukan sahaja pada peringkat individu tetapi berkerjasama dalam komuniti. Latihan ini juga boleh dilakukan untuk jangka masa yang panjang dengan bekerjasama bersama organisasi-organisasi yang terlibat seperti Bomba dan Jabatan Pertahanan Awam Malaysia. Oleh itu, penduduk kampung yang tamat dalam menjalankan latihan kemahiran diberikan sijil kompetensi dalam persediaan kecemasan.

6.4 Limitasi Kajian

Limitasi untuk kajian ini terbahagi kepada dua kategori, khususnya halangan linguistik dan pandemik COVID-19. Lokasi geografi kajian kes terletak di Limbang, sebuah daerah yang terletak di negeri Sarawak. Kajian lapangan telah dijalankan sebanyak dua kali. Salah satu cabaran yang dihadapi semasa proses pengumpulan data ialah pelaksanaan kajian semasa tempoh pandemik COVID-19. Cabaran utama yang berkaitan dengan menjalankan kajian lapangan awal adalah untuk mendapatkan permit perjalanan merentas daerah yang diperlukan di Balai Polis Kuching dan Balai Polis Limbang. Cabaran kedua yang dihadapi semasa kajian lapangan adalah mengenai akses yang terhad ke kampung, di mana individu luar dilarang masuk melainkan ditemani oleh penduduk Kampung Limpaku Pinang. Penyelesaian kepada cabaran yang dihadapi ialah kajian

lapangan masih boleh dilaksanakan dengan mendapatkan bantuan ahli komuniti yang tinggal di kawasan tersebut.

Limitasi yang kedua berkaitan dengan aspek bahasa. Bahasa utama yang digunakan oleh penduduk Kampung Limpaku Pinang ialah bahasa Kedayan. Pengkaji yang kurang mahir dalam bahasa Kedayan mungkin menghadapi kesukaran dalam komunikasi, kerana ini menimbulkan halangan bahasa. Sebilangan besar penduduk Kampung Limpaku Pinang tidak mahir dalam penggunaan bahasa Melayu Sarawak.

6.5 Cadangan Kajian Lanjutan

Kajian ini hanya memfokuskan keselamatan dan kesejahteraan komuniti di perkampungan atas air dalam peringkat individu. Dalam penyelidikan pada masa hadapan, peringkat yang lain iaitu sistemik dan operasi juga boleh difokuskan kepada kawasan yang mempunyai ciri-ciri yang sama. Pada peringkat operasi, ia merupakan intipati usaha kolaboratif dari pelbagai sektor. 3 konsep yang terlibat akan difokuskan dengan keselamatan dan kesejahteraan komuniti iaitu risiko, kelemahan dan bahaya. Ini juga memerlukan aplikasi dan pengukuran yang konsisten untuk menggunakan peringkat ini dalam kajian pada masa hadapan. Selain itu, kajian ini juga dapat menjadi rujukan kepada pihak-pihak yang lain dalam memperkasakan keselamatan komuniti di perkampungan atas air. Sebagai contoh, kesejahteraan dan keselamatan masyarakat yang tinggal di perkampungan atas air harus berada di bawah kawalan kerajaan seperti bekerjasama dengan pihak berkuasa seperti Lembaga Sungai-Sungai Sarawak serta dapat memastikan keselamatan yang berkaitan dengan habitat buaya.

Selain itu, perbandingan antara kampung atas air yang lain juga dapat dijalankan disebabkan setiap perkampungan atas air mempunyai kemudahan dan situasi yang berbeza

di mana dapat membantu dalam mengenalpasti isu-isu yang berkaitan dengan keselamatan dan kesejahteraan komuniti. Tambahan pula, perubahan dari segi pembangunan di kawasan air berkemungkinan akan berlaku terutamanya dari segi kemudahan seperti jalan raya, aksesibiliti kesihatan dan keselamatan. Perkara ini adalah penting untuk memastikan penduduk kampung atas air dapat menerima perubahan selepas adanya pembinaan jalan tersebut. Penyelidik pada masa depan juga boleh memilih untuk menjalankan kajian yang berkaitan dengan kecekapan pembangunan dalam masyarakat perkampungan atas air dan kesukaran yang mungkin akan timbul akibat perubahan dalam pembangunan di kawasan sekitar masyarakat perkampungan atas air.

RUJUKAN

- Abdul Aziz, A. R., Mahyuddin, M. K., Abdul Wahab, M. N., Sungkar, H., Musa, N. N., & Mustafar, N. A. (2023). Kerangka Konsep Keluarga Malaysia dalam Mencapai Kesejahteraan. *Malaysian Journal of Social Sciences and Humanities (MJSSH)*, 8(1), e002196. <https://doi.org/10.47405/mjssh.v8i1.2169>
- Abdul Manap, N. H., Tahir, Z., & Abd Malek, J. (2020). Faktor Pemilihan Perumahan Komuniti Berpagar dan Kepentingan Rukun Tetangga dalam Pencegahan Jenayah. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 17(8), 234–245.
- Adger, W. N. (2006). Vulnerability. *Global Environmental Change*, 16, 268–281. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2006.02.006>
- Ahmad, A. (2013). The constraints of tourism development for a cultural heritage destination: The case of Kampong Ayer (Water Village) in Brunei Darussalam. *Tourism Management Perspectives*, 8, 106–113. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2013.09.002>
- Althor, G., Mahood, S., Witt, B., Colvin, R. M., & Watson, J. E. M. (2018). Large-scale environmental degradation results in inequitable impacts to already impoverished communities: A case study from the floating villages of Cambodia Subsistence livelihoods A Tonle Sap Great Lake. *Ambio*, 47(7), 747–759. <https://doi.org/10.1007/s13280-018-1022-2>
- Andhini, N. F. (2017). Community Safety Strategy. *Journal of Chemical Information and Modeling*, 53(9), 1689–1699.
- Asyikin, A. (2022, March 18). 1,338 Mangsa Terlibat Kebakaran Di Tawau. <https://www.sinarharian.com.my/article/193422/berita/semasa/1338-mangsa-terlibat-kebakaran-di-tawau>

- Atkinson, S., Bagnall, A. M., Corcoran, R., South, J., & Curtis, S. (2020). Being Well Together: Individual Subjective and Community Wellbeing. *Journal of Happiness Studies*, 21(5), 1903–1921. <https://doi.org/10.1007/s10902-019-00146-2>
- Baha, M. (2023). Nelayan terkejut buaya tersangkut di jaring. 21–23. <https://www.theborneopost.com/2013/06/20/nelayan-terkejut-buaya-tersangkut-di-jaring/>
- Bakar, Z. A. & S. H. A. (2020). Konsep dan Perkembangan Program Pengawasan Komuniti Di Malaysia. 35(1), 42–59.
- Balderson, D. (2016). Safety Defined: A Means to Provide a Safe Work Environment. *Professional Safety*, 61(05), 63–68.
- Bennett, K. J., Yuen, M. W., & Merrell, M. A. (2020). Community Paramedicine Applied in a Rural Community Community Paramedicine Applied in a Rural Community. *March 2017*. <https://doi.org/10.1111/jrh.12233>
- Bartnes, M. (2010). Safety vs. Security? (PSAM-0148). Proceedings of the Eighth International Conference on Probabilistic Safety Assessment & Management (PSAM), *January*, 1202–1210. <https://doi.org/10.1115/1.802442.paper151>
- Bernard, H. R. (2017). Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches. Rowman & Littlefield.
- Bernamea. (2020, July 19). 8 Bayi, 38 Kanak-Kanak Antara 135 Diselamatkan Dalam Kebakaran Rumah Panjang, p. 1. <https://www.astroawani.com/berita-malaysia/8-bayi-38-kanakkanak-antara-135-diselamatkan-dalam-kebakaran-rumah-panjang-251927>.
- Betcherman, G., & Marschke, M. (2016). Coastal livelihoods in transition: How are Vietnamese households responding to changes in the fisheries and in the economy?

- Journal of Rural Studies*, 45, 24–33. <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2016.02.012>
- Brovarone, E. V. (2020). Improving Rural Accessibility : A Multilayer Approach.
- Cavaye, J. (2015). Rural Community Development-New Challenges and Enduring Dilemmas. November.
- Cinderella, C. (2013, October 30). Kampung Atas Air Terbakar. <https://www.theborneopost.com/2013/10/30/kampung-atas-air-terbakar/>.
- Dax, T., & Fischer, M. (2018). An alternative policy approach to rural development in regions facing population decline. *European Planning Studies*, 26(2), 297–315. <https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1361596>
- Dubois, N. (2020). Community Safety and Well-Being Plan. Retrieved January 07, 2021, from <https://www.lambtononline.ca/en/resident-services/community-safety-and-well-being-plan.aspx>
- Economic Planning Unit. (2015). Kertas Strategi 4: Mentransformasi Luar Bandar untuk Meningkatkan Kesejahteraan Masyarakat. Rancangan Malaysia Kesebelas, 14.
- Ghosh, M. (2017). Infrastructure and Development in Rural India. *Margin*, 11(3), 256–289. <https://doi.org/10.1177/0973801017703499>
- Guégan, J. F., Suzán, G., Kati-Coulibaly, S., Bonpamgue, D. N., & Moatti, J. P. (2018). Sustainable development goal #3, “health and well-being”, and the need for more integrative thinking. *Veterinaria Mexico*, 5(2). <https://doi.org/10.21753/vmoa.5.2.443>
- Harun, R. (2009). Melalui Kerjasama Duahala Malaysia Dan Negara-Negara Jiran Pengenalan Mendefinisi Keselamatan Negara. 36, 16–40.
- Hew, W. W., Low, B., Goh, G. G., & Lau, S. (2020). Crime , Urban Flight and Societal Wellbeing : A Case of Malaysia. 8(1), 35–40.

- Hussain, M. Y., Samsurijan, M. S., Ishak, S., & Awang, A. H. (2011). Hubungan kejiranan dalam membentuk kesejahteraan hidup masyarakat 'kampung bandar': Kes Kampung Berjaya dan Kampung Mempelam, Alor Setar, Malaysia The influence of neighbourliness in shaping the social wellbeing of urban villages : Evidence from Kampu. 3(3), 36–44.
- Islam, M. M., Sallu, S., Hubacek, K., & Paavola, J. (2014). Vulnerability of fishery-based livelihoods to the impacts of climate variability and change: Insights from coastal Bangladesh. *Regional Environmental Change*, 14(1), 281–294. <https://doi.org/10.1007/s10113-013-0487-6>
- Lukas, L. (2016). Theoretical Sources for a Theory of Safety and Security. 146–150.
- Manggat, I., Zain, R., & Jamaluddin, Z. (2018). The Impact of Infrastructure Development on Rural Communities: A Literature Review. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(1), 647–658. <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v8-i1/3837>
- McCrea, R., Walton, A., & Leonard, R. (2016). Developing a Model of Community Wellbeing and Resilience in Response to Change. *Social Indicators Research*, 129(1), 195–214. <https://doi.org/10.1007/s11205-015-1099-y>
- Mohd, F., & Mohd Yusof, H. (2013). Keberkesanan Program Bandar Selamat: Persepsi Komuniti di Bandar Kulaijaya, Malaysia. *Akademika*, 83(1), 25–34.
- Mohammad Raduan, M. A., & Amaluddin, B. (2001). Pola Petempatan Maritim di Pulau Borneo: Kajian Kes di Daerah Limbang, Sarawak.
- Mohd Sidek, N. Z., Shahrudin, M. R., Abdullah, W. N., & Mohd Noor, N. (2022). Indeks Keselamatan Malaysia: Satu Perspektif.
- Musa, F., Fozi, N. M., & Hamdan, D. D. M. (2020). Coastal communities' willingness to

- pay for mangrove ecotourism in Marudu Bay, Sabah, Malaysia. *Journal of Sustainability Science and Management*, 15(4), 130–140.
<https://doi.org/10.46754/jssm.2020.06.013>
- Nadira, S., Rozlan, A., Fauzi, R., & Mohamad, J. (2020). Membina Model Indeks kesejahteraan hidup penduduk bagi Constructing an Index Model of social well-being for Peninsular Malaysia. *Journal of Society and Space*, 11(4), 87–96.
- Nakasu, T., Sato, T., Inokuchi, T., Shimokawa, S., & Watanabe, A. (2011). *2009 Typhoon Ondoy and Pepeng Disasters in the Phillipines*. 45.
- Nancy, D. (2020). Community Safety and Well-Being Plan. *September*, 2020–2022.
- Nas, S. (2015). The Definitions of Safety and Security. *Journal of ETA Maritime Science*, 3(2), 53–54. <https://doi.org/10.5505/jems.2015.42713>
- Nilson, C. (2014). Risk-Driven Collaborative Intervention: A Preliminary Impact Assessment of Community Mobilization Prince Albert’s Hub Model. Saskatoon, SK: Centre for Forensic Behavioural Science and Justice Studies – University of Saskatchewan.
- Nilson, C. (2015a). The Original Game Changers: An Evaluative Report on Prince Albert’s Centre of Responsibility and its Role in the Advancement of Community Mobilization Efforts to Improve Community Safety and Wellness. Saskatoon, SK: Centre for Forensic Behavioural Science and Justice Studies – University of Saskatchewan.
- Nilson, C. (2015b). Measuring change: A framework to support evaluation of collaborative risk-driven community safety and well-being in Ontario. Delivered to the Ontario Working Group on Collaborative Risk-Driven Community Safety. Prince Albert, SK: Living Skies Centre for Social Inquiry.

- Nilson, C. (2016a). Chatham-Kent's Fast Intervention Risk Specific Teams: Final Evaluation Report. Toronto, ON: Global Network for Community Safety.
- Nilson, C. (2016b). Collaborative risk-driven intervention: A study of Samson Cree Nation's application of the hub model. Ottawa, ON: Public Safety Canada.
- Nilson, C. (2017a). Collaborative Risk-Driven Intervention Evaluation Brief: A Preliminary Analysis of Discussion Subject, Table Discussant, and Key Stakeholder Satisfaction, Understanding, and Perceived Impact of Collaborate Barrie. Toronto, ON: Global Network for Community Safety.
- Nilson, C. (2017b). Multi-Sector Coordinated Support: An In-depth Analysis of The Regina Intersectoral Partnership's Integrated Approach to Reducing Vulnerability Among Children and Youth (Final Evaluation Report). Prince Albert, SK: Living Skies Centre for Social Inquiry.
- Nilson, C. (2018). Community safety and well-being: Concept, practice, and alignment. *Journal of Community Safety and Well-Being*, 3(3), 96-104. <https://doi.org/10.35502/jcswb.81>
- Norwahidah, Z., & Novel, L. (2016). Makna rasa selamat komuniti Malaysia dalam Program Skim Rondaan Sukarela: Kajian kes KRT Taman Putera Jaya, Kota Kinabalu, Sabah. *Malaysian Journal of Society and Space*, 12(5), 22–32.
- Polsinelli, N. (2020). *Peel's Community Safety and Well-being Plan 2020-2024*.
- Sauter, L. (2019). Community safety and wellbeing. *Municipal World*, 129(1), 14–16. https://libproxy.wlu.ca/login?url=https://search.proquest.com/docview/2167706025?accountid=15090%0Ahttps://ocul-wlu.primo.exlibrisgroup.com/discovery/openurl?institution=01OCUL_WLU&vid=01OCUL_WLU:WLU_DEF&?url_ver=Z39.88-

2004&rft_val_fmt=info:ofi/fmt:kev:m

- Shaharudin, I., Choun Sian, L., & Abdul Samad, H. (2005). Kemudahterancaman (Vulnerability) Penduduk Terhadap Perubahan Guna Tanah di Selangor. *Malaysian Journal of Environmental Management*, 5(2004), 79–98.
- Shawaluddin, W., Hassan, W., & Dollah, R. (2000). Isu-isu keselamatan sabah dan impak kepada malaysia. 49–67.
- Soseco, T. (2017). The Relationship between of Rural Accessibility and Development. November 2016. <https://doi.org/10.17977/um002v8i22016p31>
- Surchev, P. (2010). Rural Areas - Problems and Opportunities for Development. *Trakia Journal of Sciences*, 8(3), 234–239.
- Susanti, D. S., Lestia, A. S., & Sukmawaty, Y. (2016). Pemodelan Tingkat Kesejahteraan Penduduk Propinsi Kalimantan Selatan dengan Pendekatan *Geographically Weighted Regression* (GWR).
- Thi, N., Thi, N., & Trang, T. (2017). Floating Village Cua Van: Promoting Floating villages. September.
- Unit Perancang Ekonomi. (2015). Meningkatkan kesejahteraan rakyat. Rancangan Malaysia Ke-11 (2016-2020), 1–389. <https://www.majalahpama.my/kehidupan-selepas-pkp-berakhir-mungkin-tak-sama-macam-dahulu-ia-tak-mudah-seperti-kita-jangka/>
- Whitzman, C. (2008). Community safety indicators: Are we measuring what counts? *Urban Policy and Research*, 26(2), 197–211. <https://doi.org/10.1080/08111140701665849>
- Wilson, G. (2010). Multifunctional “quality” and rural community resilience. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 35(3), 364–381.

<https://doi.org/10.1111/j.1475-5661.2010.00391.x>

Wysokińska-Senkus, A. (2020). The concept of safety and security education in the context of sustainability. *Sustainability* (Switzerland), 12(12).

<https://doi.org/10.3390/su12125022>

Yiridomoh, G. Y., Sullo, C., & Bonye, S. Z. (2020). Climate variability and rural livelihood sustainability: evidence from communities along the Black Volta River in Ghana. *GeoJournal*, 0. <https://doi.org/10.1007/s10708-020-10144-0>

Zainudin, A. Z., & Malek, J. A. (2010). Keberkesanan program bandar selamat dari persepsi penduduk kajian kes: Bandaraya Shah Alam. *Jurnal Teknologi*, 53, 13–34.

LAMPIRAN

Lampiran A: Borang soal selidik

Bahagian A: Demografi Responden

Sila tandakan (/) pada petak yang disediakan.

Jantina ☐ Lelaki ☐ Perempuan

Umur

☐	18 – 22 Tahun	☐	43 – 47 Tahun
☐	23 – 27 Tahun	☐	48 – 52 Tahun
☐	28 – 32 Tahun	☐	53 – 57 Tahun
☐	33 – 37 Tahun	☐	58 dan ke atas
☐	38 – 42 Tahun		

Bangsa _____

Tahap Pendidikan

☐	Tiada pendidikan formal
☐	SRP/LCE
☐	SPM/O Level
☐	STPM/ A Level
☐	Diploma
☐	Degree

Status Perkahwinan

☐	Bujang
☐	Berkahwin
☐	Janda/Duda
☐	Memilih untuk tidak menyatakan

Bilangan isi rumah _____

Bilangan keluarga dalam satu rumah _____

Pekerjaan utama _____

Pekerjaan sampingan (Jika ada) _____

Bahagian B: Pandangan mengenai Kehidupan Komuniti di Perkampungan Atas Air
*Sila **bulatkan** pada skala berdasarkan kategori berikut: (1) Sangat tidak setuju, (2) tidak setuju, (3) Neutral, (4) setuju, (5) Sangat setuju.*

Kehidupan komuniti

No	Pernyataan	Skala				
		Sangat Tidak Setuju	Tidak Setuju	Neutral	Setuju	Sangat Setuju
1	Berasa kepunyaan kepada penduduk yang lain	1	2	3	4	5
2	Penduduk berpeluang untuk mengundi dalam pilihan raya	1	2	3	4	5
3	Bertindak secara sukarelawan dalam membantu penduduk yang lain	1	2	3	4	5
4	Penduduk melibatkan diri secara aktif dalam aktiviti di kampung	1	2	3	4	5
5	Komuniti senang bekerjasama dengan baik untuk mewujudkan suasana yang harmoni	1	2	3	4	5
6	Penduduk memerlukan kemudahan sosial seperti dewan serbaguna untuk aktiviti komuniti	1	2	3	4	5

Kehidupan individu

No	Pernyataan	Skala				
		Sangat Tidak Setuju	Tidak Setuju	Neutral	Setuju	Sangat Setuju
1	Saya merasa kepunyaan atau persamaan kepada penduduk yang lain	1	2	3	4	5
2	Saya mempunyai peluang untuk mengundi dalam pilihan raya	1	2	3	4	5
3	Saya kerap ke bandar untuk mendapatkan perkhidmatan dan barangan keperluan asas	1	2	3	4	5
4	Saya dapat bertindak secara sukarelawan dalam membantu penduduk yang lain	1	2	3	4	5
5	Saya terlibat secara aktif dalam aktiviti di kampung	1	2	3	4	5
6	Saya berasa selamat dan selesa tinggal di	1	2	3	4	5

	kawasan perkampungan ini					
--	--------------------------	--	--	--	--	--

Taraf hidup

No	Pernyataan	Skala				
		Sangat Tidak Setuju	Tidak Setuju	Neutral	Setuju	Sangat Setuju
1	Kebanyakan penduduk hanya mempunyai pendapatan sampingan	1	2	3	4	5
2	Peluang pekerjaan di kawasan kampung adalah terhad dan hanya mengikut musim yang tertentu	1	2	3	4	5
3	Banyak penduduk yang bermigrasi keluar dari kawasan kampung disebabkan pekerjaan	1	2	3	4	5
4	Kawasan perumahan memerlukan penambahbaikan	1	2	3	4	5
5	Sumber pemakanan yang sihat mudah untuk diperoleh di kawasan kampung	1	2	3	4	5
6	Menyokong penuh terhadap perubahan di kawasan kampung jika berlaku pembinaan atau perancangan pembangunan	1	2	3	4	5

Keselamatan

No	Pernyataan	Skala				
		Sangat Tidak Setuju	Tidak Setuju	Neutral	Setuju	Sangat Setuju
1	Penduduk berasa selamat tinggal di perkampungan atas air	1	2	3	4	5
2	Penduduk berasa lokasi tempat tinggal yang berhampiran dengan kawasan sungai atau laut adalah selamat	1	2	3	4	5
3	Kemudahan keselamatan diperlukan berhampiran dengan kawasan perkampungan atas air	1	2	3	4	5
4	Jarak rumah saya dan rumah jiran sebelah agak rapat	1	2	3	4	5
5	Wujudnya kes-kes jenayah di kawasan kampung	1	2	3	4	5

	setiap bulan					
6	Kes-kes jenayah yang berlaku menimbulkan kebimbangan kepada penduduk	1	2	3	4	5

Kesihatan

No	Pernyataan	Skala				
		Sangat Tidak Setuju	Tidak Setuju	Neutral	Setuju	Sangat Setuju
1	Akses kepada kemudahan kesihatan seperti klinik merupakan keperluan untuk penduduk	1	2	3	4	5
2	Keperluan penjagaan kesihatan perlu dipertingkatkan terutamanya kepada golongan tua dan kanak-kanak	1	2	3	4	5
3	Lokasi kampung terletak jauh dari kawasan klinik	1	2	3	4	5
4	Tingkah laku yang sihat juga penting diamalkan oleh penduduk kampung	1	2	3	4	5
5	Kekerapan untuk mencari aktiviti rekreasi di luar adalah bertambah	1	2	3	4	5
6	Infrastruktur kesihatan yang berhampiran dapat memudahkan penduduk kampung	1	2	3	4	5

Bahagian C: Isu yang berlaku di Perkampungan Atas Air

1. Apakah isu yang pernah berlaku di kawasan perkampungan ini? (Sila tanda)

Kebakaran	
Ancaman hidupan liar	
Kemarau	
Hujan lebat dan angin	
Banjir	
Lain-lain (Nyatakan):	

2. Pernahkah anda merasa terancam terhadap isu yang dinyatakan di soalan D.1?

☐ Ya

☐ Tidak

3. Kejadian yang pernah berlaku di kawasan tempat tinggal anda (sekiranya ada):

Kebakaran

Tarikh/tahun :

Ruang rumah atau harta benda yang terkesan :

Bencana alam (Contoh: Banjir, ribut, kemarau, hujan lebat dan angin kuat)

Tarikh/tahun :

Ruang rumah atau harta benda yang terkesan :

4. Adakah kejadian tersebut mengancam keselamatan terutamanya di kawasan rumah anda?

☐ Ya

☐ Tidak

5. Kesan yang berlaku disebabkan oleh isu tersebut kepada penduduk kampung (Sila tanda (/) pada ruang yang berkenaan)

Penyataan	Ya	Tidak
Tiada berlaku kerosakkan kepada harta benda		
Memberikan kesan kepada keselamatan ahli isi rumah		
Menjejaskan sumber pemakanan penduduk kampung		
Kawasan tempat tinggal tidak terjejas akibat daripada isu yang berlaku		
Dapat mengakibatkan kehilangan dokumen penting		
Dapat menjalankan kehidupan seperti biasa		
Lain-lain (Nyatakan):		

6. Tindakan yang dapat di ambil selepas berlaku isu (Sila tanda (/) pada ruang yang berkenaan)

Penyataan	Ya	Tidak
Meletakkan dokumen penting di tempat yang selamat		
Periksa ruangan rumah jika ada berlaku rekahan atau kerosakan kerana boleh mendatangkan bahaya		

Beri bantuan kepada jiran atau orang kurang upaya (kanak-kanak, orang tua atau golongan istimewa)		
Periksa bahan yang mudah terbakar (minyak, tong gas dan sebagainya)		
Buang makanan yang terendam jika berlaku banjir		
Laporkan sebarang kerosakan kemudahan seperti jeti kepada pihak berkuasa		
Lain-lain (Nyatakan):		

7. Apakah pandangan anda kepada penambahbaikan yang berkaitan dengan isu di perkampungan atas air?

Bahagian D: Cadangan dan Pendapat

1. Adakah keselamatan di perkampungan atas air ini penting untuk dipertingkatkan seperti di kawasan perkampungan lain?

☐

☐

Ya

Tidak

2. Adakah pembangunan untuk kemudahan penting kepada keselamatan terhadap kesejahteraan penduduk di perkampungan atas air?

☐

☐

Ya

Tidak (Sila nyatakan: _____)

- Terima Kasih -

Lampiran B: Borang temu bual

1. Apakah isu utama yang berlaku di kawasan kampung ini?
2. Apakah kesan yang berlaku kepada penduduk kampung disebabkan isu tersebut?
3. Apakah kejadian lain yang sering berlaku di kawasan kampung dapat mengancam keselamatan penduduk?
4. Adakah kejadian tersebut memberikan kesan kepada perasaan tidak selamat? Mengapa?
5. Adakah isu yang berkaitan dengan kebakaran sering berlaku di kawasan kampung?

Lampiran C: Borang Pemerhatian

Tarikh : _____

Tempat : _____

1. Jarak rumah

Pernyataan	Tanda/Komen
Jarak antara rumah berdekatan dengan kawasan rumah yang lain	
Berhampiran dengan kawasan pasar	
Jarak rumah yang berhampiran dengan kemudahan keselamatan	
Ukuran jarak rumah ke rumah jiran	

2. Lokasi

Pernyataan	Tanda/Komen
Kawasan kampung berhampiran dengan kawasan laut terbuka/sungai	
Sesuai untuk penambahan infrastruktur	
Saluran air yang sedia ada mencukupi	
Kawasan yang terletak di kawasan laut atau sungai	

3. Keadaan kawasan kampung

Pernyataan	Tanda/Komen
Sesuai untuk penempatan komuniti yang berjumlah besar	
Mempunyai akses kepada fasiliti	
Titian pejalan kaki	
Kemudahan/infrastruktur asas	

Lampiran D: Artikel berkaitan dengan Kampung Limpaku Pinang

| Nelayan terkejut buaya tersangkut di jaring

POSTED ON JUNE 20, 2013, THURSDAY AT 5:19 AM

UNCATEGORIZED

For the freshest news, join [The Borneo Post's Telegram Channel](#) and [The Borneo Post on Newswav](#).

TERJERAT: Buaya yang tersangkut di jaring nelayan di Kampung Limpaku Pinang, Limbang.

LIMBANG: Lain yang dijerat lain pula yang mengena. Itulah pengalaman menakutkan seorang nelayan dari Kampung Limpaku Pinang, Morshidi Baha apabila seekor buaya tersangkut dalam jaring yang dipasangnya, Isnin lepas.

Dalam kejadian pada jam 8 pagi itu, Morshidi yang jaringnya dipenuhi ikan terkejut apabila seekor buaya jaringnya.

Ketua Kampung Limpaku Pinang Simat Zaman ketika semalam berkata, buaya sepanjang 13 kaki seten cuba untuk melepaskan diri dari jaring terbabit.

Namun, katanya, beberapa penduduk kampung sedang mengangkat buaya berkenaan ke dalam perahu di Sarawak Forestry Miri.

00:00/00:00

“Tak sangka buaya yang kerap dilihat penduduk Kampung Limpaku Pinang di Kuala Sungai Limbang, akhirnya terjerat dalam jaring salah seorang penduduk kampung,” katanya.

Simat turut melahirkan kebimbangan dengan kehadiran sang buaya di kampungnya sejak akhir-akhir ini.

Kampung Limpaku Pinang merupakan satu-satunya kampung yang terletak di Kuala Sungai Limbang berhampiran Negara Brunei Darussalam.

Lebih 300 penduduk di kampung tersebut kebanyakannya terdiri daripada golongan nelayan dan hanya bergantung kepada laluan sungai yang memakan masa sekurang-kurangnya 30 minit untuk ke bandar Limbang.

Tangki air rosak di loji Limpaku Pinang perlu dibaiki, dinaik taraf

ADVERTISEMENT

© 2021-04-08T00:30:01+08:00

NAIK TARAF: (Dari tiga kiri) Superi dan Hasbi serta yang lain ketika melawat Loji Rawatan Air Kampung Limpaku Pinang, Limbang, baru-baru ini.

LIMBANG: Kerajaan negeri melalui Jabatan Bekalan Air Luar Bandar (JBALB) diminta menaik taraf tujuh lagi tangki air yang rosak di Loji Rawatan Air Kampung Limpaku Pinang bagi memastikan masalah gangguan bekalan air di kampung itu tidak berterusan.

6/21/23, 9:27 PM

Tangki air rosak di loji Limpaku Pinang perlu dibaiki, dinaik taraf | Utusan Borneo Online

Timbalan Menteri Pengangkutan Datuk Hasbi Habibollah berkata, hanya dua tangki yang menampung bekalan air bagi kampung pesisir laut itu sedang dibaiki jabatan itu.

Jelasnya, sistem loji rawatan air terawat di kampung itu bukan projek baharu tetapi sudah bermula pada 2010 untuk membina tangki air aras tinggi dan sistem rawatan menggunakan klorin yang dijana melalui kuasa sistem solar.

"Permasalahan yang dihadapi sekarang melibatkan kerosakan tujuh lagi tangki yang digunakan untuk menyimpan sumber bekalan air bagi menampung keperluan penduduk di kawasan itu.

"Tender sudah dibuka untuk kontraktor membaiki semula kerosakan melibatkan hanya dua tangki," katanya ketika ditemui pada lawatan ke loji rawatan air terawat di Kampung Limpaku Pinang baru-baru ini.

ADVERTISEMENT

←

Iklan oleh

Hantar maklum balas

00:00/00:00

Melabur 100+ Pro
Dipercayai 10+ Jut

XM

Mengiringi beliau ialah Pegawai Daerah Limbang Superi Awang Said dan Ketua Kampung Simatziman Sapar.

Ahli Parlimen Limbang itu berkata lagi, oleh itu kerajaan negeri melalui JBALB perlu menaik taraf tujuh lagi tangki air yang digunakan di kampung itu.

Jelasnya, Limpaku Pinang berpotensi dijadikan sebagai produk pelancongan domestik di daerah berkenaan.

Keyakinan itu disuarakan Menteri Pelancongan Seni dan Budaya (MOTAC) Datuk Seri Nancy Shukri pada lawatannya ke Limbang Mac lalu.

Selain menawarkan keindahan semula jadi dan aktiviti harian nelayan oleh penduduk setempat, Kampung Limpaku Pinang berpotensi tinggi dijadikan sebagai antara produk pelancongan berdasarkan kedudukannya yang strategik di Kuala Limbang iaitu kawasan Teluk Brunei.